

Qануна Дöщари

Пешготьн

Һәр пенщ к'ътебед Муса бь к'ътеба «Qануна Дöщари» хьлаз дьбә. Аwазе лeтeратура вe к'ътeбe, ширэтед хьлазийе нә, алийе Мусайе қанундаре щьһуйэйи мэзьнда нә. Эв пәйма-на^Ф эрде Моwабeдa^Ф щьмэ'та Исраелр'а^Ф һатә wәк'ъландьне, р'еда бәри к'этьна эрде Кәнане^Ф. Эвe к'ътeбe дькарьн бәлайи ль сәр се п'аред т'эмийед Муса кьн, (п'ара пешьн с. 1-4, п'ара дöдa: с. 5-29, п'ара сьсийа: с. 30-31 у хьлазийе с. 32-34). Öсa жи алийе лeтeратурeдa, чебуна к'ътeбe мина чебуна пәймана wәлатa йә, йа кö нава п'адша у wәзир-wәк'илед wидa тeнә гьреданe. Навe вe к'ътeбe дьдә к'ьфшe, кö нава wеда гәләк қанунед жь wан к'ътeбед бәри wеда тeнә wәк'ъландьне: (Дәрк'этьн, Qануна К'аһинтийе, Жьмар). Сәрда жи ванва гьредаийи чәнд п'аред қанунайә ну жи тeнә хöйакьрьне. Эв нә т'әнe wәк'ъландьна хәбәр бь хәбәр ә, жь wан қанун у т'эмийед кö һәнә, лe нуйәжийинбуна пәймана Хwәдe йә, бона һәр ньсьлe исраелийа. Чьмки wе һьнгeдa, гaвa ль бәр ч'ийайе Синайе Пәймана пешьн һатьбу гьреданe, wәкә чьл сали дәрбаз бьбу. Лe бәлe гәләк қанун һe пешдa дьньһер'ьн, чьмки гaвa Исраел ль wәлатe Кәнанeдa щи-wар бә бьжи, һьнгe wе бона wи һe қанунәкә бь һур гьли кер бe, аңeгo-ри wи һ'алe тeдa. П'арәкә вe к'ътeбeйә бәрбьч'эв, р'әқәмәкә дьрeжә дöа у ньфьр'а йә, к'ьлитa шьровәкьрьна т'ариха Исра-елeйә wәдe wе бe. Навa данасинийед хwәдa бона Исраел у Щьһуда п'ехәмбәрeд^Ф Хwәдe, илайи Йерәмийа, гәлә щара

вэдьгэр'нэ ль сэр ван дөа у ньфьр'а. К'ьфши һэйэ эва к'ь-теба (йан п'ьр'ания п'аре) хут эв к'ьтеб э, к'ижан кө вэхте ну кьрна П'арьстгәһа Хөдан^Ф, қөр'на 7-да бәри буйина Иса һатә дитьне. Гава Йошийа п'адша бьһист, эв хвэстын у ньфьр'ед Хвәдейә кө щьмә'те зува бир кьрбун, йа кө ль мәрвьед нә амьн һьлтен, тьрсийа у дәст пе кьр п'адшатийа хвә алийе п'эргалийе у һ'эбандьнеда пақьж кьр. Қануна Дөщари ль нава Пәймана Нуда жь һ'әму к'ьтеба зә'фтьр те вәк'ьландьне. Мәна т'әмамийа қануна щьһуйа у эв готьна кьласикийә Хвәдеһ'эбандьне эв э: Қануна Дөщари 6:4-5, йане, т'әне ль бәр Хөдан Хвәде та бә у ль сәр дьне ви жь һәр тышти зедәтьр һ'ыз бькә. Иса Мәсиһ гот, вәки эв э т'әмийа һәрә сәрәкә Пәймана Кәвьнда, өса жи т'әмийа һ'ызкьрна һьндава һәвале хвәда.

Готьнед Муса йә ә'wльн

Хөдан^Ф т'әми дьдә жь ч'ийайе Синайе р'ек'эвн

1 Эв ын эв хәбәрәд кө Муса алийе р'оһьлата Урдөне, бә-р'ийа Әрабайеда, пешбәри Суфе, нава Паране у Т'офәле, Лабане, һ'асероте, Ди-Заһабеда готьбу т'әмамийа Израел^Ф.
² Жь һ'ореве* һ'әта Қадеш-Барнеайе ль ч'ийайе Сехирер'а р'ийа йанздәһ р'ожи бу. ³ Йәке мәһа йанздәһайә сала чьли, Муса һәр тыште кө Хөдан ль ви ә'мьр кьрбу бона зар'ед Израел готә ван. ⁴ Пәй we йәкер'а кө Сихон п'адше әморийа^Ф кө һ'әшбоне дьма, өса жи Оге п'адше Башане кө Әштәрот'е у Едрәйе дьма һатьнә ледане. ⁵ Алийе р'оһьлата Урдөне, әрде Мовабеда^Ф, Муса дәст бь шьровәкьрна ве қануне кьр гот:
⁶ «Хөдан Хвәдейе мә, ль һ'ореве мәр'а хәбәр да гот: «Бәс ә һун ль ви ч'ийайи бьминьн, ⁷ р'абьн р'ек'эвн һәр'нә

* 1:2 һ'орев навәки дьнейи Синайе йә.

ль ч'ийайед эморийа у h'эму дор-бәред ванә дәшта Ә'рабайеда, ль ч'ийа-банийа, НәшәфеФ, дәве бә'ра, әрде кәнанийеФ у Лөбнәне, h'әта Фьрате ч'әме мәзын. ⁸Бьньһер'ә! Әз ви әрди дьдъмә бәр вә, һәр'ын ви әрди бькьнә мьлк'е хвә. Чьмки Хөдан кал-бавед вә, Бьраһим, Ишаq у Аqубр'а сонд хвар кө ви әрди бьдә ван у пәй ванр'а жи зөр'әта ван».

Муса һ'акьма к'ьфш дькә

⁹We һынге мьн, Муса, готә вә: «Әз т'әне qәват накьм бь-к'әвьмә бьн баре вә. ¹⁰Хөдан Хвәдеие вә һун ль һәв зедә кьрьнә, иро һун бе һ'әсаб ьн мина стәйркед әзмен. ¹¹Бьра Хөдан Хвәдеие кал-бавед вә, вә һ'әзар щари жь ви һ'әсабе вә зедәтър бькә у вә бьмбарәк бькә чава кө ви готьбу вә! ¹²Ле әз т'әне чава дькарьм баред вә, ниред вә у шәр'-дә'-вед вә һьлгьрьм? ¹³Һун хвәр'а жь qәбилед хвә мәрвьнә сәрвахт, аqьл у щер'ьбанди бьбьжерьн у эзе ван бькьмә сәрверед вә». ¹⁴Вә щаба мьн да у гот: «Тә тыштәки qәнщ гот кө әм бькьн». ¹⁵Мьн сәрверед qәбилед вә, мәрвьнә сәрвахт у щер'ьбанди һьлдан, әв ль сәр вә чава сәрһ'әзар, сәрсәд, сәрпенщи, сәрдәһә у бәрпърсийар нава qәбилед вә-да к'ьфш кьрьн. ¹⁶We һынге мьн ль һ'акьмед вә ә'мьр кьр у готә ван: «Г'өһ бьдьнә бьрайед хвә у р'аст һ'акьмтийе бькьн чава нава исраелийа, өса жи нава исраелики у хәрибәки. ¹⁷Диванеда фьррийе нәкьн, чава гөһ дьдьнә йе мәзын өса жи гөһ бьдьнә йе бьч'ук. Жь мәрьва нәтърсьн чьмки диван шьхөле Хвәде йә, ле һәр тыште кө вәр'а зә'мәт бә биньнә щәм мьн эзе гөһ бьдье». ¹⁸We һынге мьн бона һәр тышти ль вә ә'мьр кьр кө һун гәрә чь бькьн.

Шандьна щә'суса

¹⁹Чава кө Хөдан Хвәдеие мә ль мә ә'мьр кьр өса әм жь һ'оребе р'ек'әтьн, нава we qумьстана мәзын у хофр'а дәрбаз бун, к'ижан кө вә дит ль сәр р'ийа бәрбь ч'ийа-

йед эморийа. Öса эм һатьнэ Qадеш-Барнеайе. ²⁰Мьн готэ вэ: «һун гьһиштьнэ ч'ийайед эморийа, к'ижан кö Хöдан Хвэдейе мэ дьдэ мэ. ²¹Бьньһер'э Хöдан Хвэдейе тэ эв эрд дани бэр тэ, һэвраз һэр'э we хвэр'а бькэ мьлк', чава кö Хöдан Хвэдейе кал-бавед тэ готьбу тэ, нэтьрсэ нэ жи вэк'ьшэ».

²²Ле һун т'эмам һатьнэ щэм мьн у вэ гот: «Wэрэ эм бэри хвэ мәрийа бьшиньн, вэки эв мэр'а щэ'сусийа ви эрди бькьн у хэбэрэке бона р'е биньн к'ижанеда эме һэвраз һэр'ьн, öса жи бона бажаред кö эме һэр'ьне». ²³Эв хэбэр ль мьн хвэш һат, мьн жи жь вэ донздэһ мэри бьжартын жь һэр қэбиле мэрвьэк. ²⁴Эв чун һьлк'ьшийанэ сэр ч'ийа у гьһиштьнэ нэwала Эшк'оле у эв р'ач'э'в кьрын. ²⁵Бэред ви эрди гьртьнэ дэстед хвэ у т'эви хвэ бэржер аниэ щэм мэ, хэбэр мэр'а анин у готьн: «Эв эрде кö Хöдан Хвэдейе мэ дьдэ мэ хвэш э».

²⁶Ле вэ нэхwэст кö һэвраз һэр'ьн, һун мьqабьли т'э-мийед Хöдан Хвэдейе хвэ сэкьнин. ²⁷Wэ конед хвэда бина хвэ тэнг кьр у гот: «Хвэде жэнандэ мэ, эм жь эрде Мьсьре дэрхьстьн, вэки мэ бь дэсте эморийа қьр' кэ. ²⁸Эме к'öда һэвраз һэр'ьн? Бьрайед мэ тьрс кьрынэ дьле мэ, готьн: «Эв мьлэт жь мэ мәстьр у бьльндтьр э, бажарэ мэзын ьн у һ'эта э'змен эв суркьри нэ, мэ зар'ед энақиФ жи ль вьр дитьн»». ²⁹Мьн готэ вэ: «Нэбьздьн у нэтьрсьн жь ван: ³⁰Хöдан Хвэдейе вэ кö пешийа wэва дьчэ, эве хвэха алийе вэ шэр' бькэ, чава кö ви бона вэ Мьсьреда бэр ч'э'вед вэ кьр. ³¹Бэр'ийеда жи тэ дит, кö чава мэрвь зар'ед хвэ һьлдьгрэ, öса жи Хöдан Хвэдейе тэ, т'эмамыйа ве р'еда тö һьлгьрти, к'ижанида кö һун дь-чун, һ'эта һун гьһиштьнэ ль ви щийи». ³²Пэй ве йэкер'а жи вэ диса бавэрийа хвэ Хöдан Хвэдейе хвэ нэ ани, ³³йе кö р'еда пешийа wэва дьчу кö щийе зомэлехьстьна вэ к'ьфш кэ. Шэв агьрда, р'ож жи э'wрда р'е нишани вэ дькьр, к'ижанеда кö һун дьчун.

Хöдан щьмэ'та Исраел щэза дькэ

³⁴Хöдан дэнге хэбэрдана wэ бьхист, герс к'эт, сонд хвар у гот: ³⁵Т'ö кэс жь ван мэрьва, жь ви ньсьле хьраб, ви э'рде қэнщ we нэбинэ, бона к'ижани мын сонд хвар кө бьдьмэ кал-бавед wэ. ³⁶Т'эне К'алебе көр'е Йьфунэһ we ви э'рди бьбинэ, эзе ви э'рде кө эw нав гэр'ийа бьдьмэ ви у зар'ед ви, чьмки эw т'ам гөр'а Хöданда ма. ³⁷Хöдан бона wэ сэр мын жи герса хwэ р'акьр у гот: Т'ö жи нак'эви wьр. ³⁸Бэрдэстийе тэ Йешуйе көр'е Нун we бьк'эвэ wьр, ви бьшьдинэ, чьмки эwe Исраел бьбэ кө ви э'рди хwэр'а бькьнэ мылк'. ³⁹Хьшимед wэйэ бона к'ижана wэ дьгот кө эwe т'алан хэр'ьн у зар'ед wэйэ кө he қэнщи-хьрабийе жь һэв дэрнахьн эwe бьк'эвьнэ wьр. Эзе ви э'рди бьдьмэ wan эwe хwэр'а бькьнэ мылк'. ⁴⁰Һун вэгэр'ьн, бь р'ийа Бэ'ра Сор хэр'ьнэ бэр'ийе.

⁴¹Ле wэ щаба мын да гот: «Мэ бэр Хöдан гөнэ кьр, эме һэвраз хэр'ьн бькьнэ шэр', чава кө Хöдан Хwэдейе мэ ль мэ э'мьр кьр. һынге һэр кэс жь wэ ч'эк гьреда, wэ т'ьре кө һесайэ һьлк'ьшьнэ сэре ч'ийа». ⁴²Ле Хöдан готэ мын: «Бежэ wan: «һьлнэк'ьшьн у нэкьнэ шэр' кө һун жь дьжмынед хwэ нэйенэ қьр'е, чьмки эз т'эви wэ ниньм». ⁴³Мын готэ wэ, ле wэ гөһ нэда мын у мырабьли т'эмийа Хöдан сэкьнин. Wэ сэрһ'ьшки кьр һьлк'ьшийанэ сэре ч'ийа. ⁴⁴Бьналийед wan ч'ийа эмори мырабьли wэ р'абун, сэр Сеһире мина моза данэ пэй wэ һ'эта һ'ормайе wэ хьстьн. ⁴⁵Һун вэгэр'ийан у бэр Хöдан гьрийан, ле Хöдан гөһ нэда wэ дэнге wэ нэ бьхист.

Wэде бэр'ийеда

⁴⁶We һынге wэдэки гэлэки дьреж һун ль Кадеше ман.

2 Эм вэгэр'ийан чунэ бэр'ийе бь р'ийа Бэ'ра Сор, чава кө Хöдан готьбу мын. Эм гэлэк р'ожа дора ч'ийайе Сеһире дьзьвьр'ин. ²Хöдан готэ мын: ³«Бэс э һун дора ви

ч'ийайи бьзьвьр'ьн, вэгэр'ьнэ алийе бакөре. ⁴Ль мьлэт әмьр кә у бежә: «Те синоре бьрайед хwә, зар'ед Әсаур'а кә ль Сеһире дьминьн дәрбаз би. Әwe жь wә бьтьрсьн, ле һун һ'әwза хwә жь ван бькьн. ⁵Хwә ль ван нәхьн, чьмки әз жь әрде ван қәт wәкә ньгәки жи надьмә wә, чьмки мьн ч'ийайед Сеһире чаwа мьлк' да Әсаw. ⁶Хөрәк у аве п'әрәти жь ван бьк'ьр'ьн бьхwьн, вәхwьн. ⁷Чьмки Хөдан Хwәдейе тә һ'әму шьхөлед дәстед тә бьмбарәк кьр. Әw һаш р'өwитийа тә һәйә ль ве бәр'ийа мәзьнда. Әва чьл сал ә кә Хөдан Хwәдейе тә т'әви тәйә у кема-сийа т'ө тышти тә нәдит». ⁸Бь ви аwайи әм сәр бьрайед хwә зар'ед Әсаур'а кә ль Сеһире дьман дәрбаз бун, әм жь р'ийа Әрабайе, Елат у Әсийон-Гәбәре дур дәрбаз бун.

Әм вэгэр'ийан у р'ийа бәр'ийа Моwабедә чун, ⁹Хөдан готә мьн: «Хwә моwабийа^Ф нәхә у т'әви ван нәкә шәр', чьмки жь әрде ван надьмә тә, мьн Әр чаwа мьлк' да зар'ед Лут*». ¹⁰(Пешийе еми ль wьр дьман, мьлэтәки қәwат, беһ'әсаб у бәжьн бьльнд мина әнақийа. ¹¹Чаwа әнақи, өса жи еми р'ьфайи* дьһатьнә һ'әсабе ле моwабийа ванр'а еми дьготьн. ¹²Пешийе ль Сеһире һ'ори дьман, ле зар'ед Әсаw бәри ван дан, әw қьр' кьрьн у щи мьлк'е ван жь ван стандьн, чаwа кә Исраел сәре wi әрди кьр, к'ижан кә Хөдан чаwа мьлк' да ван.) ¹³«Ньһа р'абьн селафа Зәрәдер'а дәрбаз бьн!» У әм селафа Зәрәдер'а дәрбаз бун. ¹⁴Wәде кә әм жь Qадеш-Барнеайе р'ек'әтьн һ'әта дәрбазбуна селафа Зәрәдер'а си у һ'әйшт сал к'ьшанд. һ'әта кә т'әмамийа ньсьле шәр'к'аред нава зомеда мьрьн, чаwа кә Хөдан ванр'а сонд хwарьбу*. ¹⁵Хөдан жи дәсте хwә ль сәр ван бьльнд кьрьбу, wәки жь нава зоме қьр'а ван бинә, һ'әта әw т'әмам мьрьн.

* 2:9 Бьньһер'ә Дәстпедун 19:36-37.

* 2:11 «Р'ьфайи» жи әсавә бун.

* 2:14 Бьньһер'ә Qануна Дöщари 1:34-35.

¹⁶Гава т'эмабийа мәрвевд шәр'к'ар жь нава мьлэт мь-
рын, ¹⁷Хөдан готә мьн: ¹⁸Иро тө Әрер'а синоре Моваб
дәрбаз дьби ¹⁹у незики зар'ед Амон дьби, хвә ван нәхә
у т'эви ван нәкә шәр', чьмки жь әрде зар'ед Амон мьлк'
надьмә тә, мьн әв чава мьлк' да зар'ед Лут*. ²⁰(Әв жи
әрде р'ьфайија те һ'әсабе, пешийе р'ьфайи ль вьр манә,
ле амонийа^Ф ль ванр'а замзуми дьбежьн. ²¹Әв мьлэтә-
ки мәзьн, беһ'әсаб у бьльнд бу мина әнақийа. Хөдан әв
бәр ч'әве амонийа қыр' кьрын, амонийа бәри ван дан у
әв дәвса ван щи вар бун, ²²чава кө Хөдан бона зар'ед
Әсау кьр, йед кө ль Сеһире дьжин. Хөдан һ'ори бәр ч'ә-
вед ван қыр' кьрын, зар'ед Әсау бәри ван дан у мьлк'е
ван зәфти хвә кьрын һ'әта иро. ²³Оса жи т'эви ә'wwийе
кө гөндед незики Газзайе дьман қәвьми бу. К'апт'орийе*
кө жь К'апт'оре дәрк'әтьбун әв қыр' кьрбун у щи ware
ван жь ван стандьбун.) ²⁴.Р'абьн р'е к'әвьн у селафа Ар-
нонер'а дәрбаз бьн. Бьньһер'ьн! Әз Сихоне әмори п'адше
Һ'әшбоне у әрде ви дьдьмә дәсте тә, т'эви ван бькә шәр'
у дәстпекә әрде ван хвәр'а бькьнә мьлк'. ²⁵Ирода әзе
дәстпекьм тьрс у хофа тә бькьмә ль сәр мьләтед бьн
п'әр'е әзмен. Йед кө we бона тә бьбьһен ль бәр тә we
бьләрьзын у бьбьздьн.

²⁶Мьн жь бәр'ийа Қьдемоте бь хәбәрәд әдьялайе қа-
сьд шандьнә щәм Сихоне п'адше һ'әшбоне кө бежьн:
²⁷Бьһелә кө әз вәлате тәва дәрбаз бьм, әзе т'әне р'ийа
сәрәкәда һәр'ьм, ч'әп у р'аст данәгәр'ьм. ²⁸Хөрәк у аве
п'әрәти бьфьрошә мьн әзе бьхвьм, вәхвьм. Т'әне бьһелә
әз дәрбаз бьм, ²⁹чава зар'ед Әсау кө сәр Сеһире дьжин
у мовабийе кө Әре дьжин бона мьн кьрын. һ'әта кө әз
Урдөнер'а дәрбаз нәбьмә ви әрде кө Хөдан Хвәдейе мә
дьдә мә». ³⁰Ле Сихоне п'адше һ'әшбоне қайл нәбу кө әм

* 2:19 Бьньһер'ә Дәстпекун 19:36-37.

* 2:23 «К'апт'ори» фьльстини^Ф бун кө жь Кьретаје һатьбун.

вэлате шир'а дәрбаз бьн, чьмки Хөдан Хвәдейе тә әв сәрһьшк кьр у дьле ви кьрә кәвьр, вәки ви бьдә дәсте тә, мина р'ожа иройин.

³¹Һьнге Хөдан готә мьн: «Бьньһер'ә! Әз дәстпедькьм Сихон у вэлате ви дьдьмә дәсте тә, дәстпекә зәфт кә у әрде ви хвәр'а бькә мьлк'». ³²Сихон у һ'әму щьмә'та ви ль Йаһасе мьқабьли мә дәрк'әтә шер', ³³ле Хөдан Хвәдейе мә әв да дәсте мә, мә әв, көр'ед ви у һ'әму щьмә'та ви қьр' кьрьн. ³⁴Һьнге мә һ'әму бажаред ви зәфт кьр, әв у бажаред ви веран кьрьн, әв т'ам дийари Хөдан кьрьн, мер, жьн у зар' қәт йәк сах нә һьшт. ³⁵Т'әне мә һ'әйван хвәр'а һьлда у т'алане жь бажаред кә мә зәфт кьрьбун. ³⁶Жь Әроһера дәве селәфа Арноне у жь бажаре дәште, һ'әта Гилә'де бажар т'өнәбу кә мә қәваттьр буйа. Хөдан Хвәдейе мә һ'әму данә дәсте мә. ³⁷Т'әне тө незики вәла-те зар'ед Амон нә буйи, өса жи т'әмамийа алийе селәфа Йабоде т'әви бажаред сәре ч'ийа у т'әмамийа ван щийед кә Хөдан Хвәдейе мә изьн нә да мә.

Исраел Ог алт' дькә

З Әм вәгәр'ийан у р'ийа Башанеда һәвраз чун. Оге п'адше Башане т'әмамийа мьләте хвәва Едрәйеда дәрк'әтә мьқабьли мә шер'. ²Хөдан готә мьн: «Жь ви нәтьрсә, чьмки әз әви т'әви һ'әму мьләте ви, әрде ви дьдьмә дәсте тә. Те өса бини сәре ви, чава кә тә ани сәре Сихоне п'адше әморийа кә һ'әшбоне дьма». ³Хөдан Хвәдейе мә, Оге п'адше Башане у һ'әму мьләте ви данә дәсте мә. Мә өса ви хьст кә т'ө кәс жь ван сах нә ма. ⁴We һьнге мә һ'әму бажаред ван зәфт кьрьн, бажар нәмабу кә мә һьлнәдабуя, ава готи шест бажар, т'әмамийа қәза Аргове, п'адшатийа Оге Башане. ⁵Һ'әму әв бажар бь суред бьльнд, щот дәргәһа у зәр'зава қәваткьри бун, хенци гәләк гөндөд бе сур. ⁶Мә әв веран кьрьн, әв т'ам дийари Хөдан кьрьн, чава кә мә ани сәре Си-

хон п'адше һ'эшбоне, һәр бажар т'эви жьн, мера у зар'а
 weран кьрьн. ⁷Ле һ'эму һ'эйван у т'алан жь ван бажара
 мә хwэр'а һьлдан.

⁸Ви чахи мә эрде алиие р'оһьлата Урдөне жь селафа
 Арноне һ'эта ч'ийайе һәрмоне жь дәсте дө п'адшед
 эморийа станд. ⁹(сайдани һәрмонер'а Сирйон дьбежьн,
 эмори жи Сэнир дьбежьн.) ¹⁰Һ'эму бажаред дэшта ч'ийе
 у т'эмамыйа Гил'эд, т'эмамыйа Башане һ'эта Салк'айе у
 Едрэе, бажаред п'адшатийа Ог ль Башане мә һьлда.
¹¹(Чьмки жь р'ьфайийа т'эне Оге п'адше Башане мабу.
 Ва йэ дарбэста вийэ һ'эсьни ньһа Р'аббайеда щэм зар'ед
 амонийа йэ, дьрежайа we нэхэ зэнд э, бэрайа we чар
 зэнд э, зэнде гьһиштийа.)

Мьлк'е Р'убен, Гад у Мьнашэ

¹²We һьнге мә эw эрд хwэр'а кьрэ мьлк'. Эроһер незики
 селафа Арноне у ниве ч'ийайед Гил'эде т'эви бажаред
 ви мьн да р'убенийа у гадийа. ¹³Чь кө жь Гил'эде мабу
 у т'эмамыйа Башана п'адшатийа Ог мьн да ниве қэбила
 Мьнашэ. (Т'эмамыйа қэза Аргове ль т'эмамыйа Башане-
 да дьһатэ навкьрьне чава эрде р'ьфайийа. ¹⁴Йаире көр'е
 Мьнашэ т'эмамыйа қэза Аргове һ'эта синоре гьшурийа
 у маһахатийа һьлда. Эви Башан бь наве хwэ һ'авот
 Йаир* нав кьр кө һ'эта иро эw нава ль сэр э). ¹⁵Гил'эд
 мьн да Махир*. ¹⁶Жь Гил'эд һ'эта селафа Арноне мьн да
 р'убенийа у гадийа. Синоре ван эв ьн: Жь нава селафа
 Арноне һ'эта селафа Йабоде кө синоре көр'ед Амон э,
¹⁷у өса жи дэшта Э'раба, синоре Урдөнева жь Хьннерете
 һ'эта Бэ'ра Э'рабайе awa готи Бэ'ра Мьри*, алиие р'оһь-
 лате бэр п'ала Ашдод Писгайе.

* 3:14 Бь зьмане ибраниФ «Wаргәһед Йаир».

* 3:15 «Махир» наве олк'экэ жь қэбила Мьнашэ йэ.

* 3:17 Ибрани «Бэ'ра Хwe» йэ.

¹⁸We һынге мьн ль вэ э'мьр кьр, гот: «Хöдан Хвэдейе вэ эв э'рд да вэ кө һун ви хвэр'а бькьнэ мьлк'. Ава һун һ'эмуйед шэр'к'ар, ч'эке хвэ гьредьн пешийа бьрайед хвэ зар'ед Израел һэр'ьн. ¹⁹Т'эне жьн-зар'ед вэ, һ'эйванед вэ (эз заньм кө һ'эйванед вэ гэлэк ьн) бьра ван бажарада кө мьн данэ вэ бьминьн, ²⁰Һ'эта кө Хöдан р'ьһ'этийе нэдэ бьрайед вэ, мина вэ. Гава эв э'рде кө Хöдан Хвэдейе вэ дьдэ ван алийе р'оавайа Урдöне хвэр'а бькьнэ мьлк', һынге бьра һэр кэс жь вэ вэгэр'э ль сэр мьлк'е хвэ, к'ижан кө мьн данэ вэ. ²¹We һынге мьн ль Йешу э'мьр кьр у гот: «Ч'эвед тэ һэр тьшт дитьн, чь кө Хöдан Хвэдейе вэ ани сэре ван һэр дö п'адша. Хöдан we öса жи бинэ сэре ван һ'эму п'адшатийа нава к'ижанар'а те дэрбаз би. ²²Жь ван нэтьрсьн, чьмки Хöдан Хвэдейе вэ хвэха шэр'дыкэ бона вэ».

Хöдан изьн нэда Муса бьк'эвэ КэнанеФ

²³We дэме мьн р'эща жь Хöдан кьр у гот: ²⁴«Хöдан, Хвэйе мьн! Тэ дэстпекьр мэзьнайийа хвэ у дэсте хвэ-йи қэват нишани хöламе хвэ кьр. К'ийэ эв хвэдейе эзманада у сэр э'рде, кө мина шьхöл у кьред зорэ кө тö дьки, бькэ? ²⁵Р'эща дькьм бьһелэ эз дэрбаз бьм, ви э'рде қэнци алийе р'оавайа Урдöне, ван ч'ийайед қэнщ у Лöбнэне бьбиньм». ²⁶Ле Хöдан бона вэ сэр мьн һерс к'эт у дэнге мьн нэ бьһист. Хöдан готэ мьн: «Бэс э! Вьр шунда бона we йэке иди мьнр'а нэбежэ! ²⁷Һьлк'ьшэ сэре Писгайе, сэре хвэ бьльнд кэ бакöр у башур, р'оһьлат у р'оава пе ч'эвед хвэ бьбинэ, чьмки те жь Урдöне дэрбаз нэби. ²⁸Ль Йешу э'мьр кэ, дьл бьдэ ль бэр ви у бьшьдинэ, чьмки эве пешийа ви мьлэтива һэр'э у ви э'рди к'ижани те бьбини ванр'а бькэ мьлк'». ²⁹У эм ль нэвала пешбэри Бет'-П'ьһоре ман.

Муса гази қөдандьна қануна Хвөде дькө

4 Исраел, бьбьне ньна қөйдө-қанун у қьраред кө эз вө һин дькьм вөки ван бьқөдиньн. Бь ви авайи һуне бьжин у һәр'ьнө ви әрде кө Хөдан Хвөдейе кал-бавед вө we бьдө вө кө ви хвәр'а бькьнө мьлк'. ²Әз чь ль вө ә'мьр дькьм, жь we нө зедө кьн, нө жи кем кьн, ле қанунед Хөдан Хвөдейе вө кө эз ль вө ә'мьр дькьм хвөйи кьн. ³Ч'өвед вө дитьн кө Хөдан чь кьр Баәл-П'ьһоредә*. Һ'өму мәрьвед кө пәй Баәл-П'ьһор чун Хөдан Хвөдейе тә әв жь нава тә онда кьрьн, ⁴ле вө кө хвө Хөдан Хвөдейе хвө гьртийә т'өмам жи һ'өта ньна сах ьн.

⁵Бьньһер'ә мьн һун һини қөйдө-қанун у қьрара кьрьн, чава кө Хөдан Хвөдейе мьн ль мьн ә'мьр кьрьбу, вөки һун ль ви әрдида жи бьк'ар биньн, к'ижани һуне бьк'эвьне хвәр'а бькьнө мьлк'. ⁶Хвөйи кьн у бьқөдиньн, чьмки әв ә биланти у сәрвахтийа вөйә ль бәр ч'өве мьлөта. Әwe кө ван һ'өму қөйдө-қануна бьбьһен we бежьн: «Р'әсти әв щьм'өта билан у сәрвахт ә, мьлөтәки мэзьн ә». ⁷Чьмки к'ижан мьлөте мэзьн ә кө хвөдейе ван аһа незик ә, чава Хөдан Хвөдейе мә, вөхте һәр газийа мә? ⁸Йан қөйдө-қанунед, қьраред к'ижан мьлөте мэзьн р'әст ьн, мина т'өмамийа ван һинкьрьна к'ижан кө эз иро датиньмә ль бәр вө?

⁹Т'өне һаш жь хвө һөбө, мьқати нөфса хвө бә вөки тө ван тьшта бир нәки, к'ижан кө тә бь ч'өвед хвө дитьн. Әв т'өмамийа р'өжед ә'мьре тәда жь дьле тә дәрнөйен, ван бьгьһинә зар'ед хвө у зар'е зар'ед хвө. ¹⁰Бир бинә әв р'өжа кө тө ль һ'өребе бәр Хөдан Хвөдейе хвө сәкьнибуйи, чахе Хөдан готә мьн: «Щьм'өте бьщьвинә

* 4:3 Бьньһер'ә Жьмар 25:1-9. П'ьһор наве ч'ийаки бу, ль we дәре п'уте Баәлр'а қөльх дькьрьн. Лөма жи мәрьв наве ви ч'ийайи у ви п'ути данин Баәл-П'ьһор.

щэм мьн. Эзе хэбэред хwэ ванр'а бежым, wэки эw һин бьн жь мьн бьтърсын һ'эму р'ожед кö эw ль сэр дьне бьжин, öса жи зар'ед хwэ һин кьн. ¹¹У һун незик бун бьнат'ара ч'ийе сэкьнин, ч'ийа жи агър пе к'этьбу у алав дьгьһиштэ к'урайа э'змен, тэ'ристани, э'wрайи у шэвэр'эш бу. ¹²Хöдан жь нава агърда т'эви wэ хэбэрда. Wэ дэнге готьна wi бьһист, ле дьлqe wi нэ дит, т'эне дэнг дьбьһист. ¹³Хwэде пэйманаФ хwэ, аwа готи һэр дөһэ т'эми wэва э'йан кьрьн. Эw ль сэр дö сэлед кэвьри һьвисин у т'эми да wэ кö ван хwэй кьн. ¹⁴We һынге Хöдан ль мьн э'мьр кьр кö эз wэ һини ван қәйдэ-қанун у қьрара кьм, бона кö ль wi wэлатида жи бьқәдиньн к'ижани кö һуне дэрбаз бьн хwэр'а бькьнэ мьлк'.

¹⁵Wэ т'ö дьлq нэдит we р'ожа кö Хöдан ль һ'оребе жь нава егърда wэр'а хэбэрда. һаш жь хwэ һэбьн ¹⁶кö һун нэшьһьтьн у хwэр'а п'ута т'ö щур'эйи, дьлqe мер йан жьнеда ченэкьн. ¹⁷Нэ жи дьлqe т'ö һ'эйwане ль сэр э'рде, нэ дьлqe т'ö тэйрэде хwэйибаскэ бьн п'эр'е э'зменда кö дьфьр'э, ¹⁸нэ дьлqe т'ö шулькийе ль сэр э'рде, нэ жи дьлqe т'ö мэ'сийе авейэ бьне э'рдеда чеки. ¹⁹Нэбэ кö тө сэре хwэ бьльндки жор ль э'змен, тэ'ве, һиве, стэйрка у т'эмамыйа нэхшед э'змен бьньһер'и у бейи хапандьне, ль бэр ван та би у ванр'а хöламтийе бьки, чьмки Хöдан Хwэдейе тэ эw бона т'эмамыйа мьлэтед бьн п'эр'е э'зменда к'ьфш кьрьнэ. ²⁰Ле чь дьминэ бона wэ, Хöдан һун жь нава фьр'на һ'эсьни, аwа готи жь Мьсьре дэрхьстьн, wэки һун бьбьнэ мьлэте п'ара wi, мина р'ожа иройин.

²¹Хöдан бона кьред wэ һерса хwэ ль мьн р'акьр у сонд хвар, wэки эз жь Урдöне дэрбаз набьм, нак'эвьмэ э'рде қәнщи кö Хöдан Хwэдейе тэ чава war дьдэ тэ. ²²Эзе ль ви э'рди бьмьрьм, жь Урдöне дэрбаз набьм, ле һуне дэрбаз бьн у ль wi э'рде қәнщ хwэр'а бькьнэ мьлк'. ²³Һаш жь хwэ һэбьн, wэки һун пэймана кö Хöдан Хwэдейе wэ т'эви wэ гьреда, бир нэкьн. Хwэр'а п'ута дьлqe т'ö

тыштида ченэкын, чь кө Хөдан Хвәдейе тә изын нә да тә. ²⁴Чьмки Хөдан Хвәдейе тә агьре п'эр'тандьне йә, әв Хвәдеки к'өмр'әш ә.

²⁵Гава тәр'а зар' бьбьн у зар'ед зар'а бьбьн, дьреж ль сәр ви әрди бьжин, п'әйр'а һун бьшьһ'ьтһн хвәр'а п'ута дьлре тыштәкида чекьн у хьрабийе ль бәр Хөдан Хвәдейе хвә бькьн, һуне һерса ви р'акьн, ²⁶әз иро гази әрд у әзмен дькьм чава шәдә мьқабыли вә, һуне зутьрәке бәтавәбьн ль сәр әрде кө һуне Урдөнер'а дәрбаз бьн һәр'ьн хвәр'а бькьнә мьлк'. һуне ль сәр we дьреж нәминьн ле һуне бенә р'ақәтандьне. ²⁷У Хөдан we вә ль нава мьләтада бәла-бәлайи кә, т'әне һьнәке жь вә нава мьләтед кө Хөдане вә бьбә бьминьн. ²⁸We дәре һуне ван хвәдейар'а қөлх кьн, к'ижан кө бь дара, кәвьра бь дәстед мәрвьа чекьри нә. Йед кө нә дьбиньн, нә дьбьһен, нә дьхвьн у нә жи бине һьлдьдьн. ²⁹Ле гава тө ль вьр дәмана Хөдан Хвәдейе хвәда би, һәгәр бь т'әмамия дьле хвә у бь т'әмамия нәфса хвә ви бьгәр'и, те ви бьбини. ³⁰Чахе тө тәнгасийада би у р'ожед ахьрийеда әв һ'әму тыштана бенә сәре тә, те вәгәр'и ль щәм Хөдан Хвәдейе хвә у те гөр'а ви бьки. ³¹Чьмки Хөдан Хвәдейе тә, Хвәдейе р'әмә ә, әв тә һәһелә, тә онда накә у пәймана т'әви кал-бавед тә гьредаи бир накә, бона к'ижани Хвәде ванр'а сонд хварийә.

³²К'а бона ван вәдәд бәри хвә бьпьрсә, жь we р'ожеда кө Хвәде инсан ль сәр әрде хөльқандийә, бьн п'әр'е әз-менда мина әве кьрьна мәзьн қәт қәвьмийә, йан һатийә бьһистьне? ³³Қәт мьләтәки дәнге Хвәде жь нав агьрда кө хәбәр дьдә бьһистийә, чава кө тә бьһист у сах майи? ³⁴Йан хвәдеки кьрийә кө бе у хвәр'а мьләтки жь нава мьләте дьн һьлдә, бь щер'ьбандьна, нишана, к'әрәмәта, шер', бь дәсте зор у зәнда дьрежкьри, бь хофа мәзьн, мина һ'әму тыште кө Хөдан Хвәдейе вә бона вә Мьсьреда ль бәр ч'әве тә кьр? ³⁵Тәр'а һатьбу дайине кө тө бьбини, вә-

ки тö бьзаньби кö Хöдан, Хвэде йэ у пештьри ви хвэде т'өнэ. ³⁶Эви жь э'змен да кö тö дэнге ви бьбьheyи, wэки тэ ширэт кэ, ль сэр э'рде жи агьре хвэйи мэзын нишани тэ кьр, тэ хэбэред ви жь нава егьрда бьхистьн. ³⁷Чьмки эви кал-бавед тэ һ'ыз кьрын у зöр'эта ван паши ван бьжарт, эви хвэха тö жь Мьсьре бь qэwата хвэйэ мэзын дэрхьсти. ³⁸Wэки бэри мьлэта дэ жь бэр ч'э'ве тэ кö жь тэ мэстьр у qэwаттьр ьн, тэ дэрбаз кэ у э'рдед ван чава мьлк' бьдэ тэ, мина р'ожа иройин. ³⁹Иро нас кэ у дьле хвэда хвэй кэ: Кö Хöдан э Хвэде, жор ль э'змен, жер ль сэр э'рде йэки дьн т'өнэйэ. ⁴⁰Qэйдэ-qанун у э'мьред ви хвэй кэ, к'ижана кö эз иро э'мьри ль тэ дькьм, wэки бона тэ qэнщ бэ, пэй тэр'а жи бона кöр'ед тэ, öса жи э'мьре тэ дьреж бэ ль сэр э'рде кö Хöдан Хвэдейе тэ дьдэ тэ һ'эта-һ'этайе».

Бажаред р'эве

⁴¹Һынге Муса се бажар ви али Урдöне алийе р'оһьлате башqэ кьрын, ⁴²wэки меркөже кö йэки бе һ'эмде хвэ бькөжэ бьр'эвэ ль wьр. һэгэр дьжмьнати нава wанда qэт т'өнэбуйэ, бьра эw бьр'эвэ жь ван һэр се бажара йэки кö сах бьминэ*: ⁴³Бэсэра бэр'ийеда ль дэшта ч'ийе бона р'убенийа бэ, Рамот'а Гилэ'деда бона гадийа у Голана Башанеда бона мьнашийа бэ.

⁴⁴Эв э һинкьрьна кö Муса готэ зар'ед Исраел. ⁴⁵Эв ьн эw шэ'дэти, qэйдэ-qанун у qьраред кö Муса готэ зар'ед Исраел пэй жь Мьсьре дэрк'этьна wanp'a, ⁴⁶алийе р'оһьлата Урдöне нэwала пешбэри Бет'-П'ьһоре э'рде Сихоне п'адше эморийада кö һ'эшбоне дьма, к'ижан кö Муса у зар'ед израелийа бьндэст кьрын, пэй жь Мьсьре дэрк'этьна wanp'a. ⁴⁷У wана э'рде ви у э'рде Oге п'адше Башане, дö п'адшед эморийа ви али Урдöне алийе р'оһьлате зэфт кьрын: ⁴⁸Жь

* 4:42 Бьньһер'э 19:1-13-да.

Ә'роһера дэве селәфа Арноне һ'әта ч'ийәе Сирийоне, аһа готи һәрмоне, ⁴⁹т'әви т'әмамия Ә'рабайе ви али Урдөне алиие р'оһьлате, һ'әта Бә'ра Ә'рабайе* бәрп'ала Писгайе.

Готьна Мусайә дөда

Вәк'ьландьна дәһә т'әмийа

5 Муса гази т'әмамия Исраел кьр у готә ван: «Бьбьһе Исраел, қәйдә-қанун у қьраред кө эз иро вәр'а дь-бежьм. һун жи ван һин бьн у бькьн кө ван бьқәдиньн. ²Хөдан Хвәдейе мә ль бәр һ'ореве* пәйман т'әви мә гьреда. ³Хөдан т'әви кал-бавед мә әва пәймана гьренәда, ле хут т'әви мә һ'әмуя, йед кө иро сах-сьламәт ль вьр ьн. ⁴Хөдан ль сәре ч'ийе жь нава егьрда р'у бь р'у т'әви вә хәбәрда. ⁵Әз жи ви чахи навбәра вә у Хөданда сәкьнибум, вәки хәбәра Хөдан вәр'а бежьм, чьмки һун жь агьр дьтьрсийан у һьлнәдьк'ьшийанә сәре ч'ийе, һьнге Хөдан гот:

⁶«Әз Хөдан Хвәдейе тә мә, йе кө тө жь вәлате Мьсьре, жь мала хөламтийе дәрхьсти. ⁷Пештьри мьн хвәдейе тәйә майин т'өнә бьн.

⁸Т'ө п'ути мина дьлқе тыштәкида хвәр'а че нәки, нә жор ль ә'змен, нә жер ль сәр ә'рде, нә жи нава авед бьн ә'рдеда. ⁹Бәр вана та нәби у хөламтия ван нәки, чьмки эз Хөдан Хвәдейе тә Хвәдеки к'өмп'әш ьм, кө бона нәһәқийед бава тиньмә сәре зар'а һ'әта ньсьле сьсия у чара йед кө дьжәннә мьн, ¹⁰ле әвед кө мьн һ'әз дькьн у ә'мьред мьн дьқәдиньн, әзе һ'әта һ'әзар ньсьли бь һ'өба амьн т'әви ван бьм.

¹¹Наве Хөдан Хвәдейе хвә бадихәва нәди сәр заре хвә, чьмки Хөдан ве йе кө наве ви бадихәва дьдә сәр заре хвә бе щәза нәһелә.

* 4:49 Аһа готи «Бә'ра Мьри».

* 5:2 һ'орев навәки дьнейи Синайе йә.

¹²Р'ожаФ шәмийе хwэй кэ у пироз кэ, чава кö Хöдан Хwәдейе тэ ль тэ ә'мьр кьр. ¹³Шәш р'ожа бьхэбытэ у һ'әму шьхөле хwэ бькэ, ¹⁴ле р'ожа һ'әфта, шәмийа р'ьһ'әтийа бона Хöдан Хwәдейе тэ йә, т'ö шьхөли нәки, нэ тö, нэ көр'е тэ, нэ қиза тэ, нэ хöламе тэ, нэ щарийа тэ, нэ гайе тэ, нэ к'әра тэ, нэ һ'әйwanәки тэ, нэ жи хәрибе нава тәда, wәки хöлам у щарийа тэ мина тэ р'ьһ'әт бә. ¹⁵Бир бинә wәки тö хöлам буйи ль әрде Мьсьреда у Хöдан Хwәдейе тэ, тö жь wьр дәрхьсти, бь дәсте зор у зәнда дьрежкьри, ләма жи Хöдан Хwәдейе тэ ль тэ ә'мьр кьр кö шәмийа р'ьһ'әтийе хwэй ки.

¹⁶Qәдыре де у баве хwэ бьгьри, чава кö Хöдан Хwәдейе тэ ль тэ ә'мьр кьр, wәки ә'мьре тэ дьреж бә, wәки тәр'а қәнщ бә ль сәр әрде кö Хöдан Хwәдейе тэ дьдә тә.

¹⁷Нәкöжи.

¹⁸Зьнийе нәки.

¹⁹Нәдьзи.

²⁰Мьқабьли т'ö кәси шәдәтийа дәрәw нәди.

²¹Дьлһавьжийа к'өлфәта т'ö кәси нәки. Нә дьлһавьжи-йа мала т'ö кәси, нә әрде wi, нә хöламе wi, нә щарийа wi, нә гайе wi, нә к'әра wi, öса жи т'ö тыште т'ö кәси».

²²Әв хәбәрана Хöдан һ'әму щьвата wәр'а, сәре ч'ийе жь нава агьрда, ә'wр у тә'ристанийеда, бь дәнге бьльнд гот у иди зедә нәкьр. Әw ль сәр дö сәлед кәвьри ньвисин у данә мьн. ²³Чахе wә дәнг жь нава тә'ристанийе бьһист, ч'ийа жи бь агьр дышәwьти, һьнге һун, һ'әму сәрwеред қәбилед wә у р'успийед wә незики мьн бун, ²⁴у готьн: «Аwa Хöдан Хwәдейе мә р'умәта хwә, мәзьнайийа хwә нишани мә кьр у мә дәнге wi жь нава агьрда бьһист. Иро мә дит, wәки Хwәде т'әви инсен хәбәр дьдә у инсан сах дьминә. ²⁵Ньһа чьма әм бьмьрьн? Әв агьре һани мәзьн we мә һ'уфи хwә кэ, wәки әм диса дәнге Хöдан Хwәдейе хwә бьбьһен, әме бьмьрьн. ²⁶Чьмки к'ижани хун-гошт дәнге Хwәдейе зенди кö жь нава егьр хәбәрда мина мә бьһистийә у сах майә?

²⁷Тö һәр'э незик бэ у бьбьһе һ'эму чь кö Хöдан Хвэдейе мэ we бежэ у тö т'эмами мэр'а бежэ. Чь кö Хöдан Хвэдейе мэ we бежэ тэ, эме жи бьбьһен у бьрэдһиньн.

²⁸Гава wэ т'эви мьн хэбэр дьда, Хöдан дэнге wэ бьһист у Хöдан готэ мьн: «Мьн эw хэбэред кö эви мьлэти готэ тэ бьһист. һ'эму чь кö ван гот қәнщ э. ²⁹Хвэзи нет-фь-кьред ван һэр гав эв бэ, жь мьн бьтърсын у һ'эму э'мьред мьн бьрэдһиньн, wэки ван у зар'ед ванр'а һ'эта-һ'этайе қәнщ бэ! ³⁰Һэр'э бежэ ван: «Вэгэр'ьнэ конед хwэ». ³¹Ле тö ль вьр т'эви мьн бьминэ, эзе һ'эму э'мьр, қәйдэ-қанун у қьрара бежьмэ тэ, тö жи щьмэ'те һини ван ки, wэки эw ван бьрэдһиньн ль сэр э'рде кö эз дьдьмэ ван хwэр'а бькьнэ мьлк'. ³²Бьщэ'диньн öса бькьн, чава кö Хöдан Хвэдейе wэ ль wэ э'мьр кьр, нэ ч'эп дагэр'ьн, нэ жи р'аст. ³³Т'эне we р'ейеда һэр'ьн к'ижан кö Хöдан Хвэдейе wэ ль wэ э'мьр кьр, wэки һун сах у сыламэт бьн у р'ожед wэ ль сэр э'рде кö һуне ле war бьн, дьреж бьн.

Т'эмийа һэрэ мэзын

6 Эв ьн эw э'мьр, қәйдэ-қанун у қьраред кö Хöдан Хвэдейе wэ э'мьри ль мьн кьрьн кö wэ һин кьм, wэки wi wэлатида к'ижани кö һун дьчьне ле war бьн бьрэдһиньн. ²Һэгэр тö һ'эму р'ожед э'мьре хwэда жь Хöдан Хвэдейе хwэ бьтърси, һ'эму қәйдэ-қанун у э'мьред кö эз ль тэ э'мьр дькьм, тö, көр'е тэ у көр'е көр'е тэ бьрэдһиньн, һынге э'мьре тәйе дьреж бэ. ³Бьбьһе Исраел у бькэ кö бьрэдһини, wэки тэр'а қәнщ бэ у һун гэлэки ль һэв зедэ бьн, ль сэр э'рде кö шир у һынгьв же дьк'ьшэ, чава кö Хöдан Хвэдейе кал-бавед тэ готьбу тэ.

⁴Бьбьһе Исраел! Хöдан Хвэдейе мэ Хöданэк э*. ⁵Хöдан Хвэдейе хwэ һ'эз бькэ, бь т'эмаммийа дьле хwэ, бь т'э-

* 6:4 Аһа жи те ф'эмкьрьне: «Хöдан Хвэдейе мэ, т'эне эw э Хöдан».

мамийа щанийа хwә у бь т'эмамийа qәwата хwә. ⁶Ван хәбәрәд кә эз иро ль wә ә'мьр дькьм бьра дьлед wәда бьн. ⁷Зар'ед хwә qәнщ һини ван кә. Бона ван хәбәр дә, гава мала хwәда р'унышти би, йан р'еда би, йан п'ал-дайи би йан р'адьби. ⁸У ван чава нишан ль сәр дәсте хwә гьредә, өса жи бьра әw ль сәр ә'нийа тә ль навбәра ч'әвед тә бьн, ⁹ван ль сәр р'әхдәрийед мала хwә у дәр-гәһед бажаре хwә бьньвисә.

Хәмкьрна бона нәгөһдарийе

¹⁰Чахе Хөдан Хwәдейе тә, тә бьбә wi әрди, к'ижан кә Хөдан кал-бавед тә Бьраһим, Ишаq у Аqубр'а сонд хвар, кә бажаред qәнщ у мәзынва бьдә тә, к'ижан кә тә ченәкьрнә, ¹¹малед һәр тыштива т'ьжи, кә тә т'ьжи нә кьрнә, биред вәдайи, кә тә вәнәданә, бахе тьрийа у зәйт'уне, кә тә данәч'кандьнә, те бьхwi у т'ер би. ¹²Һаш жь хwә һәбә, wәки тә Хөдане кә тә жь wәлате Мьсьре, жь мала хөламтийе дәрхьсти бир нәки. ¹³Хөдан Хwәдейе хwә бьтьрсә, wir'а хөламтийе бькә, бь наве wi сонд бьхwә. ¹⁴Пәй хwәдейед башqәйә мьләтед дора хwә нәчьн, ¹⁵чьмки Хөдан Хwәдейе кә нава тәда йә, Хwәдейе к'өмп'әш ә. Нәбә кә һерса Хөдан Хwәдейе тә ль сәр тә р'абә у әw тә жь сәр р'уйе әрде онда кә.

¹⁶Хөдан Хwәдейе хwә нәщер'ьбиньн, чава кә wә ль Массаһе* әw щер'ьбанд. ¹⁷Ә'мьред Хөдан Хwәдейе хwә, шәдәтийед wi у qәйдә-qанунед wi, кә әwi ль тә ә'мьр кьрн, qәнщ хwәйи кьн. ¹⁸Ль бәр ч'әве Хөдан р'астийе у qәнщийе бькә, wәки тәр'а qәнщ бә у тә һәр'и ль wi әрде qәнщ war би, бона к'ижани Хөдан кал-бавед тәр'а сонд хвар ¹⁹кә һ'әму дьжмьнед тә we жь бәр тә бенә р'ақәтандьне, чава кә Хөдан гот.

* 6:16 Бьньһер'ә Дәрк'әтын 17:1-7.

²⁰Гава зар'ед тэ събе жь тэ бьпърсын, бежын: «Мэна ван шэ'дэти, қәйдэ-қанун у қьрара кө Хөдан Хвәдейе мэ т'эми ль вэ кьрынэ, чь нэ?» ²¹Һынге бежэ зар'ед хвэ: «Эм Мьсь-реда хөламе Фьрэwyn бун, ле Хөдан эм бь дэсте зор жь Мьсьре дәрхьстьн. ²²Хөдан ль Мьсьре, ль бэр ч'э'вед мэ нишан у к'эрэмәтед мэзынэ қолайи анинэ сәре Фьрэwyn у т'эмамийа мала ви. ²³Ле Хвәде эм жь wьр дәрхьстьн кө мэ бьбэ ви әрди, бона к'ижани кө ви кал-бавед мәр'а сонд хвар кө бьдэ мэ. ²⁴Һынге Хөдан ль мэ ә'мьр кьр кө һ'әму ван қәйдэ-қануна хвәй кьн, жь Хөдан Хвәдейе хвэ бьтърсын, wәки т'эмамийа р'ожед мәда мәр'а қәнщ бә, мэ сах бьһелә мина р'ожа иройин. ²⁵Мәр'а р'асти we бе һ'әсабе, wәки эм ван һ'әму ә'мьра ль бэр Хөдан Хвәдейе хвэ бькьн кө бьқәдиньн, чава кө ви ль мэ ә'мьр кьр».

Р'ақәтандьна мьләта

7 Гава Хөдан Хвәдейе тэ тэ бьбэ ви әрде кө тө дьчу-йи ле war би, әве гәләк мьләт жь бэр тэ р'ақәтинә: һ'итийа, гиргашийа, әморийа, кәнанийа, пьриззийа, һ'иwийа, йәбусийа, һ'әфт мьләтед жь тэ гәләктър у зор-тър. ²К'әнге Хөдан Хвәдейе тэ ван бьдэ дэсте тэ, тө ван хи, һынге т'ам қьр'а ван бинэ ньфьр'е Хөдан бинэ сери, т'әви ван пәймане гьренәдә у һ'әйфа тэ ль ван нәйе. ³Пьсмамтийе ванр'а нәкә, қизед хвэ нәдьнә көр'ед ван у нә жи қизед ван көр'ед хвәр'а бьхwазьн, ⁴чьмки әве көр'ед тэ жь мьн бьхальфиньн у we п'утед башқәр'а қө-льх кьн, һынге һерса Хөдан we ль сәр wә р'абә, әве тэ зутърәке онда кә. ⁵Ле аһа сәре ван бькьн: горигәһед^Ф ван wepан кьн, һ'әйкәлед ван һурдәхwәши кьн, Аше-раһед* ван бьбьр'ьн у п'утед ван бьшәwьтиньн. ⁶Чьмки

* 7:5 Ашеpаһ наве п'утед мьләтед кәнанийа бун, щур'ед ван нә ә'йан ьн, бәлки мина стунед жь дар бун йан жи хwәха дар бун.

тө Хөдан Хwәдейе хwәр'а мьлэтәки бөһөрти-жьбарә йи. Хөдан Хwәдейе тә тө бьжарти, wәки жь нав h'әму мьләтед ль сәр т'опа дьне, тө бьби мьлэт вийи мьлк'е ви.

⁷Хөдан һун нә бона п'ър'анийа вәйә жь h'әму мьләта бәгәм кьрһн у бьжартһн, чьмки һун жь h'әму мьләта һьндьктър ьн. ⁸Ле чьмки Хөдан һун һ'ыз кьрһн у өса жи бона қәдан-дһна сонде хwә, к'ижан кә ви кал-бавед wәр'а сонд хвар, һун бь дәсте зор дәрхьстһн у тө жь мала хөламтийе, жь дәсте Фьрәwһн п'адше Мьсьре азакьри. ⁹Бьзаньбә кә Хөдан Хwәдейе тә, әw ә Хwәде, Хwәдейе амьн, кә пәйман у һ'өба хwәйә амьн һ'әта һ'әзар ньсьли хwәй дькә, бона ван, йед кә ви һ'ыз дькһн у ә'мьред ви дьқәдинһн. ¹⁰Ле хут ван кә дьжәнһнә ви wәкә ә'мәлед ван we ван онда кә, әw дәрәнги найехә we зутьрәки wәкә ә'мәлед ван хут бьдә ван. ¹¹Тө ван ә'мьр, қәйдә-қанун у қьрара хwәй кә, к'ижана кә әз иро ль тә ә'мьр дькьм кә бьқәдини.

Хөдан we тә бьмбарәк кә һәгәр тө гөһдар би

¹²Һәгәр һун ван қьрара бьбьһен, хwәй кһн у бьқәдинһн, һьнге Хөдан Хwәдейе тә we бона тә пәйман у амьнийа хwә хwәй кә, бона к'ижана кә ви кал-бавед тәр'а сонд хвар. ¹³Әwe тә һ'ыз бькә, we дөа ль тә бькә, тә ль һәв зедә кә. We дөа бәре зьке тә у бәре ә'рде тә, гәнһм у шәрава тә, бьзьре тә, зайина пәз-дәwаред тә бькә, ль сәр ә'рде кә ви кал-бавед тәр'а сонд хвар бьдә тә. ¹⁴Жь h'әму мьләта зедәтър дөайе ль тә бә, нә нава тәда нә жи нава һ'әйwanед тәда бөбәр we т'өнә ьн. ¹⁵Хөдан we һәр нәхwәшийе дури тә хә, т'ө ешәкә хьрабә Мьсьре к'ижан кә тө зани, we нәйнә сәре тә. Ле ван we бинә ль сәре ван һ'әмуийед кә дьжәнһнә тә. ¹⁶Те h'әму мьләтед кә Хөдан Хwәде дьдә дәсте тә, ондаки, бьра һ'әйфа тә ль ван нәйе, хwәдейед ванр'а қөльх нәки, чьмки әw йәк бона тә т'әлә йә.

¹⁷Бәлки тө дьле хwәда бежи: «Әв мьләтана жь мьн гәләктър ьн, чава әз дькарьм бәри ван дьм?» ¹⁸Жь ван

нэтърсэ. Чь кö Хöдан Хвэдейе тэ ани сэре Фьрэwyn у т'эмамыйа Мьсьере, ¹⁹эw щер'бандьнед мэзын кö тэ бь ч'эвед хвэ дитын, нишан, к'эрэмэт, дэсте qawat у зэнда дьрежкьри, бь к'ижана Хöдан Хвэдейе тэ тö дэрхьсти р'нд бир бинэ. Öса жи Хöдан Хвэдейе тэ we бинэ сэре ван мьлэта жь к'ижана кö тö дьтърси. ²⁰Хöдан Хвэдейе тэ we тьрс у хофе* жи бышинэ сэр ван, h'эта кö йед майи у йед хвэ жь тэ вэшарти нэмьрын. ²¹Жь ван нэбьздэ, чьмки Хöдан Хвэдейе тэ кö нава тэда йэ, Хöдане мэзын у хоф э. ²²У Хöдан Хвэдейе тэ хеди-хеди we ван мьлэта жь бэр тэ р'ақэтинэ. Тö нькари вана щарэкер'а öнда ки, wэки тэрэwьлед чоле ль сэр тэ зедэ нэбын. ²³Хöдан Хвэдейе тэ we ван бьдэ дэсте тэ, we т'эвиhэвбунэкэ мэзын бькэ нава ван, h'эта кö қьр'а ван бе. ²⁴П'адшед ван we бьдэ дэсте тэ, те наве ван жь бын п'эр'е э'зменда öнда ки, т'ö кэсе ль бэр тэ тэйах нэкэ, h'эта кö тö ван қьр' нэки. ²⁵П'утед хвэдейед ван бышэwьтиньн, дьлhавьжийа зер' у зиве сэр ван нэкэ у ван хвэр'а hьлнэди, wэки бь ве йэке нэк'эви т'эле, чьмки эw ль бэр Хöдан Хвэдейе тэ к'ьрети йэ. ²⁶Нэ жи к'ьретийе бьби мала хвэ кö мина we ньфьр' ль тэ бэ у қьр'а тэ бе. Жь we зьвер бэ, бьра эw бона тэ к'ьрети бэ, чьмки эw гэрэ бе öндакьрыне кö ньфьр'е Хöдан бе сери.

Варбуна эрде қәнщ

8 H'эму э'мьред кö эз иро ль wэ дькьм, бькьн кö ван бьқэдиньн, wэки hун сах-сьламэт бын, ль hэв зедэ бын hэр'ын wi эрди вар бын, бона к'ижани Хöдан кал-бавед wэр'а сонд хвар. ²Бир бинэ т'эмамыйа р'ийа бэр'ийеда, к'ижанида Хöдан Хвэдейе тэ эва чьл салэ кö тэ дьбэ, бона кö тэ та кэ, бьщер'бинэ, wэки бьзаньбэ чь дьле

* 7:20 Wэлгэр'андьна йунанийэ кэвьнда «Моза».

тэда һэйэ, к'а те ә'мьред ви бьрәдини йан на. ³Әви тө та кьри, бьр'чи һьшти у мана * тө даий хварьне, к'ижан нэ тэ заньбу чийэ нэ жи кал-бавед тэ. Wәки тэва ә'йан кө инсан т'әне бь нен нажи, ле бь һәр тыште кө жь дэве Хөдан дәрдык'әвә дьжи. ⁴Әва чьл сал ә нэ к'ьнще ль сәр тэ машиян, нэ жи ньге тэ wәрьмин. ⁵Дьле тэва бьра ә'йан бә, wәки чава кө мәрвь зар'е хwә һьлте, өса жи Хөдан Хwәдейе тэ ль тэ һьлте. ⁶Ә'мьред Хөдан Хwәдейе хwә бьрәдини, р'ийед вида һәр'и у жь ви бьтърси. ⁷Чьмки Хөдан Хwәдейе тэ, тэ дьбә әрде қәнщ, әрде кө щәвед ава, канийа у авед бьнәррд ль ч'ийа у нәwала дәртен, ⁸әрде т'ьжи гәнъм, щәһә, бахе тьрийа, һежира, һ'ьнара, әрде бьзьре зәйт'уне у һьнгьв. ⁹Әрде кө те нане хwә бе мьнәт бьхви, ль wьр кемасийа т'ө тышти те нәбини, кәвьред ви әрди т'ьжи һ'әсьн ьн, жь ч'ийа те сьфьр дәрхи. ¹⁰Те бьхви у т'ер би, Хөдан Хwәдейе хwә те бьмбарәк ки, бона әрде қәнщ, к'ижан кө ви да тэ.

Хөдан бир нәкә

¹¹Һаш жь хwә һәбә тө Хөдан Хwәдейе хwә бир нәки. Ә'мьр, қьрар у қәйдә-қанунед ви, кө әз иро ль тә ә'мьр дыкьм нәт'әр'ьбини. ¹²Һәгәр на, гава тө т'ер бьхви, малед бәдәw чеки у wанда бьжийи, ¹³пәз у дәwаред тә зедә бьн, зер' у зиве тә зедә бьн, һәр тыштида хьне би, ¹⁴һьнге дьле тәйе бабах бә те Хөдан Хwәдейе хwә кө тө жь wәлате Мьсьре, жь мала хөламтийе дәрхьсти бир бьки. ¹⁵Хөдан тө бәр'ийа мэзьн у хофр'а дәрбаз кьри, к'идәре мәрә жәрдадаи у дупьшк ьн. Жь әрде һ'ьшки бе ав, жь қәйайе қәwин тәр'а ав дәрхьст. ¹⁶Бәр'ийеда бь манайе тө т'ер кьри, к'ижан кө кал-бавед тә ньзаньбун әw чийә. Кө тә та кә у бьщер'ьбинә wәки хьлазийе тәр'а

* 8:3 Бьньһер'ә Дәрк'әтьн 16 у Жьмар 11:7-9.

қәнщийе бькә. ¹⁷Дьле хвәда нәбежи: «Qәwата мьн у зорайийа дәстед мьн әва һәбука мьнр'а қазьнщ кьрьнә». ¹⁸Ле Хөдан Хвәдейе хвә бир бинә, чьмки әw қәwате дьдә тә кө һәбуке қазьнщ ки, wәки пәймана хвәйә кө wi кал-бавед тәр'а сонд хвар бьқәдинә, мина р'ожа иройин. ¹⁹Һәгәр тө Хөдан Хвәдейе хвә бир бьки у пәй хвәдейед башқә һәр'и, ванр'а қөльх ки у бәр ван та би, әз иро әлами wә дькьм кө ә'сә we қьр'а wә бе. ²⁰Чава әw мьләтед кө Хөдан бәр wә қьр' дькә өса жи һуне бенә қьр'кьрьне, wәки гөр'а Хөдан Хвәдейе хвә нәкьн.

Хөдане алийе Израел бькә

9 Бьбьһе Израел! Иро тө Урдөнер'а дәрбаз дьби кө һәр'и у мьләтед тә мәстър, тә қәwаттър, бажаред мәзьнә һ'әта ә'змен суркьри war би. ²Мьләте мәзьн у бьльнд, зар'ед әнақийа^Ф, тә әw нас дькьрьн у бона ван тә бьһистьбу, кө те готьн: «К'е we бәр зар'ед Әнақийа тә-йях кә?» ³Ле тө иро бьзаньбә кө Хөдан Хвәдейе тә чава агьре п'әр'ьтандьне пешийа тәва дьчә. Әwe ван онда кә, ль бәр тә та кә, те бәри ван ди у зутьрәки ван қьр' ки, чава кө Хөдан готьбу тә. ⁴Гава кө Хөдан Хвәдейе тә ван дури тә хә, дьле хвәда нәбежи: «Бона р'астийа мьн Хөдан әз анимә ви wәлати ле war бьм». Ле бона нәһәқийа ван мьләта Хөдан бәри ван дьдә. ⁵Нә бона һәқийа тә, нә жи р'астийа дьле тә тө дьчи wәлате ван war би. Ле Хөдан Хвәдейе тә бона нәһәқийа ван мьләта бәри ван дьдә жь бәр тә у бона созе хвә кө кал-бавед тә: Бьраһим, Ишаq у Ақубр'а сонд хварьбу, бинә сери. ⁶Бьзаньбә! Хөдан Хвәдейе тә нә бона р'астийа тә ви wәлате қәнщ дьдә тә кө ле war би, чьмки тө мьләтәки сәрһ'ьшк и.

Зар'ед Израел голька зер'ин р'одькьн

⁷Бькә бира хвә у бир нәкә кө тә бәр'ийеда чьқаси һерса Хөдан Хвәдейе хвә р'акьрийә. Жь we р'ожа кө тө жь

вэлате Мьсьре дэрк'эти һ'эта һатъна вэйә ль ви щийи
 һун мьрабъли Хөдан бун. ⁸Бәр ч'ийаие һ'оребе * вә Хөдан
 һерс хьст. һерса Хөдан ль вә р'абу өса кө ви хвәст вә
 қыр' кө. ⁹Әз һьлк'ышийамә сәре ч'ийе, вәки сәлед кәвьри,
 сәлед пәймана Хөдан т'әви вә гьреда һьлдъм. һьнге әз
 ль сәре ч'ийе чъл р'ожи у чъл шәви бе нан у бе ав мам.
¹⁰Хөдан әв һәр дө сәлед кәвьрийә кө бь т'ьлийа Хвәде
 һатъбунә һьвисаре данә мьн. һ'әму хәбәрәд кө Хөдан
 ль сәре ч'ийе жь нава егьрда р'ожа щьвате готъбу вә,
 ль сәр ван бун. ¹¹Бь ви авайи хьлазийа ван чъл р'ож у
 чъл шәви Хөдан әв һәр дө сәлед кәвьрийә пәймане данә
 мьн. ¹²Һьнге Хөдан готә мьн: «Р'абә зу жь вьр пәйа бә,
 чьмки щьмә'та тә, к'ижан кө тә жь Мьсьре дәрхьст, жь
 р'е шьһ'ти. Әв зу жь we р'ийа кө мьн ль ван ә'мьр кьр
 хальфин, вана хвәр'а п'ут р'окьр». ¹³Һьнге Хөдан мьнр'а
 хәбәр да у гот: «Мьн дит әва мьләта, ва йә әв мьләтә-
 ки сәрһ'ышк ә. ¹⁴Бьһелә әзе қыр'а ван биньм, наве ван
 бьн п'әр'е әзменда р'әсит кьм. Ле жь тә мьләтәки ван
 қәваттьр у мәстър пешда биньм».

¹⁵Һьнге агьр ч'ийе к'әтъбу, әз вәгәр'ийам һәр дө сәлед
 пәйманейә кәвьри дәстед мьнда жь ч'ийе һатъмә харе.
¹⁶Мьн дит ва йә вә бәр Хөдан Хвәдейе хвә гөнә кьри-
 йә, хвәр'а п'утәки гольке р'окьрийә. һун зу жь we р'ийа
 кө Хөдан ль вә ә'мьр кьр хальфин. ¹⁷Мьн жи һәр дө сәл
 һьлдан, бь һәр дө дәстед хвә әв авитьн у ль бәр ч'ә'вед
 вә һурдәхвәши кьрын.

Муса бона зар'ед Исраел дөа дькә

¹⁸Мьн диса мина бәре хвә авитә ль бәр Хөдан, чъл
 р'ож у чъл шәви, мьн нә нан хвар нә жи ав вәхвар, бона
 һ'әму гөнәд вә, бь к'ижана вә хьраби ль бәр Хөдан кьр,

* ^{9:8} һ'орәб навәки дьнейи Синайе йә.

һерса ви р'акър. ¹⁹Эз жь һерс у хэзэба Хөдан тьрсийам, чьмки һерса ви ль сэр вә р'абу у ви хвәст вә қыр' кә. Ле ве щаре жи Хөдан дэнге мьн бьһист. ²⁰У Хөдан ль сэр һарун гәләки һерс к'әт, хвәст к'ока ви бинә, ле мьн һынге бона һарун жи дөа кър. ²¹Мьн гөне вә, әв голька вә чекьри һьлда у агьрда һ'әланд. Пәйр'а мьн әв шкенанд у һур-һури кър кьрә т'оз. Мьн әв т'оз р'әшандә селафа кө жь ч'ийе дьк'ьшийа.

²²Ль Т'авәрайе, Массаһе у ль Қиброт-һат'авайе жи вә һерса Хөдан р'акър*.

²³Һынге Хөдан һун жь Қадеш-Барнеайе* шандьн у гот: «Һәвраз һәр'ьн у әрде кө әз дьдьмә вә ле вар бьн». Ле һун мьқабьли готьна Хөдан Хвәдеие хвә чун у вә бавәрийа хвә ви нә ани у гөр'а ви нәкър. ²⁴Жь we р'ожеда кө мьн һун нас кьрьнә, һун мьқабьли Хөдан ьн.

²⁵Эз нава ви чьл р'ож у чьл шәвида дәвәр'уйа к'әтьбумә ль бәр Хөдан. Дәвәр'уйа ль бәр Хөдан к'әтьбум чьмки Хөдан дьхвәст қыр'а вә банийа. ²⁶Мьн р'әща жь Хөдан дькър у дьгот: «Хөдан Хвәйе мьн! Мьләте хвә, ава готи ware хвә қыр' нәкә, к'ижан тә бь мәзьнайийа хвә хьлаз кър у жь Мьсьре бь дәсте зор дәрхьст. ²⁷Бир бинә хөламед хвә Бьраһим, Ишақ у Ақуб, дина хвә нәдә сәрһьшки, нәһәқи у гөне ви мьләти, ²⁸вәки нәбә әв вәлате кө тә әм жь нава ви дәрхьстьн, бежә: «Хөдан нькарьбу әв бь-бьрана ви әрде кө ви соз дабу ван, ле әв бәр ч'әве ви р'әш бун, ләма әв дәрхьстьн кө бәр'ийеда бькөжә». ²⁹Ле әв мьләте тә йә, ware тә, к'ижан кө тә бь қәватә хвәйә мәзьн у бь зәнда хвәйә дьрежкьри дәрхьст».

* 9:22 Бона Т'авәрайе бьньһер'ә Жьмар 11:1-3. Бона Массаһе бьньһер'ә Дәрк'әтгьн 17:1-7. Бона Қиброт-һат'авайе бьньһер'ә Жьмар 11:31-34.

* 9:23 Бьньһер'ә Қануна Дөщари 1:19-28.

Муса дө сәлед кәвьрийә ну дьстинә

10 We һынге Хөдан готә мьн: «Хвәр'а дө сәлед кәвьри мина йе бәре бьт'әр'ышинә у һьлк'ышә сәре ч'ийе щәм мьн, өса жи сьндоқәкә дарин чекә. ²У эзе ль сәр сәла, ван хәбәред кө ль сәр сәлед пешийейә кө тә шкенандьн бьньвисьм у ван бькә һьндөр'е сьндоқе». ³Һынге мьн сьндоқ жь дара дарщевийе^Ф чекьр, дө сәлед кәвьри мина йе бәре т'әр'ышандьн у әв һәр дө сәл дәстед мьнда һьлк'ышийамә сәре ч'ийе. ⁴Әв дәһә т'әмийед кө Хөдан ль сәре ч'ийе жь нава егьрда р'ожа щьвате готә вә, әви әв ль сәр сәла ньвисин, чава кө бәре ньвисибу. Хөдан әв данә мьн ⁵у эз вәгәр'ийам жь ч'ийе һатьмә харе. Сәл кьрнә һьндөр'е сьндоқа мьнә чекьри, әв ль вьр ман чава кө Хөдан ль мьн ә'мьр кьр.

Мьрна һарун у борще левийа

⁶(Һынге зар'ед Израел жь Берот'-Бьне-Йаһакане чунә Мосерайе. Ль вьр һарун мьр у вьр һатә дәфьнкьрьне, дәвса ви Елазаре көр'е ви бу к'аһин. ⁷Жь вьр чунә Гудгодаһе, жь Гудгодаһе чунә Йотбат'айе әрде ньхалед ава.

⁸Ви чахи Хөдан қәбила Леви башқә кьр кө Сьндоқа^Ф Пәймана Хөдан бьбьн, ль бәр Хөдан бьсәкьньн, вьр'а қөльх кьн у бь наве ви бьмбарәк кьн, һ'әта р'ожа ироин. ⁹Ләма п'ар у мьлк'е Леви г'әви бьрайед ви т'өнә. Хөдан хвәха йә мьлк'е ви, чава кө Хөдан Хвәдейе тә готьбу ви*.)

Хөдан шаба дөа Муса дьдә

¹⁰Әз жи мина бәре чьл р'ож у чьл шәви ль сәре ч'ийе бум. Ве щаре жи Хөдан дәнге мьн бьһист у Хөдан

* ^{10:9} Бьньһер'ә Жьмар 18:20-24.

нэхwэст qьp'a тэ бинэ. ¹¹У Хөдан готэ мьн: «P'абэ р'ек'эwэ пешийа мьлэтwa хэр'э, бьра эw хэр'ьн эр'де кö мьн кал-бавед ванp'a сонд хвар бьдьмэ ван, хwэр'a бькьнэ мьлк'».

Пэсын у qэдър бьднэ Хөдан

¹²Хөдан Хwэдейе тэ ньһа чь жь тэ дьхwазэ Исраел? Эw т'эне дьхwазэ кö тö жь Хөдан Хwэдейе хwэ бьтърси, h'э-му р'ийед wiда хэр'и, wi h'ьз бьки у wир'a qöльх ки, бь т'эмамийа дьле хwэ у бь т'эмамийа нэфса хwэ, ¹³э'мьр у qайдэ-qанунед Хөдан хwэйи ки, к'ижан кö эз ньһа бона qэнцийа тэ ль тэ э'мьр дькьм. ¹⁴Э'зман у э'змане э'змана, эрд у h'эму чь ль сэр э йе Хөдан Хwэдейе тэ йэ, ¹⁵ле Хөдан т'эне кал-бавед тэ бэгэм кьрын, эw h'ьз кьрын, пэй ванp'a жи зөр'этэд ван бьжартын awа готи хун, жь нава h'эму мьлэта, мина р'ожа иройин. ¹⁶Ньһа гөр'a Хөдан бькьн* у вьр шунда сэр h'ьшк нибьн. ¹⁷Чьмки Хөдан Хwэдейе wэ, эw Хwэдейе хwэдейа йэ, Хwэйе хwэйа йэ, Хwэдейе мэзын, qэwат у saw э. Фьрқийе накэ у р'öшэте жи һьлнадэ. ¹⁸Эw һэқийе ль севи у жьнэбийа дькэ, йе хэриб h'ьз дькэ у ван нан у к'ьнц дькэ. ¹⁹Оса жи хун хэриба h'ьз бькьн, чьмки хун хwэха жи хэриб бун wэлате Мьсьреда. ²⁰Жь Хөдан Хwэдейе хwэ бьтърсэ, хöлапти-йе wир'a бькэ, хwэ wi бьгьрэ у бь наве wi сонд бьхwэ. ²¹Пэсна бьдэ wi, эw э Хwэдейе тэ, к'ижани бона тэ эw кьред мэзын у h'эйрэ-h'өжмэк'ар кьрын, к'ижан кö тэ бь ч'эвед хwэ дитын. ²²Бь h'эфте нэфси кал-бавед тэ бэр-жери Мьсьре бун, ле ньһа Хөдан Хwэдейе тэ, тö мина стэйркед э'змен бе h'эсаб кьри.

* 10:16 ИбраниФ хэбэр бь хэбэр «Дьле хwэ сьнэт кьн». Сьнэткьрын нишана сонде нава Хwэде у Исраел э. Фькьра ве р'езе эw э кö цьмэ'т гэрэ жь ван р'ийед хwэйэ хьраб вэгэр'э.

Кърьнед Хөданэ зор

11 Хөдан Хwәдейе хwә һ'ыз бькә, фәрманед ви, қәй-дә-қанунед ви, қъраред ви у ә'мьред ви һәр р'ож бьқәдинә. ²Һун иро ширәтед Хөдан Хwәдейе хwә заньн, ле нә зар'ед wә. Чьмки әw нәзаньн у нә жи дитьнә мәзьнайи-йа ви, дәсте вийи қәwат у зәнда дьрежкьри, ³нишанед ви, кьред ви, к'ижан кә ви нава мьсьрийада ани ль сәре Фьрәwьн п'адше Мьсьре у ль сәре т'әмамийа wәлате ви. ⁴Өса жи чь кә Хөдан ани ль сәре әскәред Мьсьре, һәсп у әр'әбед ван, гава wана дабунә пәй wә, чава Хөдан ава Бә'ра Сор сәр wанда вәгәр'анд у әw қьр' кьрьн һ'әта-һ'әта-йе. ⁵Әви бәр'ийеда чь кьр бона wә, һ'әта һатьна wәйә ви щийи. ⁶Чь ани сәре Дат'ан у Абирам, кәр'ед Әлйабе кәр'е Р'убен, чава әрде дәве хwә вәкьр әw нәфәрава, чадьрава у һ'әму һәйина wанва, жь нава Исраел һ'уфи хwә кьр*. ⁷Ле бәле ч'әвед wә һ'әму кърьнед зорә кә Хөдан кьрьн дитьн.

Хөдане дөа әрде создайи бькә

⁸Һ'әму ә'мьред кә әз иро ль wә ә'мьр дькьм хwәйи кьн, wәки һун қәwат бьн дәрбаз бьн у һәр'ьн ви әрди хwәр'а бькьнә мьлк'. ⁹Wәки ә'мьре wә дьреж бә ль сәр ви әрди, бона к'ижани Хөдан кал-бавед wәр'а сонд хвар кә бьдә ван у зөр'әта ван, әрде кә шир у һьнгьв же дьк'ьшә. ¹⁰Чьмки әрде кә тә дьчи хwәр'а бьки мьлк', әw нә мина wәлате Мьсьре йә, жь к'ижани тә дәрк'әти, к'идәре кә тә т'охьм дьр'әшанд у бь щәфа* ав дьда, мина бахчә. ¹¹Ле әрде кә

* 11:6 Бьньһер'ә Жьмар 16.

* 11:10 Ибрани хәбәр бь хәбәр «Бь ньге хwә». Мә'на ван хәбәра т'ам нә ә'йан ә, бәлки мәрьва ньге хwә ль сәр хwәлийева дь-к'ьшандьн у әw дьбу мина щәве кә ав wер'а бьк'ьшийа, йан бь ньге хwә р'ийа аве кә ль нава we щәwеда дьк'ьшийа дьгөһастьн.

һун дәрбаз дьбыне хwәр'а бькьнә мьлк', әw әрде ч'ийа у нәwала йә кә жь барана әзмен те авдане. ¹² Әрде кә Хөдан Хwәдейе тә бона we хәм дькә, ч'әвед Хөдан Хwәдейе тә һәр гав ль сәр ә, жь дәстпебуна сале һ'әта к'өтабуна сале.

¹³ һәгәр һун р'ьнд гөһ бьдьянә ә'мьред мьн, к'ижан кә эз иро ль wә ә'мьр дькьм, өса жи Хөдан Хwәдейе хwә һ'ыз бькьн у бь т'әмамийа дьле хwә, бь т'әмамийа нәфса хwә wир'а қөльх кьн, ¹⁴ һьнге эзе барана пайизе у баһаре wәхтда бьдьямә әрде wә кә тө гәньме хwә, мәйа хwә у бьзьре хwә һьлди. ¹⁵ Эзе ль чол-бәстед тә, бона һ'әйwanед тә гиһе шин кьм. Хwарьна тә жи we т'ьжи бә, те бьхwi у т'ер би. ¹⁶ һаш жь хwә һәбьн, wәки дьле wә нәйе хапандьне у һун нәшьһ'ьтьн, бәр хwәдейе башқә та нәбьн wanр'а қөльх нәкьн, ¹⁷ кә һерса Хөдан ль wә р'анәбә, әw әзмен дадә, баран т'өнәбә у әрд бәре хwә нәдә, һьнге һу-не зутьрәке онда бьн ль сәр wi әрде қәнщ кә Хөдан дьдә wә.

¹⁸ Ле ван хәбәред мьн нава хwә у дьле хwәда хwәйи кьн, wan чава нишан ль сәр дәсте хwә гьредьн у өса жи бьра әw ль сәр әнийа wә ль навбәра ч'әвед wәда бьн. ¹⁹ Зар'ед хwә һини wan кьн. Ван хәбәра wanр'а гьли ки гава мала хwәда р'уньшти йи йан р'еда йи, гава п'алдьди у гава р'адьби, ²⁰ wan ль сәр рәхдәрийед мала хwә у дәргәһед бажаре хwә бьнвисә, ²¹ wәки ль сәр wi әрди к'ижан кә Хөдан кал-бавед wәр'а сонд хwар кә бьдә wan, р'ожед ә'мьре wә у р'ожед ә'мьре зар'ед wә өса дьреж бьн чава р'ожед әзмен ль сәр дьне.

²² һәгәр һун ван һ'әму ә'мьра қәнщ хwәйи кьн, к'ижан кә эз ль wә ә'мьр дькьм кә бьқәдиньн, Хөдан Хwәдейе хwә һ'ыз бькьн, һ'әму р'ийед wiда һәр'ьн у хwә ль wi бьгьрьн, ²³ һьнге Хөдане жь бәр wә бәри ль ван һ'әму мьләта дә у һуне мьләтед жь хwә мәстьр у қәwаттьр бькьн бьндәст. ²⁴ һәр щийе кә пә'нийа ньге wә лек'әwә, we бьбә йа wә. Жь бәр'ийе һ'әта Лөбнане, жь ч'әме Фьрате һ'әта Бә'ра Навбәре*

* 11:24 Тек'ста ибранида ньвисар ә «Бә'ра К'өтасийе», әw бә'са Бә'ра Навбәре дькә awа готи Бә'ра Сьпи.

we бьбэ синоре wә. ²⁵Т'ö кәсе ль бәр wә тәйах нәкә, Хөдан Хwәдейе wә we тьрс у хофа wә бькә ль сәр h'әму wәлате кö हुне ньгед хwә бавежьне, чава кö wi готьбу wә.

²⁶Эз иро дöа у ньфьр'е датиньмә ль бәр wә, бьбьжерьн: ²⁷Дöа әв ә, һәгәр हुн гöһ бьдьнә ә'мьред Хөдан Хwәдейе хwә, к'ижан кö әз иро ль wә ә'мьр дькьм, ²⁸ле ньфьр' әв ә, һәгәр हुн гöһ нәдьнә ә'мьред Хөдан Хwәдейе хwә, жь ве р'ийе бьшьһ'ьтьн, к'ижан кö әз иро ль wә ә'мьр дькьм у ль пәй хwәдейед башқә кö हुн нас накьн һәр'ьн.

²⁹У гава Хөдан Хwәдейе тә, тә бьбә wi әрди, к'ижани кö тö дьчи хwәр'а бьки мьлк', ль сәр ч'ийайе Гьризиме те дöа ә'лам ки у ль сәр ч'ийайе Әйбал те ньфьр' ә'лам ки.

³⁰Әв ч'ийа алийе р'оавайа Урдöне, пәй р'ийа р'оавайе, ль әрде кәнанийада^Ф нә йед кö Ә'рабада пешбәри Гилгале незики мә'за* Морәһ дьминьн. ³¹һун Урдöнер'а дәрбаз дьбьн, wәки һәр'ьн у wi әрди хwәр'а бькьнә мьлк', к'ижан кö Хөдан Хwәдейе wә дьдә wә. һынге हुне хwәр'а бькьнә мьлк', ль wьр бьжин, ³²бькьн кö ван һ'әму қәйдә-қанун у қьраред кö әз иро датиньмә ль бәр wә бьқәдиньн.

Шийе қöльх кьрьне

12 Әв ьн қәйдә-қанун у қьраред кö हुн гәрәке бькьн кö бьқәдиньн, ль сәр wi әрди к'ижан кö Хөдан Хwәдейе кал-бавед тә we чава мьлк' бьдә тә, һ'әму р'о-жед кö हुн ль сәр дьне бьжин. ²Әw һ'әму шийед ван мьлэта кö हुн дьчьне хwәр'а бькьнә мьлк', к'идәре әw хwәдейед хwәр'а қöльх дькьн: Сәр ч'ийа-банийа, сәр гьра у бьн һәр дарәкә бь ч'ьқьл у бәлгада сьх т'әмами wеран кьн. ³Горигәһед ван wеран кьн, һ'әйкәлед ван һурдәхwәши кьн, Ашераһед* ван бьшәwьтиньн, п'утед ван бьбьр'ьн у навед ван ль wi шийи р'әсит кьн. ⁴һун

* 11:30 Дара хьрнуфе.

* 12:3 Бьньһер'ә шьровәкьрьна Қануна Дöщари 7:5.

мина ван Ходан Хwәдейе хwәр'а qөльх нэкн. ⁵Ле ви щийи кö Ходан Хwәдейе wә we бьбьжерә, жь нава h'ә-му qәбилед wәда кö ль wър наве хwә ле дайнә, хwә ль ви щийи бьгьрын у hәр'ьнә wър, ⁶дийарийед^Ф хwәйә т'әвайишәwате, qөрбанед хwә, дәһәкед^Ф хwә, дийарийед дәсте хwә, созед хwә, дийарийед хwәйә р'әзәдльийе, ньхөрийед пәз у дәwаред хwә бьбьнә ль wър. ⁷Ль wър бәр Ходан Хwәдейе хwә һун нәфәред хwәва бьхwьн у ша бьн, бона һәр кьрына дәстед хwә кö Ходан Хwәдейед тә тö бьмбарәк кьри.

⁸Һун гәрә ван тышта нэкн, чава кö дьле wә дьхwазә, чь кö жь мә һәр кәс иро ль wър дькә, ⁹чьмки һун һе нәк'әтьнә щийе р'ьһ'әтийе у wаре кö Ходан Хwәдейе тә дьдә тә. ¹⁰Гава һун Урдөнер'а дәрбаз бьнә ви әрде кö Ходан Хwәдейе wә дьдә wә, хwәр'а бькьнә мьлк', әwe р'ьһ'әтийе бьдә wә жь h'әму дьжмьнед дора wә, һынге һуне бе qәзи бьжин. ¹¹Ви щийе кö Ходан Хwәдейе wә we бьбьжерә кö наве хwә ле дайнә, һәр тышти бьбьнә wър, чава кö әз т'әми ль wә дькьм, аwа готи: Дийарийед хwәйә т'әвайишәwате, qөрбанед хwә, дәһәкед хwә, дийарийед дәсте хwә у h'әму h'әдийед хwәйә создайийә жьбарә, к'ижана кö һуне Ходанр'а соз бьдьн. ¹²У ль бәр Ходан Хwәдейе хwә ша бьн, һун у көр'ед wә, qизед wә, хөламед wә, щарийед wә, öса жи левийе бажаред wәда, чьмки п'ар у wаре ви т'әви wә т'өнә.

¹³Һаш жь хwә һәбә дийарийед хwәйә т'әвайишәwате һәр щийе кö тә хwәш те нәки, ¹⁴ле т'әне ви щийи кö Ходане жь нава qәбиләкә тә бьбьжерә, ль wър дийарийед хwәйә т'әвайишәwате у һәр тышти чь кö әз ль тә әмьр дькьм бькә.

¹⁵Ле тö дькари ль һәр бажаре хwәда, wәкә we бьмбарәкийа Ходан Хwәдейе хwә h'әйwen сәржеки у гошт бьхwi, чава кö дьле тә хwәш те. Паqьж у нә паqьж дькарьн жь ви бьхwьн, мина кара хәзале у бьзьна к'уви. ¹⁶Т'әне ху-

не нэхвьн, we мина аве бьр'ежьнэ ль сэр эрде. ¹⁷Изьна тэ т'өнэ кө тө бажаред хвэда дэһака гэньме хвэ, мэйа хвэ, бьзьре хвэ, нэ жи ньхөрийед пэз-дэваред хвэ, һ'эму дийарийед хвэйэ создайи, дийарийед хвэйэ р'э-зэдьлийе у дийарийед дэстед хвэ бьхви. ¹⁸Ле тө гэрэ ван ль бэр Хөдан Хвэдейе хвэ ль ви щийи кө Хөдан Хвэдейе тэ we бьбьжерэ бьхви. Бь ви авайи, бона һэр кьрна дэстед тэ, тө т'эви көр'е хвэ, қиза хвэ, хөламе хвэ, щарийа хвэ у левийе бажаред хвэда ль бэр Хөдан Хвэдейе хвэ ша бьн. ¹⁹Һаш жь хвэ һэбэ wэки т'эмамыйа р'ожед хвэда ль сэр эрде хвэ бона леви тө хэм бьки.

²⁰Гава Хөдан Хвэдейе тэ синоре тэ бэрфьрэ кэ, чава кө ви готэ тэ у дьле тэ гошт бьхвазэ у бежи: «Эзе гошт бьхвьм» һынге чьқаси дьхвази гошт бьхвэ. ²¹Ле һэгэр эw щийе кө Хөдан Хвэдейе тэ бьбьжерэ бона кө наве хвэ ле дайнэ, гэлэк дури тэ бэ, һынге жь пэз у дэваред хвэ, к'ижан кө Хөдан данэ тэ, чава кө мьн ль тэ э'мыр кьр сэржекэ у бажаред хвэда чьқас кө дьле тэ дьхвазэ бьхвэ. ²²Т'эне we чава кара хэзале у бьзьна к'уви дь-хвьн өса бьхвэ, пақьж у нэ пақьж дькарьн we бьхвьн. ²³Ле нэби-нэби кө тө хуне бьхви, чьмки хун э'мыр э, э'мыр т'эви гошт нэхви. ²⁴We нэхвэ, мина аве бьр'ежэ ль сэр эрде. ²⁵We нэхвэ wэки тэр'а у пэй тэр'а жи зар'ед тэр'а қэнц бэ, һэгэр тө һэқийе ль бэр ч'эве Хөдан бьки. ²⁶Т'эне дайинед хвэйэ пироз йан создайи һьлдэ wэрэ ль ви щийи кө Хөдане бьбьжерэ. ²⁷Дийарийед хвэйэ т'эвайишэwате, ава готи гошт у хуне, ль сэр горигэһа Хөдан Хвэдейе хвэ бьдэ. Хуна қөрбанед хвэйэ дьн гэрэ бьр'ежи ль сэр горигэһа Хөдан Хвэдейе хвэ у гошт бьхви. ²⁸Р'ьнд гөһ бьдэ һ'эму ван хэбэред кө эз ль тэ э'мыр дькьм, wэки тэр'а, пэй тэр'а жи зар'ед тэр'а қэнц бэ һ'эта-һ'этайе, һэгэр һэқийе у р'астийе ль бэр ч'эве Хөдан Хвэдейе хвэ бьки.

Пуҗар'а қөльх нәкә

²⁹Хөдан Хвәдейе тә ван мьләтед пешийа тә кө тө дь-чи бәри ван ди we қыр' кә. Гава тә бәри ван да у әрде ван хвәр'а кьрә мьлк', ³⁰һаш жь хвә һәбә кө тө п'егәһа ванда нәк'әви т'әле, гава әw ль бәр тә бенә қыр'кьрь-не, хвәдейед ван нәгәр'и, бежи: «Әв мьлэтана чава хвәдейед хвәр'а қөльх дькьн? Әзе жи өса бькьм». ³¹Тө Хөдан Хвәдейе хвәр'а өса нәкә. Чьмки вана хвәдейед хвәр'а һ'әму щур'ә к'ьрети дькьрьн йед кө ль бәр Хөдан р'әш ьн. Әw һ'әта көр' у қизед хвә жи ль сәр агьр хвәдейед хвәр'а дьшәwьтиньн. ³²Һ'әму чь кө әз ль wә ә'мьр дькьм бькьн кө бьқәдиньн. Нә ль сәрда зедә кьн нә жи кем кьн.

Гөр'а к'ижан п'ехәмбәриФ бькьн

13 һәгәр жь нава тәда п'ехәмбәр, йан йе хәвна шьровәдькә дәре у нишан, йан к'әрәмәтәке әшәрәт кә ²у әw нишан йан к'әрәмәта кө wi готьбу тә бе сери, ле әw бежә: «Әм ль пәй хвәдейед башқә кө тө нас наки һәр'ьн у әм ванр'а қөльх кьн», ³тө гөр'а wi п'ехәмбәри йан йе хәвна шьровәдькә нәкә. Чьмки Хөдан Хвәдейе wә, wә дьщер'ьбинә, wәки бьзаньбә һун Хөдан Хвәдейе хвә һ'ьз дькьн бь т'әмаийа дьле хвә у бь т'әмаийа щанийа хвә, йан на. ⁴Пәй Хөдан Хвәдейе хвә һәр'ьн, жь wi бьтьрсьн, ә'мьред wi хвәйи кьн, гөһ бьдьнә wi, wir'а қөльх кьн у хвә ль wi бьгьрьн. ⁵Ле әw п'ехәмбәр йан йе хәвна шьровәдькә гәрә бе көштьне. Чьмки әw wә мьқабьли wi Хөдан Хвәдейе wә р'адькә, к'ижани кө һун жь wәлате Мьсьре дәрхьстьн у жь we мала хөламтийе хьлаз кьрьн, әw дькә кө wә жь we р'ейе бьхальфинә, к'ижан кө Хөдан Хвәдейе wә ль wә ә'мьр кьрьбу теда һәр'ьн. Бь ви аwaiи хьрабийе жь нава хвәда р'авва дәрхә.

⁶Һәгәр бьре тә, көр'е дийа тә, көр'е тә, қиза тә, к'өлфә-та п'ашыла тәда, йан дәстәбьраке тә, тә р'ази кә дьзива бежә: «Wәрьн әм һәр'н хwәдейед башқәр'а қөльх кьн», кө нә тә нас кьрьнә нә жи кал-бавед тә, ⁷хwәдейед мьләтед дора хwәр'а, һәгәр незики тә бьн, йан дури тә, жь сәрики әрде һ'әта сәре дьн, ⁸wir'a қайл нәби у гөр'а wi нәки. Бьра һ'әйфа тә ль wi нәйе у дьле тә ле нәшәwьтә, нә жи wi вәшери. ⁹Ле әсә wi бькөжи, пешийе бьра дәсте тә ль сәр wi көштьнер'а бьльнд бә, паше дәсте т'әмамия щьмә'те. ¹⁰Бьдә бәр кәвьра бькөжә, чьмки әви кьрийә кө тә жь Хөдан Хwәдейе тә, к'ижани тө жь Мьсьре жь мала хөламтийе дәрхьсти, бьхальфинә. ¹¹Һьнге т'әмамия Исраеле бона we йәке we бьбьһе у бьтърсә, иди хьраби-йа өса нав тәда накьн.

¹²Һәгәр тө бьбьһейи wәки ль нава бажаред тә йәкида кө Хөдан Хwәдейе тә дьдә тә тө теда бьжийи, ¹³мәрьвед бет'әwшә жь нава тәда дәрк'әтьнә у бьнәлийед бажаре хwә хальфандьнә, готьнә: «Wәрьн әм һәр'н хwәдейед башқәр'а қөльх кьн» (кө wә әw нас нәкьрьнә), ¹⁴тө бьгәр'ә, әнәнә кә у р'ьнд пе бьһ'әсә. һәгәр әw өса нә, р'аст ә әw к'ьрети ль нава тәда буйә, ¹⁵һьнге бьнәлийед wi бажари әсә бьдә бәр дәве шур бькөжә, бажар у һ'әму чь кө wiда йә, өса жи һ'әйwanед wi, бьдә бәр дәве шур қьр'кә, кө ньфьр'е Хөдан бе сери. ¹⁶Т'әмамия т'ален т'оп кә нава мәйдане. Бажар т'аленва Хөдан Хwәдейе хwәр'а агьршәwат кә. Бьра әw һ'әта-һ'әтайе weран бьминә у т'ө щар нәйе авақьрьне. ¹⁷Бьра дәсте тә т'ө тыште ньфьр'лебу-йи нәк'әвә, чь кө гәрә бе өндақьрьне, wәки алава һерса Хөдан дайнә у р'әме ль тә бькә. К'әрәме ль тә бькә, тә ль һәв зедә кә, чава кө wi кал-бавед тәр'а сонд хвар, ¹⁸һәгәр тө гөр'а Хөдан Хwәдейе хwә бьки, һ'әму ә'мьред wi кө әз иро ль тә ә'мьр дькьм хwәй ки у һәқийе ль бәр ч'әве Хөдан Хwәдейе хwә бьки.

Һәйwane һәлал у нә һәлал

14 һун зар'ед Хөдан Хwәдейе хwә нә, бона мьрийа хwә нәһ'әр'ышиньн у п'ор'е нав ч'әвед хwә көр' нәкьн. ²Чьмки тө Хөдан Хwәдейе хwәр'а мьлэтәки бөһөрти-жьбарә йи. Хөдан тө жь һәмү мьләтед ль сәр г'опа дьне бьжарти wәки тө бьби мьләте вийи мьлк'е ви.

³Т'ө тыште һ'ерам нәхwә. ⁴Awa һ'әйwanед кө һун дькарьн бьхwьн: Га, пәз, бьзьн, ⁵гак'уви, хәзал, кархәзал, бьзьяна к'уви, бьзьяне қәйа, қант'әбьзьян, пәза к'уви. ⁶Һәр һ'әйwane кө дьк'айе, дөсьми у сьмвәкьри йә, дькарьн бьхwьн. ⁷Ле т'әне нава әвед кө дьк'айен йан дөсьми у сьмвәкьри нә, ван нәхwьн: Дәвә, к'еврушк, қотьк, чьмки р'астә әw дьк'айен ле сьмвәкьри ниньн, әw бона wә нә һ'әлал ьн. ⁸Бәраз жи, р'астә дөсьми йә ле нак'айе, әw нә һ'әлал ә бона wә, гоште ван нәхwьн нә жи щәндәке ван к'әвьн.

⁹Жь һәмү һ'әйwanед аведа, йед кө мьлед ван у пач'ед ван һәнә дькарьн бьхwьн. ¹⁰Ле һәмүйед кө мьлед ван у пач'ед ван т'өнәнә нәхwьн, әw бона wә нә һ'әлал ьн.

¹¹Һәр тәйрәда һ'әлал дькарьн бьхwьн. ¹²Ле ван һун гәрә нәхwьн: Тәйр, тәйре бази у тәйре бәре, ¹³қуш, қәрәқуш у бавик щур'ед ванва, ¹⁴һәр қар'қар'и щур'ед ванва, ¹⁵дәвәқуш, буме шәве, мәсигьр у қәрқә щур'ед ванва, ¹⁶көнде кори бьч'ук, көнде кори мәзьян у көнде кори сьпи, ¹⁷пеликан, қьрқе Мьсьре, қазе мә'сийа, ¹⁸ләгләг, қөльнг щур'ед ванва, пупу, бач'әрмок. ¹⁹Һәр меш-моред хwәйип'әр' нә һ'әлал ьн бона wә, әw бьра нәйенә хварьне. ²⁰Һәр тәйрәда һ'әлал дькарьн бьхwьн.

²¹Т'ө һ'әйwana һ'ышкбуйи нәхwьн. We дькари бьди хәрибе бажаред хwәда, бьра әw бьхwә, йан жи бьфьрошә р'ешийа, чьмки тө мьлэтәки бөһөрти-жьбарә йи Хөдан Хwәдейе хwәр'а.

Каре ль нав шире македа нәк'әлини.

Qануна дәһәке

²²Һаш жь хwә һәбә чь кә тә бь һ'әму т'охьме хwә һәр сал жь әрде дьстини, дәһәке башqә ки. ²³У бәр Хөдан Хwәдейе хwә, ль ви щийи кә әве бьбьжерә wәки ль wьр наве хwә ле дайнә, дәһәка гәньме хwә, мәйа у бьзьре хwә, ньхөрийе пәз у дәwарә хwә бьхwә. Бь ви аwайи һәр р'ож те һин би жь Хөдан Хwәдейе хwә бьтърси. ²⁴Һәгәр р'ийа ви щийи гәләки дур бә у Хөдан Хwәдейе тә жи тә бьмбарәк кьри у тә нькарьби ве дәһәке бьби ль ви щийи кә Хөдан Хwәдейе тә we бьбьжерә wәки наве хwә ле дайнә, ²⁵һьнге тә дькари we п'әраp'а бьгөһер'и. П'әра бьгьрә дәсте хwә у һәр'ә щийе кә Хөдан Хwәдейе тә we бьбьжерә. ²⁶Бь ван п'әра тә дькари һәр тыште дьле тә бьхwазә бьк'ьр'и: пәз, дәwар, шәрав, ава щәһ у һәр тышти чь кә тә бьхwази. Ль wьр бәр Хөдан Хwәдейе хwә тә нәфәред хwәва бьхwә у ша бә. ²⁷леwийе бажаред хwәда бир нәкә, чьмки п'ар у wарә ви т'әви тә т'өнә.

²⁸К'өтасийа сала сьсийа дәһәка һәр тыштед we сале бинә у дайнә ль нава бажаред хwә. ²⁹һьнге леви кә п'ар у wарә ви т'әви тә т'өнә, өса жи хәриб, севи, жьнәби кә ль нава бажаред тәда нә, we бен, бьхwьн у т'ер бьн, wәки Хөдан Хwәдейе тә дөа ль тә бькә, нава һәр шьхөлед дәстед тәда йә кә те бьки.

Бахшандьна дәйн ль һәр һ'әфт салийе

15 К'өтасийа һәр һ'әфт сала дәйндаред хwә бьбахшинә. ²Бахшандьн әв ә: Кә кәсәки хwәйе дәйн кә дәйн дьдә һәваләки, гәрәке бьбахшинә ви у жь һәвале хwә, жь бьре хwә пашда нәхwазә, чьмки бахшандьн бона хатьре Хөдан ә. ³Жь хәриба дькари бьхwази, ле чь кә сәр бьре тә йә, дәсте хwә же бьк'ьшинә, ⁴ль нава тәда к'әсиб гәрә т'өнәбә, чьмки Хөдан we ә'сә дөа ль тә бькә ль сәр ви әрди, кә Хөдан Хwәдейе тә чава мьлк'

дьдэ тэ кӧ қазынщ ки. ⁵Т'әне тө р'нд гӧһдарийа дэнге Хӧдан Хwәдейе хwә бькэ у т'ам ви ә'мьре кӧ эз иро ль тэ ә'мьр дькьм, бькэ кӧ бьқәдини. ⁶Чьмки Хӧдан Хwәдейе тэ we дӧа ль тэ бькэ, чава кӧ wi готә тә. Те дәйн бьди гәләк мьлэта ле те хwәха дәйндар ниби. Те сәрвертийе ль гәләк мьлэта бьки, ле әwe сәрвертийе ль тә нәкьн.

⁷Ле һәгәр ль нава тәда, ль нава бажаред wәлате тәда кӧ Хӧдан Хwәдейе тэ дьдэ тә, йәк жь ИсраелФ дәсттәнг бә, дьле хwә нәкә кәвьр у һьндава бьрайе хwәйи дәсттәнгда дәстгьрти нибә. ⁸Һьндава wiда дәствәкьри бә, әw һ'әwще чь бә wәкә һ'әwщәдарийа wi бь мәр'дани дәйн бьдә wi. ⁹Һаш жь хwә һәбә, кӧ дьле тәр'а фькьрәкә хьраб дәрбаз нәбә у бежи: «Сала һ'әфтайә бахшандьне незик ә» у ч'әве хьраб ль бьре хwәйи дәсттәнг бьньһер'и у дәйн нәди wi. Әwe һьндава тәда һәwара хwә Хӧдан бинә у те гӧнәк'ар дәрейи. ¹⁰Тӧ бь мәр'дани бьдә wi, пәй дайинер'а жи бьра ль тә чәтьн нәйе. Чьмки бона we йәке Хӧдан Хwәдейе тэ we һәр шьхӧлида, тӧ дәст бьди чь we дӧа ль тә бькә. ¹¹Чьмки дәсттәнге wәлате тәда кем нибьн, ләма эз ль тә ә'мьр дькьм у дьбежьм: «Тӧ ә'рде хwәда һьндава бьре хwәйи к'әсиб у дәсттәнгда дәствәкьри бә».

¹²Һәгәр бьре тә йан хушка тәйә ибрани тәр'а бе фьрота-не чава хӧлам, бьра әw шәш сала тәр'а хӧламтийе бькә, ле сала һ'әфта wi аза бәр'дә. ¹³Гава тӧ wi аза бәр'ди, дәствала бәр'нәди. ¹⁴Бь мәр'дани жь пәзед хwә, жь бедәра хwә у жь һ'әwзе хwәйи шәраве бьдә wi. Чава кӧ Хӧдан Хwәдейе тә тӧ бьмбарәк кьри ӧса бьдә wi. ¹⁵У бир би-нә wәки тӧ жи хӧлам буйи wәлате Мьсьреда, ле Хӧдан Хwәдейе тә тӧ азакьри, ләма эз иро ви ә'мьри дьдьмә тә. ¹⁶Ле һәгәр хӧламе тә бежә тә: «Әз жь щәм тә начьм», чьмки әw тә у мала тә һ'ыз дькә, wi хwәш те ль щәм тә бьминә. ¹⁷Һьнге wi бьсперә дери у бь дьреше гӧһе wi қӧл кә, һьнге әwe бьбә хӧламе тәйи һ'әта-һ'әтайе. Бь ви щур'әйи жи т'әви щарийа хwә бькә.

¹⁸Бъра тэр'а к'эдэр нәйе wәки тō wi аза бәр'дьди, чьмки әви шәш сала тэр'а хōламти кьрийә, һәгәр дәwса wi п'алә буйа тәйе дōбарә хәрщ кьра. Хōдан Хwәдейе тә we тә ль нава һ'әму тыштида чь кō тō бьки бьмбарәк кә.

Qануна бона ньхōрийед пез-деwер

¹⁹Һ'әму ньхōрийе нерин жь пәз у дәwаре хwә Хōдан Хwәдейе хwәр'а нәдър^Ф кә. Бь гайе хwәйи ньхōри нәхәбьтә у ньхōрийе пәзе хwә нәбьр'ә. ²⁰Ль бәр Хōдан Хwәдейе хwә ль wi щийе кō Хōдан we бьбьжерә, һәр сал тō у нәфәрәд хwәва wан ль wьр бьхwьн. ²¹Ле һәгәр әw бь қōсур ә, сәқәт ә йан кор ә, йан бь қōсурәкә гьран ә, we Хōдан Хwәдейе хwәр'а нәкә қōрбан. ²²Бажарәд хwәда дькари we бьхwi. Пақьж у нә пақьж дькарьн we бьхьн, мина кара хәзале у бьзьна к'уви. ²³Т'әне хуне нәхwә, we мина аве бьр'ежә ль сәр әрде.

Щәжьна^Ф Дәрбазбуне

16 Мәһа Абибе* хwәйи кә у Щәжьна Дәрбазбуне Хōдан^Ф Хwәдейе хwәр'а бькә, чьмки мәһа Абибеда Хōдан Хwәдейе тә шәв тō жь Мьсьре дәрхьсти. ²Жь пәз у дәwаре хwә Хōдан Хwәдейе хwәр'а Щәжьна Дәрбазбуне сәржекә, ль wi щийе кō Хōдане бьбьжерә wәки наве хwә ле дайнә. ³Т'әви we т'ō тыште һәвиртьр'шккьри нәхwә, һ'әфт р'ожа т'әви we нане шкәва бьхwә, awa готи нане залулийе, чьмки тō ләзә-ләз жь Мьсьре дәрк'әти. Wәки һ'әму р'ожед ә'мьре хwәда, р'ожа хwәйә жь wәлате Мьсьре дәрк'әтьне бир бини. ⁴Ль нава т'әмамия синоре тәда һ'әфт р'ожа гәрәке һәвиртьр'шк т'өнәбә у гоште қōрбана еwара р'ожа йәке бьра нәминә һ'әта сьбәһе. ⁵Тō нькари

* 16:1 Абиб наве weйи пешьн бу ле ньһа Нисан ә. Әв мәһә сал-нә'ма һиве дәстпедькә жь ниве мәһа Адаре һ'әта ниве мәһа Нисане.

қўрбана Дәрбазбуне т'о бажарида кō Хōдан Хвәдейе тә дьдә тә сәржеки. ⁶Ле т'әне ль ви щийи кō Хōдан Хвәдейе тә we бьбьжерә wәки наве хвә ле дайнә, еваре, чахе р'о дьчә ава, қўрбана Дәрбазбуне сәржекә, хут ви wәхти гава тō жь Мьсьре дәрк'әтийи. ⁷Ль ви щийи кō Хōдан Хвәдейе тә we бьбьжерә, бьпежә у бьхwә. Сьбәһе вәгә-р'ә һәр'ә коне хвә. ⁸Шәш р'ожа нане шкәва бьхwә, р'ожа һ'әфта щьвина Хōдан Хвәдейе тә йә, т'о хәбате нәкә.

ЩәжьнаФ һ'әфтийа

⁹Һ'әфт һ'әфтийа хвәр'а бьжмьрә. Жь ви wәхте кō тō дәст пе бьки бь д'әсе гәнъм бьдьруйи, һ'әфт һ'әфтийа бьжмьрә. ¹⁰Һьнге Щәжьна һ'әфтийа Хōдан Хвәдейе хвәр'а бькә, дийарикә р'әзәдльийе анәгори we йәке бь чь Хōдан Хвәдейе тә we тә бьмбарәк кә бьдә. ¹¹Ль бәр Хōдан Хвәдейе хвә ль ви щийе кō Хōдан Хвәдейе тә we бьбьжерә, wәки наве хвә ле дайнә, ша бә т'әви кōр'е хвә, қиза хвә, хōламе хвә, щарийа хвә, левийе бажаред хвәда, хәриб, севи у жьнәбийа кō нава тәда нә. ¹²Бир бинә кō тō Мьсьреда хōлам буйи, ван қәйдә-қануна хвәй кә у бьқәдинә.

ЩәжьнаФ һ'олькчекьрьне

¹³Гава жь бедәра хвә у жь һ'әwзе хвә шәрәве һьлди, һьнге Щәжьна һ'олькчекьрьне һ'әфт р'ожа бькә. ¹⁴Щәжьна хвәда тō, кōр'е хвә, қиза хвә, хōламе хвә, щарийа хвә-ва, леви, хәриб, севи у жьнәбийа кō бажаред тәда нә ша бә. ¹⁵Һ'әфт р'ожа щәжьне Хōдан Хвәдейе хвәр'а бькә, ль ви щийе кō Хōдан Хвәдейе бьбьжерә. Чьмки Хōдан Хвәдейе тә we дōа ль тә, һ'әму дәрәмәтед тә, һәр кьрьнед дәстед тә бькә у те т'әне ша би.

¹⁶Сале се щара бьра һ'әму қьсьме тәйи нерин ль бәр Хōдан Хвәдейе тә ль ви щийе кō Хōдане бьбьжерә, бьсәкьньн: ЩәжьнаФ Нане Шкәвада, Щәжьна һ'әфтийада у Щәжьна

Н'олькчекърнеда. Ле б'ра дэст вала ль бэр Хөдан нэсэ-кьнн. ¹⁷Ч'ьгас кө дэсте һэр кэсива те б'ра бинэ, анэгори б'мбарэккърна кө Хөдан Хвэдейе тэ бона тэ кьрийэ.

К'ьфшкърна сэрвер у һ'акьма

¹⁸Ль нава һ'эму бажаред кө Хөдан Хвэдейе тэ дьдэ тэ анэгори қэбилед тэ, һ'акьма у сэрвера к'ьфш кэ, вэки б' дивана р'аст дивана мьлэт б'кьн. ¹⁹Һэқийе нэт'эр'ьбинэ, ф'ьрқийе данэйнэ у р'өшэте һьлнэдэ, ч'ьмки р'өшэт ч'э'ве билана кор дькэ у готьнед р'аста дэрэв дэрдьхэ. ²⁰Р'астийе, т'эне пэй р'астийе һэр'э, вэки тэ сах-сьламэт би у эв эрде кө Хөдан Хвэдейе тэ дьдэ тэ хвэр'а б'ки мьлк'.

Путар'а қөльх нэкэ

²¹Ль бэр горигэһаФ Хөдан Хвэдейе хвэ кө те хвэр'а чеки, т'ө щур'э даред Ашераһе* хвэр'а данэч'ькини. ²²У хвэр'а һ'эйкэл нэдэ сэкьнандьн, эв ль бэр Хөдан Хвэдейе тэ р'эш э.

Т'эр'ьбандьна сонд

17 Га йан бэрха б' қөсур йан жи б' һэр щур'э ке-маси, Хөдан Хвэдейе хвэр'а қөрбан нэдэ, ч'ьмки эв бона Хөдан Хвэдейе тэ к'ьрети йэ.

²Һэгэр ль нава тэда, ль нава бажаред тэ йэкида, к'ижан кө Хөдан Хвэдейе тэ дьдэ тэ, мерэк йан жьнэк хьраби-йе ль бэр ч'э'ве Хөдан Хвэдейе тэ б'кэ, пэйманаФ ви б'т'эр'ьбинэ, ³р'абэ һэр'э хвэдейед башқэр'а қөльх кэ, ль бэр тэ'ве, йан һиве, йан һ'эму нэхшед э'змен та бэ кө Хвэде э'мьр нэкьрийэ, ⁴гава тэ пе б'һ'эсиньн йан тэ б'б'һейи, баш э'нэнэ кэ. һэгэр эв өса йэ, р'аст э эв к'ьрети

* 16:21 Б'ньһер'э шьровэкърна Қануна Дөщари 7:5.

ль нава Израелда буйя, ⁵һынге ви мери йан we жьне, к'ижани кө эв хьраби кьрийя, дэрхэ ль бэр дэргәһед хwэ у бьдэ ль бэр кэвьяра, wәки эв бьмьрә, һәгәр мер бә йан жьн бә. ⁶Бь готьнед дө-се шәда йе һежайи мьрьне бе көштъне. Бь готьна шәдәки нәйе көштъне. ⁷Пешийе дәсте шәда гәрә ль сәр ви бьльнд бьн бькөжьн, паше дәсте т'эмамийа щьмә'те. Бь ви авайи хьрабийе ль нава хwәда р'авва дэрхә.

Сафикьрьна диwanед чәтън

⁸Гава пьрсед щур'ә-щур'ә қәт'ьлкьрьне, йан һәвр'ьк'и-йе, йан зийанкьрьне нава бажаред тәда шәр'-дә'w пешда бен у бона тә зәмәт бә кө сафи ки, һынге р'абә һәр'ә ль ви щийе кө Хөдан Хwәдейе тә we бьбьжерә. ⁹Һәр'ә ль щәм левийед к'аһинФ у һ'акьме ван р'ожа бьпьрсә, әве диwana р'аст тәр'а бежьн. ¹⁰Анәгори готьна ванә жь ви щийе кө Хөдане бьбьжерә бькә, бькә кө бьқәдини һ'әму чь кө эв нишани тә бькьн. ¹¹Бь we һинкьрьна кө эв тә һин кьн у бь қьрара кө эв тәр'а бежьн бькә. Жь we хәбәра кө әве бежьнә тә нә ч'әп дагәр'ә нә жи р'аст. ¹²Ле мәрьве кө к'өбар бә, гөр'а к'аһине кө ль wьр Хөдан Хwәдейе тәр'а қөльх дькә, йан гөр'а һ'акьм нәкә бьра эв мәрьв бе көштъне. Бь ви авайи хьрабийе р'авва жь нава Израел дэрхә. ¹³Т'эмамийа мьләт we бьбьһе, бьтьрсә у wьр шунда we к'өбар нибә.

Һинкьрьнед бона п'адша

¹⁴Гава тө һәр'и ви әрде кө Хөдан Хwәдейе тә дьдә тә хwәр'а бьки мьлк' у ль wьр бьжийи, те бежи: «Әзе мина һ'әму мьләтед дора хwә п'адша ль сәр хwә к'ьфш кьм». ¹⁵П'адше кө Хөдан Хwәдейе тә we бьбьжерә ви ль сәр хwә к'ьфш кә, жь нава мьләте хwә, ви ль сәр хwә к'ьфш кә. Тө нькари хәрибәки, кө нә жь бьратийа тә йә, ль сәр хwә п'адша к'ьфш ки. ¹⁶Т'әне бьра эв хwәр'а һәспа зедә

нәкә у мьлэт вәнәгәр'инә Мьсьре бона зедәкьрына һәспа. Чьмки Хөдан готә вә: Т'ө шар иди ве р'ейеда вәнәгәр'ьн. ¹⁷Нә бьра к'өлфәт зедә кә, вәки дьле ви нәхальфә у нә жи бьра зер' у зив хвәр'а гәләки зедә кә. ¹⁸Гава әв р'уне ль сәр т'әхте п'адшатийа хвә, бьра әв хвәр'а жь к'ьтеба ван қануна, к'ижан кө ль щәм левийед к'аһина йә, к'ьтебәке хвәр'а жь бәр we бьньвисә. ¹⁹Бьра әв ль щәм ви бә у бьра we бьхунә т'әмамийа р'ожед ә'мьре хвәда, вәки әв һин бә бьтърсә жь Хөдан Хвәдейе хвә кө һ'әму ван хәбәрәд қануне, ван қәйдә-қануна хвәйи кә у бьқәдинә. ²⁰Вәки дьле ви ль сәр бьрайед wir'а к'өбар нәбә у әв жь ви ә'мьри нә ч'әп дагәр'ә нә жи р'аст. Бь ви авайи әв у көр'ед ви we дьреж п'адшатийа хвә ль нава Израел бькьн.

К'аһин у Левии

18 Бьра п'ар у war бона левийе к'аһин у т'әмамия қәбила Левии т'әви Израел т'өнә бә. Бьра әв жь горишәватед Хөданр'а дайи бьхвьн кө мьлк'е ван ә. ²Ware ви ль нава бьрайед ви т'өнәбә. Хөдан ә ware ви, чава кө Хөдан готьбу ви.

³У awa чь кө гәрә мьлэт бьдә к'аһина: Жь горийед кө тенә дайине га йан пәз, гәрә пиләке, чәнгийа у һ'ур бьдә к'аһин. ⁴БәрәдФ дәрәмәта пешьн жь гәньме хвә, жь мәйа у бьзьре хвә у бьр'ина пешьн ә пәзед хвә бьдә ви. ⁵Чьмки Хөдан Хвәдейе тә әв жь нава һ'әму қәбилед тә бьжарт, вәки әв көр'ед хвәва һәр т'ьм ль бәр Хөдан нава қөльхкьрынеда бьн. ⁶Һәгәр левик жь бажарәки нава т'әмамийа Израел к'идәрә әв дьминә бь р'әзәдльийа хвә щигөһасти бә ль ви щийе кө Хөдан бьбьжерә ⁷у нава Хөдан Хвәдейе хвәр'а қөльх кә, чава кө т'әмам бьрайед шийә левии, кө ль вьр ль бәр Хөдан сәкьнинә. ⁸Әв гәрәке хөрәке хвә вәкә левийед майин бьстинә, we нәйе һ'әсабе кө әви һәбука хвә фьротийә у дестда һәйә.

Мьрабьли к'оч'эктие бьсэкьнын

⁹Гава тө бьк'эви э'рде кө Хөдан Хвэдейе тэ дьдэ тэ, һи-ни к'ьретикьрына ван мьлэта нэбэ. ¹⁰Бьра нава тэда йе өса т'өнэ бэ, йе кө көр' йан қиза хвэ нава егьрр'а дэрбаз дькэ*, нэ к'оч'эк, нэ сербаз, нэ р'э'мьлдар, нэ жи пирэсер, ¹¹нэ ньфьр'кьр, нэ йе кө гази р'өһ'а дькэ, нэ хвэйиһ'өньр, нэ жи йе кө гази мьрийа дькэ. ¹²Чьмки ль бэр ч'э'ве Хөдан йе кө ве йэке дькэ к'ьрет э у бона ван к'ьретийа Хөдан Хвэдейе тэ жь бэр тэ бэри ван мьлэта дьдэ. ¹³Ле тө бэр Хөдан Хвэдейе хвэ к'амьл бэ. ¹⁴Чьмки эв мьлэтед кө тө бэри ван дьди, эв гөр'а сербаз у к'оч'эка дькьн ле Хөдан Хвэдейе тэ эв йэк нэ дайэ тэ.

П'ехэмбэреФ р'аст у нэ р'аст

¹⁵Хөдан Хвэдейе тэ we жь нава тэ у бьрайед тэ п'ехэм-бэрэки мина мьн бона тэ дэрхэ. Гөр'а ви бькьн. ¹⁶Ава чь кө тэ ль бэр һ'оребе р'ожа щьвате жь Хөдан Хвэдейе хвэ хвэст у гот: «Бьра иди дэнге Хөдан Хвэдейе хвэ нэбьһем у эв агьре мэзын нэбиньм wэки эз нэмьрьм». ¹⁷Хөдан готэ мьн: «Qэнщ э чь кө ван гот. ¹⁸Эзе жь нава мьлэте ван п'ехэмбэрэки мина тэ ванр'а дэрхьм, эзе хэбэред хвэ дайньмэ сэр заре ви у эзе чь ль ви э'мьр кьм эwe ванр'а бежэ. ¹⁹У эw мэрьве кө гөр'а хэбэред мьн нэкэ, ава готи ван хэбэред кө п'ехэмбэре бь наве мьн бежэ, эзе жь ви мэрьви бьхвазьм. ²⁰Ле эw п'ехэмбэре кө төрөш кэ бь наве мьн тыштэки бежэ кө мьн ль ви э'мьр нэкьрийэ wэки бежэ, йан эwe кө бь наве хөданед башқэ хэбэр дэ, эw п'ехэмбэр гэрэ бьмьрэ». ²¹У һэгэр тө дьле хвэда бежи: «Чава эме те дэрхьн кө эв хэбэра нэ жь Хөдан э?» ²²Һэгэр п'ехэмбэр бь наве Хөдан хэбэр дэ, ле эw хэбэр нэе сери,

* 18:10 «Нава егьрр'а дэрбаз дькэ» ава готи «нэкьнэ гори».

wәки öса йә әw хәбәр нә жь Хөдан ә. П'ехәмбәр әw йәк жь дәст к'обарийе готийә, жь wi нәтърсә.

Бажаред бона сыг'арбуне

19 Гава Хөдан Хwәдейе тә қыр'а ван мьлэта бинә, әрде к'ижана Хөдан Хwәдейе тә дьдә тә хwәр'а бьки мьлк' у бажар, малед ванда щи-вар би, ²һнге жь нава wi әрде кө Хөдан Хwәдейе тә дьдә тә хwәр'а бьки мьлк', хwәр'а се бажара башқә ки. ³Р'ийа ван чекә. Т'әмамия әрде хwә, к'ижан кө Хөдан Хwәдейе тә мьлк' дьдә тә, бәлайи ль сәр се п'ара кә. Бь ви аwaiи һәр меркөж дькарә бьр'әвә ль ван бажара йәки.

⁴Аwa к'ижан меркөж дькарә бьр'әвә ль wьр у сах бьминә: Йе к'ө мәрвәки бе һ'әмде хwә бькөжә, кө нә дөһө нә жи пер дьжмьне һәв нибунә. ⁵Гава мәрвәк т'әви йәки дьн һәр'ә мешә дара бьбьр'ә у гава балт'ә бьльнд кә дар бьбьр'ә, балт'ә жь дәсту дәрк'әвә һәвалә wi к'әвә әw бьмьрә, әв мәрв бьра бьр'әвә ль ван бажара йәки у we сах бьминә. ⁶Һәгәр р'е гәләк дьреж бә, йе һ'әйфа хуне һьлдә we бь һерса дьлә хwә пәй меркөж к'әвә wi бьгьрә у бькөжә, ле әw нә һежайи мьрьне бу, чьмки нә дөһө нә жи пер әw дьжмьне һәв нибунә, ⁷ләма әз ль тә ә'мьр дькьм, дьбежьм: «Се бажара хwәр'а башқә кә».

⁸Гава Хөдан Хwәдейе тә синоре тә бәрфьрә кә, чава кө wi кал-бавед тәр'а сонд хвар у т'әмамия әрде кө соз да, бьдә кал-бавед тә бьдә тә, ⁹Һәгәр ван һ'әму ә'мьра баш хwәйи ки, чава кө әз иро ль тә ә'мьр дькьм, Хөдан Хwәдейе хwә һ'ыз бьки у һ'әму р'ожед ә'мьре хwәда р'ийед wiда һәр'и, се бажаред дьн жи ль сәр ван һәр се бажара зедә ки. ¹⁰Бь ви аwaiи бьра хуна йе бе суц ль нава әрде тәда, к'ижан кө Хөдан Хwәдейе тә мьлк' дьдә тә, нәйе р'етьне у хуна wi ль сәр тә нәбә.

¹¹Ле һәгәр йәк йәки дьнр'а дьжмьнатийе бькә, хwә ль wi бьгәлине, р'абә ле хә бькөжә у бьр'әвә ль ван бажа-

ра йәки, ¹²р'успийед бажаре ви б'ра бышиньн у ви жь
в'р биньн, б'дьнә дәсте йе кә һ'әйфа хуне we һ'лдә,
wәки әw бе кәшт'не. ¹³Б'ра һ'әйфа тә ль ви нәйе, йе кә
хуна бе суц Исраеледа р'етийә, әви б'дә һ'лдане. Бь
ви аwайи we тәр'a қәнщ бә.

Синоре нава щинара

¹⁴Синоре нава м'лк'е хwә у щинаре хwә, к'ижан кә
кал-бавед тә данинә ль ви әрде кә Хөдан Хwәдейе тә
д'дә тә хwәр'a б'ки м'лк', щи нәләқини.

Бона шәда

¹⁵Шәдәк т'әне нькарә м'қаб'ли мәрвәки кә һәр щур'ә
х'раби йан гөнә к'рийә б'сәк'нә. Бь дәве дө йан се шәда
һәр тышт б'ра бе избатк'рьне. ¹⁶Һәгәр шәдәки нәр'аст
м'қаб'ли йәки д'н дәре у бь м'хәнәтийе шькийате ви
б'кә, ¹⁷әв һәр дө мәри кә һәвр'a к'әт'нә дә'we, б'ра ль бәр
Хөдан, ль бәр к'аһин у һ'ак'мед ван р'ожа, б'сәк'н'н.
¹⁸Һ'ак'м б'ра баш әнәнә к'н, һәгәр дәрәвийа шәдә бе
г'рт'не, әви дәрәw м'қаб'ли б'ре хwә шәдәти дайә,
¹⁹һ'нге чь кә ви б'ре хwәр'a д'хwәст, биньнә сәре ви.
Бь ви аwайи х'рабийе жь нава хwәда р'аwва дәрхә. ²⁰Йед
майин we б'б'һен у б'т'рс'н, иди we х'рабийа өса ль
нава тәда нәк'н. ²¹Б'ра һ'әйфа тә ә'м'р жь бәр ә'м'рва,
ч'ә'в жь бәр ч'ә'wва, д'ран жь бәр д'ранва, дәст жь бәр
дәства, н'г жь бәр н'гва нәйе.

Қануне бона шер'

20 Гава тө дәрәйи шер' м'қаб'ли д'жм'нед хwә,
һәсп, әрәба у м'ләте жь хwә гәләкт'р б'бини,
жь ван нәт'рсә, ч'мки Хөдан Хwәдейе тә йе кә тө жь
wәлате Мьсьре һәвраз дәрх'сти т'әви тә йә. ²Гава кә һун
дәст бь шер' б'к'н б'ра к'аһин бе щ'мә'тер'a хәбәр дә у
³бежә ван: «Б'б'һе Исраел! Иро һуне м'қаб'ли д'жм'нед

хwэ р'абьнэ шер', ль бэр ван бьра дьле wэ сьст нэбэ, нэ-
 тьрсьн, нэбьздьн у ль бэр ван нэлэрьзьн. ⁴Чьмки Хөдан
 Хwэдейе wэ т'эви wэ те кö алиие wэ мьqабьли дьжмьнед
 wэ шэр' кэ у wэ хьлаз кэ». ⁵Сэрвер жи бьра щьмэ'тер'а
 хэбэр дьн у бежьн: «Һэйэ мэри кö мала ну чекьрийэ у
 һе нэк'ьшийайе? Бьра һэр'э вэгэр'э мала хwэ, wэки эw
 шер'да нэмьрэ у йэки дьн бьк'ьшэ мала wi. ⁶У һэйэ мэри
 кö бахе тьрийа дач'ькандийэ, ле һе же һьлнэдайэ? Бьра
 вэгэр'э һэр'э мала хwэ, wэки эw шер'да нэмьрэ у йэки
 дьн жь бахе wi һьлнэдэ. ⁷Йан һэйэ мэри кö нишанкьри
 йэ, ле һе дэргисти йэ? Бьра вэгэр'э һэр'э мала хwэ, wэки
 эw шер'да нэмьрэ у йэки дьн дэргистийа wi нэстинэ». ⁸Бьра сэрвер диса т'эви щьмэ'те хэбэрдьн у бежьн: «Һэйэ
 мэрийе тьрсонэк у дьл сьст, бьра вэгэр'э һэр'э мала хwэ,
 wэки эw дьле бьрайед хwэ мина дьле хwэ сьст нэкэ». ⁹Гава сэрвер хэбэрдана т'эви щьмэ'те хьлаз кьн, һьнге
 бьра сэрэскэра ль сэр щьмэ'те к'ьфш кьн.

¹⁰К'энге тö незики бажарэки би кö wi зэфт ки, эдьлайе
 дайнэ бэр wi. ¹¹Һэгэр эw щаба эдьлайа тэ бьдэ у дэри
 ль бэр тэ вэкэ, һьнге бьра һ'эму щьмэ'та wi бажарида
 бьбэ хэрщдар у хöламе тэ. ¹²Ле һэгэр эw эдьлайийе
 нэхwазэ у мьqабьли тэ шэр' кэ, дора wi бьгьрэ ¹³у
 к'энге Хөдан Хwэдейе тэ wi бьдэ дэсте тэ һьнге һ'эму
 мера бьдэ бэр дэве шур. ¹⁴Т'эне жьн у зар'а, һ'эйwen,
 һ'эму чь кö бажерда һэбэ, һ'эму т'алане wi һьлдэ хwэ-
 р'а. Т'алане дьжмьнед хwэ, к'ижан кö Хөдан Хwэдейе
 тэ да дэсте тэ бьдэ хэbate. ¹⁵Аһа бинэ сэре һ'эму ба-
 жаред гэлэки дури хwэ, к'ижан кö нэ жь бажаред ван
 мьлэта нэ. ¹⁶Ль бажаред ван мьлэтада, йед кö Хөдан
 Хwэдейе тэ war дьдэ тэ, т'ö бинбэри сах нәһели. ¹⁷Ле
 к'ока ван бинэ кö ньфьре Хөдан бе сери: һ'итийа,
 эморийа, кэнанийаФ, пьриззийа, һ'иwийа у йэбусийа,
 чава кö Хөдан Хwэдейе тэ ль тэ э'мьр кьр. ¹⁸Wэки эw
 wэ һини кьрна ван һ'эму к'ьретийа нэкьн, к'ижан кö

ван хwәдейед хwәр'а дькър, кө нәбә һун ль бәр Хөдан Хwәдейе хwә гөна бькьн.

¹⁹Һәгәр тө wә'дәки дьреж ль дора бажарәки бьгьри, кө шәр' ки у эфт ки, даред ви нәбь'ри, балт'ә ль ван нәхи чьмки те жь ван бьхви, awa ван нәбь'ри. Дара чоле т'ө мәрвь ә, кө әw жь тә бьр'әвә бьк'әвә бажаре, кө тә доре гьртийә? ²⁰Ле жь ван даред кө тө зани wәки әw бәре хварьне надьн, ван дькари бьшкени, бьбь'ри. У чь кө бона доргьртьна бажаре кө тө мьqабьли шәр' дьки лазьм ә че кә, һ'әта кө тө сәр ван к'әви.

Сафикьрна меркөжийа нә ә'йан

21 Һәгәр ль нава ви әрде кө Хөдан Хwәдейе тә дьдә тә хwәр'а бьки мьлк', ль чоле щьнйазе мәрики бе дитьне у нәә'йан бә к'е әw көштийә, ²бьра р'успийед тә у һ'акьмед тә дәрән у жь щьнйаз һ'әта бажаред дора ви чап кьн. ³Бьра р'успийед бажаре лапи незики щьнйаз, ногьнәкә бь к'ижане һе хәбат нәкьрьнә у к'ижан кө һе нәк'әтийә бьне нир. ⁴Р'успийед ви бажари гәрә we ногьне бәржер бьбьнә нәваләка кө ч'әм дьк'ьшә у әрд we жи нә һатийә р'акьрьне нә жи чандьне, we нәваледа бьра стөкөра ногьне бьшкеньн. ⁵К'аһинеФ зар'ед Леви we бенә незик, чьмки Хөдан Хwәдейе тә әw бьжартьн кө wir'а qөльх кьн у бь наве Хөдан бьмбарәк бькьн, бь хәбәра ван гәрә һәр шәр'-дә'w у һәвр'ьк'и бенә сафикьрьне. ⁶Һ'әму р'успийед бажаре лапи незики щьнйаз бьра дәстед хwә ль сәр ногьна нәваледа стөкөр шкенандида бьшон ⁷у әлам кьн, бежьн: «Дәстед мә әв хун нәр'етийә у ч'әвед мә нәдитьнә. ⁸Хөдан, бьбахшинә мьләте хwә Израел, к'ижан кө тә хьлаз кьр, һәqe хуна бе суц нәйнә ль сәр мьләте хwә Израел». Бьра әв хун ль ван бе бахшандьне. ⁹Бь ви аwaiи те ль бәр ч'ә'ве Хөдан р'астийе бьки гава хуна бе суц жь нава хwәда бьшойи.

Щур'э-щур'э қанунед ль сэр гōна

¹⁰ Гава мьқабыли дьжмьнед хwэ дэрейи шер' у Хōдан Хwэдейе тэ ван бьдэ дэсте тэ, тō ван һесир һьлди, ¹¹ һэгэр ль нава һесира жьнэкэ бэдэw бьбини, we бэгэм ки у хwэр'а бьхwази, ¹² we бинэ мала хwэ. Бьра эw п'ор'е хwэ кōр' кэ, нэйнькед хwэ бьбьр'э ¹³ у к'ьнщед хwэйэ һесирйе бехэ, мала тэда р'уне у т'ам мэхэке бона де у баве хwэ бьгьри, пэйр'а тō сэре хwэ пер'а дайнэ, һуне бьбьнэ жьн у мер. ¹⁴ Ле һэгэр пэйр'а тō we нэхwази, we бэр'дэ, к'ōда дьхwазэ бьра һэр'э. We нэфьрошэ, нэ жи чавашари һ'есаб кэ, чьмки тэ эw беһөрмэт кьр.

¹⁵ һэгэр дō жьнед йэки һэбьн эw йэке һ'эз бькэ ле йа дьн һ'эз нэкэ, эw wir'а кōр'а биньн, йа һ'эзкьри жи йа нэх'эзкьри жи, ле кōр'е ньхōри йа нэх'эзкьри бинэ, ¹⁶ wэхте һэбука хwэ кōр'ед хwэр'а п'арэвэкэ, эw нькарэ щийе пешьн бьдэ кōр'е йа һ'эзкьри ль дэwса ньхōрийе хwэ кōжь йа нэх'эзкьри йэ. ¹⁷ Ле эw гэрэке кōр'е йа нэх'эзкьри ньхōри һ'есаб кэ у дōбарэ жь һ'эму һэбука хwэ бьдэ wi, чьмки эw э дэстпебуна қэwата wi, ньхōрти wir'а дьк'эwэ.

¹⁸ һэгэр кōр'е йэки сэрһ'ышк йан нэелым бэ, гōр'а де у баве хwэ нэкэ, эwана ль wi һьлатьбьн ле эwi гōһ нэдабэ wan, ¹⁹ бьра де у баве wi һьлдьн wi бьбьнэ ль щэм р'успийед, һьнда дэргәһед бажаре* wi. ²⁰ Бежьнэ р'успийед бажаре wi: «Эв кōр'е мэ сэрһ'ышк у нэелым э, эw гōр'а мэ накэ, п'ьр'хōр у сэрхwэш э». ²¹ һьнге бьра һ'эму бьнэлийед бажаре wi, wi бьдьнэ бэр кэвьра, бькōжьн. Бь wi аwайи хьрабийе жь нава хwэда р'awва дэрхэ, һ'эму Исраел we бьбьһе у бьтьрсэ.

²² һэгэр йэк нэхэқикэ һэжайи мьрьне бькэ у эw бе кōштьне, дарва тō wi дарда ки, ²³ нэхелэ wэки щьнйазе wi

* 21:19 Wi чахи мэйдана незики дэргәһе бажер эw щийе бона т'ōшарэтийе, диwане у қьрара бу.

шәве ль сәр даре бьминә, ле ви һәма we р'оже жи дәфьн кә. Чьмки ньфьр'а Хөдан сәр йе дарва дардакьри йә. Әрде хwә кә Хөдан Хwәдейе тә дьдә тә чава war нәһ'әр'ьминә.

Думайикьрьна щур'ед қануна ль сәр гөна

22 Гава тө га йан пәза бьрайе хwәйи исраели кә өнда бунә бьбини, тө гәрә пышта хwә нәди ван, ле тө әсә ван ль бьрайе хwә вәгәр'ини. ² Ле һәгәр бьре тә дури тә дьминә, йан тө ви нас наки, ван бьбә мала хwә у бьра әw ль щәм тә бьн, һ'әта кә бьре тә пьрса ван нәкә, һьнге тө ль ви вәгәр'инә. ³ Өса жи һьндава к'әра ви, к'ьнща ви, һәр тыштида кә бьре тә өнда дькә у тө дьбини бькә, нәбә кә тө өса бьди к'ьфше кә тә әw нәдитьнә.

⁴Тө гәрә пышта хwә нәди к'әр йан гәйе бьрайе хwә, гава кә тө бьбини әw ль сәр р'е к'әтьнә, ле али ви бькә ван р'акә сәр п'ийа.

⁵Бьра к'ьнще мера ль к'өлфәте т'өнәбә у мер жи к'ьнще к'өлфәт хwә нәкә, һәр кәсе кә ве йәке дькә э ль бәр Хөдан Хwәдейе тә к'ьрет ә.

⁶Гава р'еда һелуна тәйрәдәки ль сәр дарәке, йан ль сәр әрде т'әви щущука, йан һека у мак ль сәр щущука, йан һека р'асти тә бе, маке т'әви щущука һьлнәди. ⁷Тө гәрә маке бәр'ди ле щущука дькари һьлди хwәр'а, wәки тәр'а қәнц бә у р'ожед тә дьреж бьн.

⁸Гава тө мала ну чеки, сәр бани дора we сурәкә ньмьз чекә, wәки тө хуне нәйни ль сәр мала хwә, гава йәк жь сәр бан бьк'әвә.

⁹Бахе хwәйи тьрийада т'охьмед майин нәр'әшини, йан на әw бәре т'охьме тә чанди у тьри we пироз * бьн у изьна тә we т'өнәбә ван бьди хәбате.

* 22:9 Йане Хwәде изьн нәда кә щьмә'та ви нава бахе хwәйи тьрийада тыштәки дьн жи бьчинә, чава кә мьсьрийа дькьрьн. Ле гава әw тышт бькьрана һьнге әw дьбу п'ара Хwәде, гәрә Хwәдер'а бьһата дайине, ләма дьбежә: «...Изьна тә we т'өнәбә ван бьди хәбате».

¹⁰Пе га у к'эре бь һэвр'а щотк'арийе нэки.

¹¹К'ынща бь шур'э-шур'э т'еле р'ис у к'ьтани бь һэвр'а һунанди хвэ нэки.

¹²Ль сэр һэр чар кэвийед п'оте хвэ бь к'ижани тө хвэ дьньхеми р'ишийа чеки.

Qануна бона намуса қизе

¹³Һэгэр йэк жьнэке бьстинэ, сэре хвэ пер'а дайнэ у паше эw ль бэр ч'эве wi р'эш бэ, ¹⁴шэр' бавеже, наве хьраб ль пэй we хэ у бежэ: «Мьн эв жьн хвэр'а хвэст, сэре хвэ жер'а дани ле мьн намуса we нэдит». ¹⁵Һынге бьра де у баве кэч'ьке нишана намуса кэч'ьке һьлдын бьбьнэ ль бэр р'успийед бажерэ ль бэр дэргәһа ¹⁶у баве кэч'ьке бежэ р'успийа: «Мьн қиза хвэ да ви мэрьви ле эwi жәнандэ we, ¹⁷ва йэ эw шэр'а дькэ у дьбежэ: «Мьн намус ль щэм қиза тэ нэдит», ле ва йэ нишана намуса қиза мьн». У ньвина we нишани р'успийед бажер кьн. ¹⁸Һынге бьра р'успийед wi бажари эwi мэрьви быгьрын у щэза кьн. ¹⁹Сэд зиви жь wi бьстиньн у бьдьнэ баве кэч'ьке, бона wэки wi наве хьраб ль пэй қиза исраели хьст. Эw кэч'ьк жи бьра бьбэ жьна wi, эw нькарэ we бэр'дэ ль нава һ'эму р'ожед хвэда.

²⁰Ле һэгэр чь кө һатийэ готьне р'аст э, намуса кэч'ьке т'өнэбуйэ, ²¹һынге бьра кэч'ьке бьбьнэ ль бэр дэре мала баве we у мэрьвед бажер we бьдьнэ ль бэр кэвьра бь-көжьн. Чьмки эwe р'обэти кьр ль нава Исраелда, қави кьрийэ мала баве хвэда. Бь ви авайи те хьрабийе ль нава хвэда р'авва дэрхи.

²²Һэгэр мерэк т'эви жьна меркьри сэре хвэ дайнэ у эв йэк э'йан бэ, бьра һэр дө жи бенэ көштьне: һьн мере кө сэре хвэ пер'а дани у һьн жи эw жьн. Бь ви авайи те хьрабийе ль нава Исраел р'авва дэрхи.

²³Гава қизэк мерэкир'а бе нишанкьрыне у йэк бажерда р'асти we бе у сэре хвэ пер'а дайнэ, ²⁴һынге һэр дөйа жи

дәрхьнә ль бәр дәргәһе ши бажари у ван бьдһнә ль бәр кәвьра бькөжһн. Qиз чьмки бажерда буйә ле нәкьрийә һәвар-гази, мер жи чьмки дәргистийа йәки дһн р'ур'әш кьрийә. Бь ви авайи те хьрабийе ль нава хвәда р'авва дәрхи. ²⁵Ле һәгәр чоле мәрвьәк р'асти қиза нишанкьри бе, we быгьрә у сәре хвә wer'a дайнә, бьра т'әне әв мәрвье кә т'әви we сәре хвә данийә бьмьрә. ²⁶Ле дәст нәдә қизе, гөне һежайи мьрьне ль сәр қизе т'өнәйә. Әв мина we йәке йә гава йәк быгьһижә ль сәр йәки дһн у бькөжә. ²⁷Чьмки әв чоле р'асти we һатийә, қиза нишанкьри кьрийә һәвар-гази ле т'ө кәс ль вьр т'өнәбуйә кә we хьлаз кә.

²⁸Гава йәк р'асти қизәкә нә меркьри бе, we быгьрә сәре хвә wer'a дайнә у әв йәк әйан бә, ²⁹һьнге бьра мере кә сәре хвә wer'a данийә, пенци зиви бьдә баве қизе у бьра әв бьбә жьна ши, чьмки әви әв р'ур'әш кьр. Әв иди һькарә we бәр'дә ль нава һ'әму р'ожед хвәда.

³⁰Бьра т'ө кәс жьнбава хвә нәстинә, ава готи ши ньвина баве хвә беһөрмәт нәкә.

Qануна бона ван к'е дькарә йан һькарә бьк'әвә нава щьвина Хөдан

23 Әwe кә батийед ши п'әрч'ьқанди бьн, йан қамише ши бьр'и бә, бьра нәк'әвә нава щьвина Хөдан.

²Зар'а жь қавийе буйи һькарә бьк'әвә щьвина Хөдан, нә жи зөр'әта вийә дәһа дькарә бьк'әвә нава щьвина Хөдан.

³Амони^ф у моваби^ф һькарә бьк'әвә нава щьвина Хөдан, нә жи зөр'әта ванә дәһа дькарә бьк'әвә нава щьвина Хөдан. ⁴Чьмки ван һун бь нан у аве қәбул нәкьрһн ль сәр р'ийа кә һун жь Мьсьре дәрк'әтһн у ван Бьламе кәр'е Бәур жь Пьт'ора Арам-Наһараиме* мьқабьли тә к'ьре

* 23:4 П'арәкә Мәсопотамийәе.

кърън, вәки ньфър'а ль тә бькә*. ⁵ Ле Хөдан Хвәдейе тә нәхвәст гөһ бьдә Бьлам, Хөдан Хвәдейе тә бона тә ньфър' гөһастә дөа, чьмки Хөдан Хвәдейе тә тә һ'ыз дькә. ⁶Т'эмамия р'ожед ә'мьре хвәда, ә'дьялайе у чәрха р'аст ванр'а нәхвәзә.

⁷Жь әдомиФ зьвер нәбә, чьмки әв бьрайе тә йә. Жь мьсьри зьвер нәбә, чьмки тө хәриб буйи вәлате вида. ⁸Зар'ед ванә зөр'әта сьсийа дькарън бьк'әвьнә нава щьвинә Хөдан.

Qанунед бона пацьжийа зомед ордийа

⁹Гава тө ордийева дәрк'әви мьрабьли дьжмьнед хвә, һ'әвза хвә жь һәр хьрабийе бькә. ¹⁰Һәгәр щәм тә мәрвьәк хәвнхапи бә, нә пацьж бә, бьра әв жь зоме дәрк'әвә дәр у нәк'әвә нава зоме. ¹¹Бьра бәре еваре әв хвә бь аве бьшо у чахе кә р'о дьчә ава һьнге әв дькарә вәгәр'ә зоме.

¹²Гәрә жь зоме дәр щийе тә һәбә, вәки бькарьби ль вьр дәрейи дәр. ¹³Хенщи ч'әкед тә гәрәке берька тә жи һәбә у гава жь зоме дәрейи дәр, бь we ч'ә'ләке вәдә у ә'дәба хвә ч'ә'л кә. ¹⁴Чьмки Хөдан Хвәдейе тә ль нав зома тәда дьгәр'ә, вәки тә аза кә у дьжмьнед тә бьдә дәсте тә, бьра зома тә пироз бә, кә нәбә Хөдан нава тәда тыштәки шәрми бьбинә у дури тә к'әвә.

Qануна бона хөламед кә жь хвәйе хвәйи вәлатдәр бьр'әвьн

¹⁵Гава хөламәк* жь хвәйе хвә бьр'әвә у һәвара хвә тә бинә, ви нәдә дәсте хвәйе ви. ¹⁶Бьра әв ль щәм тә,

* 23:4 Бьньһер'ә Жьмар жь 22:4 – 24:25.

* 23:15 Әв қанун дьхәбьтә ль сәр хөламед кә жь хвәйе хвәйи вәлатдәр бьр'әвьн у бенә Исраеле. Бона қануна хөламед исраели жь к'әрәма хвә ль Qануна Дощари 15:12-18 бьньһер'ә.

нава тэда бьжи, ль ши щийе кӧ эw ль нава бажаред тэ йэкида бьбьжерэ, к'идэре эw бьхwазэ. Зэ'мэте нэдэ ши.

Qануна ль сэр қавийе

¹⁷Бьра ль нава қиз у кӧр'ед Исраелда хwэфрош* т'ӧ-нэ бьн. ¹⁸Бона т'ӧ ад-қьраре, қазьнща йа қав, йан йе куч'ксан, нэби мала Хӧдан Хwэдейе хwэ, чьмки һэр дӧ жи к'ьрети нэ ль бэр Хӧдан Хwэдейе тэ.

Qануна бона дэйн у сэлэфа

¹⁹Бь сэлэфа нэ п'эрэ, нэ нан, нэ жи тыштед майин чь кӧ бь сэлэф те дайине нэдэ бьрайе хwэйи исраели. ²⁰Бь сэлэф дькари бьди йе хэриб, ле бь сэлэф нэдэ бьрайе хwэ, wэки Хӧдан Хwэдейе тэ тэ бьмбарэк кэ ль нава һ'эму кьрьна дэстед тэ ль сэр э'рде кӧ тӧ дьчи кӧ хwэр'а бьки мьлк'.

Qануна бона ад-қьрар

²¹Һэгэр тӧ Хӧдан Хwэдейе хwэр'а ад-қьрар ки, дэрэнги нэйехи кӧ бьқэдини, чьмки Хӧдан Хwэдейе тэ we жь тэ э'сэ бьхwазэ у гӧнэйе ль сэр тэ бэ. ²²Ле һэгэр тэ ад-қьрар нэ кьрийэ, һьнге гӧнэйе ль сэр тэ т'ӧнэбэ. ²³Чь кӧ жь дэве тэ дэрк'этийэ бькэ. Чь кӧ тэ Хӧдан Хwэдейе хwэр'а ад-қьрар кьрийэ, чава дийарийа р'эзэдьлийе кӧ бь заре хwэ готийэ бьқэдинэ.

Изьна бона хварьна жь бахед хэлқе

²⁴Гава бьк'эви нава бахе йэки дьн, тьрийа чьқаси кӧ дьле тэ дьхwазэ т'ер дькари бьхwi, ле нэки дэрдана хwэ.

* 23:17 «Хwэфрош» машоқа п'ут э, awа готи чь кӧ қазьнщ дькьр дани дийари ощаха п'ут дькьр, бь we кьрьна хwэ ощаха п'утада һ'элал дьһатэ һ'эсабе, чьмки бь қавийа хwэ к'ар дьда ощаха п'ута.

²⁵Гава тө нава зэвийа йэки дьнр'а һәр'и, тө дькари сьмбьла бь дэсте хвэ бьчини, ле дэ'се зэвийа ви нэхи.

Qануна бона зэwaщe

24 Гава йэк жьнэке хвэр'а бьхwазэ бьзэwьщэ, пэйр'а сэр we кемасике бьбинэ у эwa ль ви хwэш нэйе, бьра к'ахаза жьнбэр'дане жер'а бьньвисэ бьдэ дэсте we у we жь мала хwэ дэрхэ. ²Һэгэр жьн жи жь мала ви дэрк'эвэ һэр'э у мерэки дьн бьстинэ, ³ль ви мери жи хwэш нэйе, эw жи к'ахаза жьнбэр'дане жер'а бьньвисэ бьдэ дэсте we у we жь мала хwэ дэрхэ, йане жи эw мере дөда к'ижани эw хвэр'а хwэст бьмьрэ, ⁴һьнге мере weйи пешийе, йе кө эw бэр'дабу, нькарэ диса we бьстинэ кө эw бьбэ жьна ви, пэй р'обэтбуна wer'а, чьмки эва йэка к'ьрети йэ ль бэр Хөдан. Нэһ'эр'ьминэ эрде кө Хөдан Хwэдейе тэ war дьдэ тэ.

Qануна бона эскэрийе

⁵Йе ну зэwьщи бьра нэчэ эскэрийе у бьра т'ө борщ нэйе данине ль сэр ви, бьра эw салэке бона мала хwэ аза бэ у бьра жьна хwэйэ хwэсти ша кэ.

Qануна бона к'эфилФ

⁶Бьра т'ө кэс нэ дэстар' нэ жи кэвьре weйи бьни к'эфилФ һьлнэдэ, чьмки йе кө we йэке дькэ эw нэфсэке к'эфил һьлдьдэ.

Qануна мьqабьли мэрьв дьзине

⁷Гава э'йан бэ wэки мэрьвэк жь бьрайед хwэ йэки исраели бьдзэ, ви бькэ хөлам у бьфьрошэ, бьра эw дьз бе көштъне. Бь ви awайи хьрабийе жь нава хwэда р'awва дэрхэ.

Qануна к'отибунеФ

⁸Мьqати хwэ бэ бона к'отибунеФ, чь кө к'аһинед леви ль wэ э'мьр кьн, qэнщ хwэй кьн у бьqэдиньн, чава кө

мын ль ван э'мьр кьрийэ қәнщ хвэй кьн. ⁹Бир бинэ Хөдан Хвәдейе тэ р'ева чь ани сәре Мәрийәме гава кө һун жь Мьсьере дәрк'этын*.

Қанунед майинэ бона дэйн дайине

¹⁰Гава тө тыштәки дэйни дьди йәки дьн, нәк'эвә мала ви вәки к'эфил жь ви бьстини. ¹¹Ле дәре мале бьсәкьнә у әве кө тө дэйни дьдейи бьра әв хвәха к'эфил дәрхә дәре мале. ¹²Һәгәр әв мәрвьәки к'әсиб ә, к'әфиле ви ава готи п'оте* ви һьлнәдә р'анәзе. ¹³Гава р'о дьчә ава, тө әсә к'әфиле ви ль ви вәгәр'ини, вәки әв бь п'оте хвә п'алдә р'азе. һынге we дөа ль тә бькә у әв йәке тәр'а р'асти бе һ'әсабе ль бәр Хөдан Хвәдейе тә.

Һәде йе к'ьрекьри

¹⁴Һәгәр тө к'әсиб-к'усибе жь бьрайед хвә, йан хәрибе ль нава әрд у бажаре хвәда к'ьре ки, ви нәешини. ¹⁵Һәр р'ож бәри р'очуйине һәде ви бьди, чьмки әв к'әсиб ә у нәфса ви һәква гьредаи йә, нәбә вәки әв һәвара хвә Хөдан бинэ бона тә у гөнә ль сәр тә бә.

Щабдарийа гөна

¹⁶Бав гәрә дәвса зар'а нәйенә көштьне, нә жи зар' дәвса баве бенә көштьне, һәр кәс бона гөнәйе хвә гәрә бь көштьне.

Мәрвьед бе кәс

¹⁷Һәқийа хәриб йан севи нәт'әр'ьбинә у к'ьнща жьнәбийе к'эфил һьлнәдә. ¹⁸Бир бинэ вәки тө хөлам буйи

* 24:9 Бьньһер'ә Жьмар 12:10-15.

* 24:12 Ви чахи һәбука мәрвьед к'әсиб т'әне п'от бу, вана чава к'эфил дькарьбу т'әне п'оте хвә бьдана. Ле п'от лазьм бу кө шәв бавитана ль сәр хвә.

Мьсьреда, Хөдан Хвәдейе тә тө жь вьр аза кьри, бона ве йәке эз ль тә ә'мьр дькьм кө тө өса бьки.

¹⁹Гава тө зәвийа хвә бьдьруйи у гөр'зәке ль ә'рде хвәда бир бьки, пашда вәнәгәр'и кө we һьлди, бьра әw бона хәриб, сөви у жьнәбийе бә, wәки Хөдан Хвәдейе тә, нава һәр хәбата дәстед тәда тә бьмбарәк кә. ²⁰Гава тө даред хвәйә зәйт'уне даwшини, щара дөда даwнәшини, бьра әw бона хәриб, сөви у жьнәбийе бә. ²¹Гава тө тьрийе бахе хвә бәрәв ки, пәйр'а чь кө майә бәрәв нәкә, бьра әw бона хәриб, сөви у жьнәбийе бә. ²²Бир бинә wәки тө ль wәлате Мьсьреда хөлам буйи, бона ве йәке эз ль тә ә'мьр дькьм кө тө өса бьки.

Щәза

25 һәгәр нава мәрвада шәр'-дә'w чебә у әw ль бәр диwane бьсәкьньн, бьра һ'акьм диwана wан бькьн: Йе һәq бе суц бькьн у йе нәһәq жи суцдар бькьн. ²Һәгәр йе нәһәq лайиқи к'өтане йә, бьра һ'акьм ә'мьр кә, кө wi вәләзиньн у ль бәр ч'әвед һ'акьм анәгори нә-һәқийа wi бьк'өтьн. ³Жь чьл дәрби зедәтьр һ'акьм нәдә wi, чьмки гава тө ве зедәтьр леди, тө бьрайе хвә ль бәр ч'әве щьмә'те беһөрмәт дьки.

Qануна бона га

⁴Дәве гәйе бедәреда дьхәбьтә гьренәдә.

Борще т'ийитийе

⁵Һәгәр бьра т'әвайи бьжин, йәк жь wан бьмьрә ле көр'е wi т'өнәбә, бьра жьна йе мьри мәрвә хәрибр'а, awa готи жь малбәте дәр нәйе дайине, т'ийе we гәрә һәр'ә щәм we у we хwәр'а бьстинә у бь wi awайи борще т'ийитийе бьқәдинә. ⁶Ньхөрийе кө әwe бинә we көр'е бьре мьри бе һ'әсабе, wәки наве wi ль нава Исраелда нәйе һьлдане. ⁷Ле һәгәр әв мәрв нәхwазә бука хвә бьстинә, һьнге бь-

ра бука ви дэрк'эвэ ль бэр дэргэһ* щэм р'успийа у бежэ: «Т'ийе мын нахвазэ к'ока бьрайе хвэ ль нава Израелда шин кэ, эw нахвазэ борще т'ийитийе бьрэдине». ⁸Һынге р'успийед бажер бьра гази ви кьн у wir'a хэбэр дьн. Ле һэгэр эw йа хвэ бькэ у бежэ: «Эз нахвазьм we бьстиньм» ⁹Һынге бьра бука ви незики ви бэ у ль бэр ч'эве р'успийа сола ви жь ньге ви бехэ, т'уйи р'уйе ви кэ у бежэ: «Һа тиньнэ сэре ви мэрьви, йе кö мала бьре хвэ ава накэ». ¹⁰Бьра нава Израелда мала wir'a бьжьн: «Мала йе бе сол».

Жь һэв вэрдэтандьна шер'да

¹¹Һэгэр мер һэвр'a бькьнэ шэр' у жьна йэки жь ван незик бэ wэки мере хвэ дэсте йе дьн дэрхэ, дэсте хвэ бавеже у батийе йе дьн бьгьрэ, ¹²Һынге дэсте we бьбьр'э, бьра һ'эйфа тэ ль we нэйе.

Кэвьре мезине у дэрдане чапкьрьне

¹³Бьра к'иське тэда дö шур'э кэвьре мезине, ава готи сьвьк у гьран т'өнэ бьн. ¹⁴Бьра мала тэда дö шур'э дэрданед чапкьрьне, ава готи бьч'ук у мэзьн т'өнэ бьн. ¹⁵Кэвьре тэйи мезине у дэрдане тэйи чапкьрьне гэрэ т'ам у р'аст бьн, wэки э'мьре тэ дьреж бэ ль сэр э'рде кö Хөдан Хвэдейе тэ дьдэ тэ. ¹⁶Чьмки кьрьна йе ве йэке, йан йе кö нэр'астийе дькэ, к'ьретийэ ль бэр Хөдан Хвэдейе тэ.

Наве Амалек р'эсит ки

¹⁷Бир бинэ Амалек р'ева чь ани сэре тэ, гава кö һун жь Мьсьре дэрдьк'этын. ¹⁸Эw жь Хвэде нэтьрсийа у пыштева һ'щуми ль сэр тэ кьр, чахе тö wэстийайи у рөдумк'эти буйи у йед сьстбуйи қьр' кьрын. ¹⁹Ава гава Хөдан Хвэдейе тэ, тэ жь һэр дьжмьнед дора тэйэ ль сэр ви э'рди р'ьһ'эт бьһелэ,

* 25:7 Ви чахи мөйдана незики дэргэһе бажер эw щийе бона т'ощарэтийе, диwane у қьрара бу.

к'ижан кө Хөдан Хвәдейе тә чава мылк' дьдә тә, кө қазынщ ки, наве Амалек бьн п'әр'е әзменда р'әсит ки. Бир нәки!

Бәред дәрәмәта пешьн

26 Вәхте тө бьк'әви ви әрде кө Хөдан Хвәдейе тә чава мылк' дьдә тә ле вар би у вьр бьмини, ²һьнге һьлдә жь һәр бәре дәрәмәта ә'wльнә әрде, чь кө те бьстини жь әрде хвәйи кө Хөдан Хвәдейе тә дьдә тә, бькә сәпәте у һәр'ә ль ви щийе кө Хөдан Хвәдейе тә we бьбьжерә, вәки наве хвә ле дайнә. ³Һәр'ә ль щәм к'аһине кө ван р'ожа к'аһинтийе дькә, бежә ви: «Әз иро ль бәр Хөдан Хвәдейе тә идрар дькьм, вәки әз к'әтмә ви әрди к'ижан кө Хөдан кал-бавед мәр'а сонд хвар кө ви бьдә мә». ⁴Һьнге к'аһин we сәпәте жь дәстед тә бьгьрә у дайнә ль бәр горигәһа Хөдан Хвәдейе тә. ⁵Тө ль бәр Хөдан Хвәдейе хвә бькә дәнги у бежә: «Баве мын арабийәки фьрари бу, бәржер чу Мьсьре у т'әви чәнд мәр'ва ль вьр ма. Ле ль вьр мыләтәки мәзын, қәват у беһ'әсаб жь ви пешда һат. ⁶Ле мьсьрийа хьраби ль мә дькьрьн, әм дьзерандьн у хәбата гьран дьданә кьрьне. ⁷Мә һәвара хвә Хөдан Хвәдейе кал-бавед хвә ани у Хөдан дәнге мә бьһист, ль сәр зәлулийа мә, һ'але мә у зордарийа мәда ньһер'и. ⁸Хөдан әм жь Мьсьре бь дәсте зор, бь зәнда дьрежкьри, бь сава гьран, бь нишана у к'әрәмәта дәрхьстьн ⁹әм анинә ль ви щийи, әв әрде кө шир у һьнгьв же дьк'ьшә да мә. ¹⁰Ва йә иро әз бәред дәрәмәта пешьнә жь әрде кө тә Хөдан да мын тиньм!» We дайнә ль бәр Хөдан Хвәдейе хвә у та бә ль бәр Хөдан Хвәдейе хвә. ¹¹Бона һ'әму хвәшийа кө Хөдан Хвәдейе тә да тә у мала тә, т'әви леви у хәрибе ль нава тәда ша бә.

ДәһәкаФ сала сьсийа

¹²Гава сала сьсийа, ава готи сала дәһәка башқәкьрьна һәр дәһәка бәред хвә хьлаз ки, бьди леви, хәриб, сөви у жьнәбийе кө әw ль бажаред тәда бьхьвьн у т'ер бьн,

¹³һынге ль бэр Хөдан Хвәдейе хвә бежә: «Мьн п'ара бө-һөрти-жьбарә жь мал дәрхьст у мьн әв дайә леви, хәриб, севу у жьнәбийе, анәгори һ'әму ә'мьред тә, йед кө тә ль мьн ә'мьр кьрн. Мьн ә'мьред тә нәт'әр'ьбандьнә у нә жи бир кьрнә. ¹⁴Мьн әв пақьжийа хвәда һьлда, р'ожед шинеда жь we нәхвар у нә жи жь we нане мьрийа да. Мьн гөһ дьда дәнге Хөдан Хвәдейе хвә, мьн һ'әму өса кьр чава кө тә ль мьн ә'мьр кьр. ¹⁵Бьньһер'ә жь хана хвәйә пироз, жь ә'змен у мьләте хвә Исраел бьмбарәк кә, өса жи әрде кө тә да мә, әрде кө шир у һьнгьв же дьк'ьшә, чава кө тә кал-бавед мәр'а сонд хвар».

Мьлэт ви йи мьлк'е Хөдан

¹⁶Ве р'оже Хөдан Хвәдейе тә, ль тә ә'мьр дькә кө бьқә-дини һ'әму ван қәйдә-қанун у қьрара. Ван бь т'әмаийа дьле хвә у бь т'әмаийа нәфса хвә хвәй ки у бьқәдини. ¹⁷Тә иро иқрар кьр кө Хөдан, Хвәдейе тә йә у те р'ийед вида һәр'и, қәйдә-қанунед ви, ә'мьред ви, қьраред ви хвәй ки у гөһ бьди дәнге ви. ¹⁸Хөдан иро иқрар кьр кө тө вир'а бьби мьләте вийи мьлк'е ви, чава кө ви готьбу тә, тө жи гәрә һ'әму ә'мьред ви хвәй ки. ¹⁹Wәки әв тә ль сәр һ'әму мьләтар'а бьльнд бьгьрә, к'ижан кө әви хөльқандьнә, бона пәсьне, навбьльндкьрьне у р'у-мәте, wәки тө бьби мьләтәки пироз ль Хөдан Хвәдейе хвәр'а, чава кө ви гот».

Хәбәрәд қанунейә ль сәр кәвьр

27 Муса т'әви р'успийед Исраел ль мьлэт ә'мьр кьр у гот: «Һ'әму ә'мьред кө әз иро ль wә ә'мьр дькьм хвәй кьн. ²We р'ожа гава һун Урдөнер'а дәрбаз бьнә әр-де кө Хөдан Хвәдейе тә дьдә тә, һынге хвәр'а кәвьред мәзьн бьдә сәкьнандьне у бь к'ьлсе зеп кә. ³Ль сәр ван һ'әму хәбәрәд ве қануне, wәхте дәрбазбуна хвә бьньви-сә, ава готи wәхте тө һәр'и әрде кө Хөдан Хвәдейе тә

дъдә тә. Әрде кө шир у һынгъв же дьк'ышә, чава кө Хөдан Хвәдейе кал-бавед тә готьбу тә. ⁴Wәхте хун Урдөнер'а дәрбаз бьн, ван кәвьра дайньнә ль сәр ч'ийайе Әйбалә у бь к'ълсе ван зеп кьн, бона к'ижана эз иро ль вә ә'мьр дькьм. ⁵Ль вьр горигәһе Хөдан Хвәдейе хвәр'а чекә. Горигәһа кәвьри, һащәте һ'әсын ль кәвьре we нәк'әвә. ⁶Бь кәвьред сахләм горигәһе Хөдан Хвәдейе хвәр'а чекә у ль сәр we дийарийед т'әвайишәватә Хөдан Хвәдейе хвәр'а бьдә, ⁷дийарийед^Ф һәләқәтийе сәржекә, ль вьр бәр Хөдан Хвәдейе хвә бьхвә у ша бә. ⁸У ль сәр ван кәвьра һ'әму хәбәред ве қануне зәлал-сафи бьньвисә».

⁹Һынге Муса у к'аһинед леви т'әмамия Ибраел'ра готьн: «Кәр' бә у бьбьһе, Израел! Иро тө буйи мьләте Хөдан Хвәдейе хвә. ¹⁰Гөһ бьдә дәнге Хөдан Хвәдейе хвә, ә'мьред ви у қәйдә-қанунед ви бьқәдинә, к'ижан кө эз иро ль тә ә'мьр дькьм».

Ньфьр'

¹¹We р'оже Муса ә'мьр данә щьмә'те у гот: ¹²«Гава хун Урдөнер'а дәрбаз бьн, қәбила Шьмһ'ун, Леви, Щьһуда, Исахар, Усвь у Бьнйамин гәрә ль сәр ч'ийайе Гьризиме бьсәкьньн кө дөа ль мьләт бькьн. ¹³Ле қәбила Р'убен, Гад, Ашер, Зәбулон, Дан у Нәфтәли гәрә ль сәр ч'ийайе Әйбал бьсәкьньн, бона ньфьр' кьрьне. ¹⁴У левиye бь дәнге бьльнд бькьнә гази бежьнә һ'әму исраелийа:

¹⁵«Ньфьр' ль ви бә, к'е п'утәки чекә, йан р'о кә у ви дайна щики хәвлә, һәр чекьрьна һайә бь дәсте һостә, к'ьрети йә ль бәр Хөдан». Бьра мьләт вәгәр'инә у бежә: «Амин^Ф».

¹⁶«Ньфьр' ль ви бә, к'е де у баве хвә бе һөрмәт кә. һ'әму мьләт бежә: «Амин».

¹⁷«Ньфьр' ль ви бә, к'е синоре щинаре хвә щи бьгөһе-зә». һ'әму мьләт бежә: «Амин».

¹⁸«Ньфьр' ль ви бә, к'е йәки кор жь р'е бьшьһ'ьтинә. һ'әму мьләт бежә: «Амин».

¹⁹«Ньфьр' ль ви бэ, к'е һэқийа хэриб, севии у жьнэбийе быт'эр'ьбинэ». Н'эму мьлэт бежэ: «Амин».

²⁰«Ньфьр' ль ви бэ, к'е сэре хwэ жьнбава хwэр'а дай-на, чьмки эw ши ньвина баве хwэ беһөрмэт дькэ». Н'эму мьлэт бежэ: «Амин».

²¹«Ньфьр' ль ви бэ, к'е сэре хwэ һ'эйванэкер'а дайнэ». Н'эму мьлэт бежэ: «Амин».

²²«Ньфьр' ль ви бэ, к'е сэре хwэ хушка хwэр'а, қиза баве хwэ йан қиза дийа хwэр'а дайнэ». Н'эму мьлэт бежэ: «Амин».

²³«Ньфьр' ль ви бэ, к'е сэре хwэ хwэсийа хwэр'а дайнэ». Н'эму мьлэт бежэ: «Амин».

²⁴«Ньфьр' ль ви бэ, к'е дьзива йэки дьн бькөжэ». Н'эму мьлэт бежэ: «Амин».

²⁵«Ньфьр' ль ви бэ, к'е р'өшэте һьлдэ кө хуна йе ами-т'ам бьр'ежэ». Н'эму мьлэт бежэ: «Амин».

²⁶«Ньфьр' ль ви бэ к'е хэбэред ве қануне хwэй нэкэ нэқэдинэ». Н'эму мьлэт бежэ: «Амин».

Дөа ль ви бэ к'е гөһ бьдэ

28 һэгэр тө р'ьнд гөһ бьди дэнге Хөдан Хwэдейе хwэ бона кө хwэй ки у бьқэдини н'эму э'мьред вийэ кө эз иро ль тэ э'мьр дькьм, Хөдан Хwэдейе тэ we тэ жь н'эму мьлэтед дьне бьльндтьр кэ. ²Эв н'эму дөайе ль тэ бьн у бона тэ we бенэ сери, һэгэр тө гөһ бьди дэнге Хөдан Хwэдейе хwэ.

³Дөайе ль тэ бэ бажерда у дөайе ль тэ бэ дэштеда.

⁴Дөайе ль бэре зьке тэ, бэре э'рде тэ, бэре һ'эйване тэ, зайина пэз у дэwаред тэ бэ.

⁵Дөайе ль сэла тэйэ нен у г'эшта тэйэ һэвир бэ.

⁶Дөайе ль к'этын-дэрк'этына тэ бэ*.

⁷Хөдан ль бэр тэ we дьжмьнед тэ хэ, йед кө мьқабь-ли тэ р'абьн. Р'екеда эwe дэрэнэ мьқабьли тэ ле һ'эфт

* 28:6 «К'этын-дэрк'этына тэ» йане һэр тышт чь кө тө дьки.

р'ийада we жь тэ бър'эвн. ⁸Хөдан we дөа бышинэ ль сэр тэ, ль э'мбаред тэ у ль һэр кърна дэстед тэ. We дөа ль тэ бькэ ль wi э'рдида, к'ижан кө Хөдан Хwэдейе тэ дьдэ тэ. ⁹Һэгэр тө э'мьред Хөдан Хwэдейе хwэ хwэй ки у р'ийед wiда һэр'и, Хөдан we тэ бькэ мьлэте хwэйи пироз, чава кө wi тэр'а сонд хвар. ¹⁰Һ'эму мьлэтед дьне we бьбиньн кө наве Хwэде ль сэр тэ йэ у we жь тэ бьтърсын. ¹¹Хөдан we тэ хер-бэрэк'этева, бь бэре зьке тэ у бь бэре һ'эйване тэ, бь бэре э'рде тэ хьне кэ, ль сэр wi э'реде кө Хөдан кал-бавед тэр'а сонд хвар кө бьдэ тэ. ¹²Хөдан we бона тэ хьзна хwэйэ қәнщ, ава готи э'змен вэкэ, wэки баране w'дэда бьбаринэ ль сэр э'рде тэ, кө дөа ль һэр кърна дэсте тэ бькэ. Те дэйн бьди гэлэк мьлэта ле хwэха те дэйн нэки. ¹³Хөдан we тэ дайнэ ль сери нэ кө хьлазийе, те т'эне ль жоре би нэ кө жере, һэгэр тө гөһ бьди э'мьред Хөдан Хwэдейе хwэ, к'ижан кө эз иро ль тэ э'мьр дькьм кө хwэй ки у бьқэдини ¹⁴у жь һ'эму хэбэред кө эз иро ль wэ э'мьр дькьм, ч'эп йан р'аст данэгэр'и кө пэй хwэдейед башқэ һэр'и, ванр'а қольх ки.

Ньфър' ль wi бэ к'е гөһ нэдэ

¹⁵Ле һэгэр тө гөһ нэди дэнге Хөдан Хwэдейе хwэ у һ'эму э'мьред wi, қәйдэ-қанунед wi кө эз иро ль тэ э'мьр дькьм хwэй нэки у нэқэдини, һьнге эв һ'эму ньфър' we ль тэ бьн у бона те we бенэ сери.

¹⁶Ньфър' we ль тэ бэ бажерда у ньфър' we ль тэ бэ дэштеда.

¹⁷Ньфър'е ль сэла тэйэ нен у т'эшта тэ йэ һэвир бэ.

¹⁸Ньфър'е ль бэре зьке тэ, бэре э'рде тэ, зайина пэз у дэwаред тэ бэ.

¹⁹Ньфър'е ль к'этын-дэрк'этына тэ* бэ.

* 28.19 «К'этын-дэрк'этына тэ» йане һэр тышт чь кө тө дьки.

²⁰ Ль нава һәр кърна дәсте тә чь кӧ тӧ бьки, Хӧдан we ньфър', т'эвиһэвбун у һьлатьне бышинә ль сәр тә, һ'эта қър'а тә нәйе у зутърәке онда нәби бона къред хвәйә хь-раб, кӧ тә эз һьштъм. ²¹ Хӧдан we нәхвәшийя һ'ала тәва бьзәльқинә, һ'эта кӧ қър'а тә бинә ль сәр wi әрде кӧ тӧ дьчи хвәр'а бьки мьлк'. ²² Хӧдан we бь һ'иле, гәрме, шә-вате, т'айе, қӧрльхе, бь байе гәрм у бь хӧре р'aw тә хә, әве пәй тә к'эвн һ'эта кӧ қър'а тә биньн. ²³ Әзмане ль сәр сәре тә бьбә сьфър, әрде жи бьн тәда бьбә һ'эсьн*. ²⁴ Хӧдан we дәвса баране т'оз у ахе бьдә ль әрде тә, әванайе жь әзмен ль сәр тәда бьбарьн һ'эта қър'а тә нәйе.

²⁵ Хӧдан we тә бьдә ль дәсте дьжмьнед тә, р'екеда те дәрейи мьқабьли ван ле һ'әфт р'ийада те жь ван бь-р'эви у һ'иле һ'әму п'адшатийед ль сәр дьне we жь тә һәр'ә. ²⁶ Щьнйазе тә we бьбә хӧре һ'әму тәйрәдед әзмен у р'әвьрэд әрде, кәсе т'ӧнәбә кӧ бәри ван дә.

²⁷ Хӧдан we бь п'эзькед п'исә Мьсьре, к'отибунеф, бьри-нед к'ур у бь хӧр тә хә, жь к'ижана те нькарьби қәнщ би. ²⁸ Хӧдан we бь һ'шӧндакърьне, корбуне у дьлләрзәке тә хә. ²⁹ Р'о нава р'оже те хвә бьп'әлини, чава кӧ кор тә-ристанийеда дьп'әлине. Р'ийед хвәда те хере нәбини, һ'әму р'ожед хвәда те бейи зерандьн у т'аланкърьне у кәсәке т'ӧнәбә кӧ тә хьлаз кә. ³⁰ Дәргистийа хвәр'а те нишанкърь би, ле йәки дьне we сәре хвә пер'а дайнә, те хани чеки ле теда р'унәнейи, бахе тьрийа те дач'ькини ле жь we нәчьни. ³¹ Гайе тә we ль бәр ч'әве тә бе сәрже-кърьне, ле те же нәхви, к'әре тә we жь тә бьстиньн у әв пашда вәнагәр'ә ль щәм тә, пәзед тә we дьжмьнед тәр'а бенә дайине, йәк we т'ӧнәбә кӧ тә хьлаз кә. ³² Кӧр'-қи-зед тәйе мьләте башқәр'а бенә дайине, ч'әвед тәйе р'ож бь р'ож жь ч'әвньһер'ийа ван бьқәр'ьмьн у те т'ӧ тышти

* 28:23 Әв аһа те ф'әмкърьне: «Хвәде we әзмен дадә у баране т'ӧнә бә һьнге әрде мина һ'эсьн һ'ьшк бә».

нькарьби бьки. ³³Бәре әрде тә у һ'әму хәбата тә мьләте кә тә әв нас нәдыкьр we бьхвә. Те һәр гав бейи зеран-дын у һ'ынщър'андьне. ³⁴Те бьчәльқи жь we йәке чь кә те бь ч'әвед хвә бьбини. ³⁵Хөдан we бь п'ьзькед п'ис һет у чокед тә хә, жь к'ижана те нькарьби қәнщ би, әве жь бьн п'ийед тә һ'әта т'әпа сәре тә бәла бьн. ³⁶Хөдан we тә у п'адшайе кә те ль сәр хвә к'ьфш ки, бьбә ль нав мьләте кә нә тә нә жи кал-бавед тә әв нас кьрьнә. Ль вьр те хвәдейед башқәйә дар у кәвьрр'а қөльх ки. ³⁷Те бьби мәщала һ'иләтийе, мәт'әлок у пек'әнийе ль нава һ'әму ван мьләтед кә Хөдан we тә бьбә.

³⁸Те гәләк т'охьм дәрхи зәвийа хвә, ле һьндьки же һьл-ди, чьмки кәлийе бьхвьн. ³⁹Бахе тьрийа те дачькини, ван бешәр ки, ле р'әз те т'оп нәки, нә жи те шәраве вә-хви, чьмки кәрме бьхвьн. ⁴⁰Ль нава т'әмамийа синоре тәда даре зәйт'уне we һәбьн, ле те бь бьзьр пе нәйейи р'ункьрьне, чьмки зәйт'унед тә we бьвәрьн. ⁴¹Көр' у қиза те бини, ле әве п'ара тә нибьн, чьмки әве һесир һәр'ьн. ⁴²Һәспе гиһе we һ'әму даред тә у бәред әрде тә бьбьн хвәйи. ⁴³Хәрибе ль нава тәда we гәләки жь тә бьльндтьр бә, ль сәр тә к'әвә, ле те гәләки ньмьз бьк'әви. ⁴⁴Әве дәйн бьдә тә, ле те дәйн нәди ви, әве сери бә те хьлазийе би.

⁴⁵Әв һ'әму ньфьр' we бенә ль сәре тә, we пәй тә к'әвьн у хвә тәр'а бьгьһиньн һ'әта қьр'а тә нәйе, чьмки тә дәнге Хөдан Хвәдейе хвә нә бьһист у тә ә'мьред ви, қәйдә-қанунед ви кә ви ль тә ә'мьр кьрьн, хвәй нәкьрьн. ⁴⁶Әве ль сәр тә у ль сәр зөр'әта тә бьбьнә нишан у избатийа һ'әта-һ'әтайе.

⁴⁷Бона кә тә Хөдан Хвәдейе хвәр'а бь шабуне у дьле әшқ т'ер-т'ьжибунеда қөльх нәкьр, ⁴⁸бона ве йәке те т'и, бьр'чи, тәзи у һ'әвщәдарийа һәр тьштида хөламтийа ван дьжмьнед хвә бьки, к'ижана Хөдане бьшинә ль сәр тә. Әве нире һ'әсьни бьдә ль сәр стуйе тә, һ'әта кә қьр'а тә бинә. ⁴⁹Хөдан we мьләтәки дур жь сәре дьне

р'акэ ль сэр тэ, зьмане к'ижани те фэ'м нэки. Эве чава тэйре симьр' бьфьр'э ль сэр тэ, ⁵⁰мьлэтэки беисаф кө we қэдьре мэзьна нэгьрэ у р'э'ме ль бьч'ука нэкэ. ⁵¹У эве бэре һ'эйванед тэ, бэре эрде тэ бьхвэ, һ'эта кө тө we-ран нэби. Эве нэ геньм тэр'а бьһелэ, нэ мәйе, нэ бьзьр, нэ жи зайина пэз у дэваред тэ, һ'эта кө қыр'а тэ нэйнэ. ⁵²We дора һ'эму бажаред тэ бьгьрэ, һ'эта кө суред ль нава т'эмамия вэлате тэйэ бьльндэ қэват, кө тэ гөма-на хвэ данийэ ль сэр ван, һьлнэшинэ. Эве дора һ'эму бажаред тэйэ т'эмамия вэлате тэда, к'ижан кө Хөдан Хвэдейе тэ данэ тэ бьгьрэ. ⁵³Гава дьжмьне тэ дора бажаре тэ бьгьрэ ль нава we тэнгасийеда кө эве бинэ сэре тэ, те бэре зьке хвэ, ава готи гоште көр' у қиза хвэ кө Хөдан Хвэдейе тэ данэ тэ бьхви. ⁵⁴Мере гэлэки назьк у мьлуки ль нава тэда we бь ч'э'вед хьраб ль бьре хвэ, к'өлфэта хвэйэ һ'эзкьри у ль зар'ед хвэйэ майин бьнь-һер'э, ⁵⁵эве гоште зар'ед хвэ бьхвэ у нэдэ т'ө кэси жь ван. Чьмки т'эне эв мабу ль нава тэнгасийе кө дьжмьне тэ we бинэ ль сэре тэ, гава дора һ'эму бажаред тэ бьгь-рэ. ⁵⁶К'өлфэта назьк у мьлукэ ль нава тэда, к'ижане жь дэст назькийе у мьлукийе пэнийа ньге хвэ данэнийэ эрде, we бь ч'э'ве хьраб мере хвэйи һ'эзкьри, көр' у қиза хвэ бьньһер'э, ⁵⁷өса жи һэвалч'ука хвэйэ кө жь нав ньг дэрте у зар'ед хвэйэ кө we бинэ. Чьмки эве ван дьзива бьхвэ, жь һ'эвщэдарийа кемасийа һэр тышти, жь дэст we тэнгасийа кө дьжмьнед тэйе ль нава бажаред тэда биньнэ сэре тэ.

⁵⁸Һэгэр һ'эму хэбэред ве қануне кө ве к'ьтебеда ньви-сар ын хвэй нэки нэқэдини у жь ви наве Хөдан Хвэдейе хвэйи қэдьр у saw нэтьрси, ⁵⁹һьнге Хөдан we бь бэлайед жь һ'ыш-ақьла дур, бэлайед қайимэ кө хьлазбуна ване т'өнэ бэ, нэхвэшийед хьрабэ кө п'акбуна ване т'өнэ бэ, тэ у зөр'эта тэ хэ. ⁶⁰Жь ван һ'эму еш-ешукед Мьсьре, жь к'ижана тө дьтьрсийайи we вэгэр'инэ ль сэр тэ, эве

тәва бьзэлььфьн. ⁶¹Öса жи һәр нәхвәши у һәр бәла кө ве к'ьтеба қанунеда нә ньвисар ьн, Хөдан we ван бинә ль сәре тә, һ'эта қыр'а тә нәйе. ⁶²Һун вәкә стәйркед әзмен бей'әсаб бун, ле һуне гәләки һьндьк ьн, чьмки тә гөр'а Хөдан Хвәдейе хвә нәкьр. ⁶³Чава кө Хөдан ша дьбу га-ва вәр'а қәнщи дькьр у һун ль һәв зедә дькьрын, öса жи Хөдан we бь қыр'кьрын у шеранкьрына вә ша бә. һуне жь ви әрде кө дьчьне хвәр'а бькьнә мьлк' бенә р'ақәтандьне. ⁶⁴Хөдан we тә ль нава һ'әму мьләтада жь сәрики дьне һ'эта сәре дьн бәла кә. Ль вьр те хвәдейед башқәйә дар у кәвьрр'а, к'ижанар'а кө нә тә нә жи кал-бавед тә әв нас кьрынә қөльх ки. ⁶⁵Ле ль нава ван мьләтада жи те р'ьһ'әт нәби, щики һесабуне we бона ньгед тә т'өнә бә. Хөдан we хәма, ч'әв мәр'ьмбуне* у дьлтәнгийе бьдә тә. ⁶⁶Ә'мьре тә we ль сәр муки бә, те шәв у р'ож хофеда би у т'ө щар сәрәдәри жь ә'мьре хвә дәрнә хи. ⁶⁷Жь дәст we тьрса дьле тә у дитьна ч'әвед тә сьбәһе зу те бежи: «Хвәзи р'о бьчуйа ава», еваре жи бежи: «Хвәзи сьбәһ р'он буйа». ⁶⁸Хөдане we р'ейеда тә бь гәмийа вәгәр'инә Мьсьре, бона к'ижане мьн готә тә: «Те иди we нәбини». Ль вьр һуне хвә чава хөлам у щари бьфьрошьнә дьжмьнед хвә, ле йе бьк'ьр'ә жи we т'өнә бә».

Готьна Мусайә сьсийа

29 Әв ьн хәбәрәд пәймане кө Хөдан ль әрде Мо-вабеда^Ф ль Муса ә'мьр кьр т'әви зар'ед Израел гьредә, хенщи пәймана кө ви ль һ'оребе* т'әви ван гьреда. ²Муса гази т'әмамийа Израеле кьр у готә ван: «Һ'әму чь кө Хөдан ль вәлате Мьсьреда ль бәр ч'әвед вә ани сәре Фьрәвьн у һ'әму хөламед ви, öса жи сәре т'әмамийа әрде ви, вә дит, ³ава готи әв щер'ьбандьн,

* 28:65 Ибрани^Ф аһа жи те фә'мкьрыне: «Беч'ари».

* 29:1 һ'орев навәки дьнейи Синайе йә.

нишан у к'эрэмәтед мәзынә кө ч'әвед тә дитын. ⁴ Ле Хөдан һ'әта р'ожа иро дьле фә'мкьрьне, ч'әвед дитыне у гөһед бһистыне нәда вә. ⁵ Хөдан чъл сали бәр'ийеда р'ебәрийа вә кьр: К'ынщед ль сәр вә кәвын нәбун, солед ныге вәда жи нәмашийан, ⁶ вә нә нан хвар нә шәрав нә жи ава щәһе вәхвар, кө һун бьзаньбын эз Хөдан Хвәдейе вә мә. ⁷ һун һатынә ви щийи у Сихоне п'адше һ'әшбоне, Оге п'адше Башане дәрк'әтынә мьқабьли мә шер' у мә әв алт' кьрын. ⁸ Мә ә'рде ван зәфт кьр у чава мьлк' да р'убенийа, гадийа у ниве қәбила Мьнашә. ⁹ Дэ хәбәред ве пәймане хвәйи кьн у ван бьқәдиньн, вәки нава һәр тыштида чь кө һун бькьн вәр'а ль һәв бе.

¹⁰ һун т'әмам иро ль бәр Хөдан Хвәдейе хвә сәкьнинә: Сәрверед вә, қәбилед вә, р'успийед вә, сәрәскәред вә, һәр мере Израел, ¹¹ зар'ед вә, к'өлфәтед вә у хәрибе ль нава зоме тәда, жь дарбьр'е тә һ'әта авк'еше тә, ¹² бона кө тө бьк'әви пәйман у ад-қьраре т'әви Хөдан Хвәдейе хвә, к'ижан кө Хөдан Хвәдейе тә иро т'әви тә гьредьдә. ¹³ Вәки иро тә хвәр'а бькә мьлэт, әв жи тәр'а бьбә Хвәде, чава кө ви готә тә у чава кө ви кал-бавед тә Бьраһим, Ишақ у Ақубр'а сонд хвар. ¹⁴ Нә т'әне т'әви вә Хөдан ве пәйман у ад-қьраре гьредьдә, ¹⁵ ле т'әви ван жи йед кө иро ль вьр т'әви мә ль бәр Хөдан Хвәдейе мә сәкьнинә у т'әви ван жи, йед кө иро ль вьр т'әви мә ниньн. ¹⁶ һун заньн вәлате Мьсьреда мә чава дьжит у чава әм жи жь нава мьләтр'а дәрбаз бун, ¹⁷ вә р'обәтийед ван у п'утед ванә дар, кәвьр, зив у зер' нава ван дитын. ¹⁸ Нәбә кө нава вәда һәбә мер йан жьн, мал йан қәбил дьле к'ижани иро дури Хөдан Хвәдейе мә к'әвә, вәки һәр'ә хвәдейед ван мьләтар'а қөльх кә. Ава готи нава вәда ви щур'әйи р'әве кө жәре у зьрич'ке дьдә дәр т'өнәбә. ¹⁹ Гава йәк гөһ бьдә хәбәред ве ад-қьраре у хвәда гөман бә, бежә: «Вәки ль гора сәрһ'ышкия хвә жи эз һәр'әм әзе диса сах-сьламәт бьм». Бь ви щур'әйи, йе т'ер we т'әви йе

бър'чи онда бә. ²⁰ Хөдан we т'ö щар нәбахшинә wi, чьмки һынге һерс у к'ин-боха Хөдан we р'абә ль сәр wi мәрвыи, һ'әму ньфьр'е ve к'ьтебеда ньвиси we ль wi бьн у Хөдан we наве wi жь бьн п'әр'е әзменда р'әсит кә. ²¹ Хөдан we wi жь һ'әму қәбилед Исраел бона бәла башқә кә, анә-гори һ'әму ньфьр'ед ve пәймане кө ve к'ьтеба қанунеда ньвисар ын. ²² У ньсьле пәйр'а, аҗа готи зар'ед wә кө we пәй wәр'а бьбьн, өса жи хәрибе кө we жь wәлате дур бе, we weранбун у нәхwәшийед ви әрди бь к'ижана Хөдан лехьст бьбиньн, бежьн: ²³ «Т'әмамийа әрд бь к'ьрк'ут^Ф у хwe шәшьтийә, нә те чандьне нә жи шин дьбә, ль сәр we т'ö шинайи шин набә, мина ондакьрна Содом, Гомора, Адма у Сьбойиме, к'ижан кө Хөдан бь һерс у к'ин-боха хwә weран кьр». ²⁴ һ'әму мьлэт we бежьн: «Чьма Хөдан һа ани сәре ви әрди? Мә'на ve һерса мәзын чийә?» ²⁵ У we бежьн: «Бона кө ван пәймана Хөдан Хwәдейе кал-бавед хwә һьштьн, к'ижан кө wi т'әви ван гьреда, гава әw жь әрде Мьсьре дәрхьстьн. ²⁶ Әw чун у хwәдейед башқәр'а қөльх кьрьн, бәр ван та бун, хwәдейед кө нә ван нас дькьр нә жи Хөдан ванр'а к'ьфш кьр. ²⁷ Бь ви аҗайи һерса Хөдан ль сәр wi әрди р'абу кө һ'әму ньфьр'ед ve к'ьтебеда ньвиси бинә ль сәре wi. ²⁸ Хөдан бь һерс, к'ин-бох у хәзәба мәзын әw жь wәлате ван р'аwва дәрхьст, әw авитьнә wәлате башқә, мина р'ожа иройин».

²⁹ Тьштед вәшарти, йед Хөдан Хwәдейе мә нә, ле йед ә'йан бона мә у зар'ед мә нә һ'әта-һ'әтайе, wәки һ'әму хәбәрәд ve қануне бьқәдиньн.

Кьрна бона пашда вәгәр'андьн у бьмбарәкийе

30 Гава һәр тьшт, дөа у ньфьр'ед кө мьн данибунә ль бәр тә, бенә сәре тә, һынге ль сәр ван, нава һ'әму мьләтада, к'ижан кө Хөдан Хwәдейе тә тө нава ван да бәлакьри, диса бьфькьрә, ² һәгәр тө бәр бь Хөдан Хwәдейе хwә вәгәр'и, тө у зар'ед хwәва бь т'әмамийа дьле хwә у

бь т'эмамияа нэфса хwэ, гōh бьди дэнге ви, һәр тышт чава кō эз иро ль тэ э'мьр дькьм, ³һынге Хōдан Хwэдейе тэ we чэрха тэ р'аст кэ у р'эме ль тэ бькэ, we диса тэ жь нава һ'эму мьлэта, нава к'ижана Хōдан Хwэдейе тэ тō бэла кьри, we тэ т'опи сэр һэв кэ. ⁴Wэки тō һ'эта бэр п'эр'е э'зман жи ажоти би, жь wьр жи Хōдан Хwэдейе тэ we тэ т'опи сэр һэв кэ, тэ һьлдэ ⁵у Хōдан Хwэдейе тэ we тэ бьбэ э'рде кō кал-бавед тэ war бьбун у we хwэр'а бьки мьлк'. We чэрха тэ р'аст кэ у тэ жь кал-бавед тэ зэ'фтьр ль һэв зедэ кэ. ⁶Хōдан Хwэдейе тэ we дьле тэ у дьле зөр'эта тэ бьгōһезэ*, wэки бь т'эмамияа дьле хwэ у бь т'эмамияа нэфса хwэ Хōдан Хwэдейе хwэ һ'эз бьки бона хатьре э'мьре хwэ. ⁷Хōдан Хwэдейе тэ we һ'эму ван ньфьр'а вэгэр'инэ ль сэр дьжмьн у нэйаред тэ, йед кō пэй тэ к'этьбун. ⁸Те жи диса гōh бьди дэнге Хōдан у һ'эму э'мьред кō эз иро ль тэ э'мьр дькьм бьрэддини. ⁹Хōдан Хwэдейе тэ we тэ һэр тыштида хьне кэ: Бь һэр шьхōле дэстед тэ, бэре зьке тэ, бэре һ'эйwane тэ у бэре э'рде тэ. Чьмки Хōдан диса we ша бэ кō қәнщийе тэр'а бькэ, чава кō эw кал-бавед тэр'а ша дьбу, ¹⁰гава тō гōh бьди дэнге Хōдан Хwэдейе хwэ, э'мьр у қәйдэ-қанунед вийэ ве к'ьтеба қанунеда ньвиси хwэй ки, бь т'эмамияа дьле хwэ у бь т'эмамияа нэфса хwэ вэгэр'и бэрбь Хōдан Хwэдейе хwэ.

¹¹Чьмки эв э'мьре кō эз иро ль тэ э'мьр дькьм, нэ дури тэ йэ нэ жи эw чэтын э. ¹²Эw нэ ль э'змана йэ, wэки бе готьне: «К'е we бона мэ р'абэ э'змен, we мэр'а бинэ у эм we бьбьһен, һынге мэйе эw бьрэданда?» ¹³Нэ жи эw ви алийе бэр'е йэ, wэки бе готьне: «К'е we бона мэ һэр'э ви

* 30:6 Ибрани хэбэр бь хэбэр «Дьле тэ у дьле зөр'эта тэ сьнэт кэ». Сьнэткьрын нишана сонде нава Хwэде у Исраел э. Фькьра ве р'езе эв э кō «Хōдан we бькэ кō щьм'эта ви гөр'а ви бькэ».

алийе бәре, we мәр'а бинә у әм we бьбьһен, һынге мәйе әw бьқәданда? ¹⁴ Ле әw хәбәр ль щәм тәйә, ль сәр заре тә у дьле тәда йә, кө we хwәйи ки.

¹⁵ Бьньһер'ә, әз иро ә'мьр у мьрьне, хер-хwәши у хьрабийе датиньмә ль бәр тә. ¹⁶ Әз иро ль тә ә'мьр дькьм кө Хөдан Хwәдейе хwә һ'ыз бьки, р'ийед вида һәр'и, ә'мьред ви, қәйдә-қанунед ви у қьраред ви хwәйи ки. Wәки тө бьжийи у ль һәв зедә би у Хөдан Хwәдейе тә we тә бьмбарәк кә ль сәр әрде кө тө дьчуйи хwәр'а бьки мьлк'. ¹⁷ Ле һәгәр дьле тә пашда вәгәр'ә у гөһ нәди, жь р'е бейи шьһ'тандьне, ль бәр хwәдейед башқә та би ванр'а қөльх ки, ¹⁸ әз иро ә'лами wә дькьм кө һуне әсәйи онда бьн, һуне дьреж ль сәр ви әрди нәжин, бона к'ижани тө Урдөнер'а дәрбаз дьби кө бьк'әви wьр у хwәр'а бьки мьлк'. ¹⁹ Әз иро гази әрд у әзмен дькьм чава шә'дед мьқабьли тә, әз ә'мьр у мьрьне датиньмә бәр тә, дөа у ньфьр'е. Дә ә'мьр бьбьжерә wәки тө зөр'әта хwәва бьжийи, ²⁰ Хөдан Хwәдейе хwә һ'ыз бькә, гөр'а ви бькә у незики ви бә. Чьмки әw ә'мьре тә йә у дьрежайа р'ожед майина тә йә ль сәр әрде кө Хөдан кал-бавед тә: Бьраһимр'а, Ишақр'а у Ақубр'а сонд хвар бьдә ван».

Кьрьнед Мусайә хьлазийе

Йешу щийе Муса дьгьрә

31 Муса чу у әв хәбәрәна г'әмабийа Исраелева ә'йан кьрын ² у готә ван: «Әз иди сәдбист сали мә, нькарьм һәр'ьм у бем, Хwәде жи готә мьн: «Тө ч'әме Урдөнер'а дәрбаз наби». ³ Хөдан Хwәдейе тә we хwәха пешийа тәва һәр'ә, әwe ван мьләта жь бәр тә онда кә у те щийе ван хwәр'а бьки мьлк'. Йешуйе пешийа тәва һәр'ә, чава кө Хөдан готьбу. ⁴ Хөдане өса бина сәре ван, чава кө ани сәре п'адшед әморийа^Ф, Сихон у Ог, өса жи әрдед ван, қьр'а к'ижана әви ани. ⁵ Хөдане ван бьдә дәстед wә у

һун анәгори ван һ'әму ә'мьред кө мьн ль вә ә'мьр кьрын биньнә сәре ван. ⁶Qәват у ә'гит бьн, жь ван нәтьрсын у нәбздьн, чьмки Хөдан Хвәдейе тә хвәха т'әви тә те, әв дури тә нак'әвә у тә бәр'надә».

⁷Муса гази Йешу кьр у ль бәр ч'әве т'әмамия Ираеле готә ви: «Qәват у ә'гит бә, чьмки те т'әви ви мьләти бьк'әви әрде кө Хөдан кал-бавед ванр'а сонд хвар бьдә ван у те ви әрди ванр'а бьки мьлк'. ⁸Ле Хөдан хвәха пешийа тәва дьчә у we т'әви тә бә, әве дури тә нак'әвә у тә бәр'надә, бәр хвә нәк'әвә у нәтьрсә».

Хандьна Qануне

⁹Муса әв qанун ньвиси у да к'аһинед^ф зар'ед Леви, йед кө Сьндоqа^ф Пәймана Хөдан дьбьрын у һ'әму р'успийед Ираел. ¹⁰Муса ль ван ә'мьр кьр у гот: «һәр к'отасийа сала һ'әфта ль сала бахшандьне, ль Щәжьна^ф һ'олькчекьрьнеда, ¹¹к'әнге т'әмамия Ираел бе у ль бәр Хөдан Хвәдейе тә бьсәкьнә, ль ви щийе кө әв бьбьжерә, т'әмамия Ираелр'а ве qануне бь дәнге бьльнд бьхунә. ¹²Щьмә'те, жьна, мера, зар'а у хәрибед нава бажаред хвәда, т'опи сәр һәв кә, кө әв бьбьһен у һин бьн жь Хөдан Хвәдейе вә бьтьрсын у һ'әму хәбәрәд ве qануне бькьн кө бьqадиньн. ¹³Зар'ед ван йед кө һе ньзаньн, we бьбьһен у һин бьн жь Хөдан Хвәдейе вә бьтьрсын, ль нава һ'әму р'ожед ә'мьре вә ль сәр әрде кө һун Урдөнер'а дәрбаз дьбьн хвәр'а бькьнә мьлк'».

Ираел we Хвәде бьһелә

¹⁴Хөдан готә Муса: «Ава р'ожед тәйә мьрьне незик ьн, гази Йешу кә у ль Конә^ф Щьвинеда бьсәкьньн, әзе ә'мьра бьдьмә ви». Муса у Йешу чун у ль Конә Щьвинеда сәкьнин. ¹⁵Хөдан ль стуна ә'врда конда ванва хөйа бу у стуна ә'вр ль бәр дәре кон сәкьни.

¹⁶У Хөдан готә Муса: «Ава тө дьчи бьгьһижи кал-бавед хвә. Әв мьләте р'абә ль ви щийе кө дьчьне беәсьлийе

бькэ, ава готи пэй ван хвэдейед башқэйэ ви эрди һэ-р'э. Эве мын бьһелэ у пэймана^Ф кө мын т'эви ван гьреда бьт'эр'ьбинэ. ¹⁷We р'оже һерса мыне ль сэр ви р'абэ, эзе ван бьһелым у р'уйе хвэ жь ван вэшерьм. К'ока ване бе у гэлэк тэнгаси у зэлули р'асти ван бе. Ван р'ожа эве бежэ: «Гэло эв бэла кө һатьнэ сэре мын нэ бона we йэке йэ кө Хөдане мын т'эви мын нинэ?» ¹⁸Ле эзе we р'оже р'уйе хвэ һе вэшерьм бона һэр хьрабийа кө ви кьр, гава бэре хвэ да хвэдейед башқэ. ¹⁹Ньһа хвэр'а ве стьране бьньвисын у зар'ед Израел һини we кэ, we бькэ сэр зар-зьмане ван, wэки эва стьрана мынр'а бьбэ шэде мықабыли зар'ед Израел. ²⁰Wэхте эз ви бьбьмэ эрде кө шир у һьнгьв же дьк'ьшэ, чава кө мын кал-бавед ванр'а сонд хвар, эве бьхвэ, т'ер бэ, к'ок бэ у we бэре хвэ бьдэ хвэдейед башқэ, эве ванр'а қөльх кэ, мын т'эхсир кэ у пэймана мын бьт'эр'ьбинэ ²¹we бьбэ гава гэлэк тэнгаси у зэлули бьбинэ, эв стьрана we бьбэ шэде мықабыли ви, чьмки эва жь бира зөр'эта ви we дэрнэйе. Эз иди иро заньм т'ьвдира ван чийэ, һе бэри we йэке кө мын эв бьрьнэ эрде кө мын соз да». ²²Муса һэма we р'оже эв стьран ньвиси у зар'ед Израел һини we кьрын. ²³Хвэде ль Йешуйе көр'е Нун э'мыр кьр у гот: «Qэват у э'гит бэ, чьмки тэйе зар'ед Израел бьби эрде кө мын ванр'а сонд хвар у эзе т'эви тэ бьм».

²⁴Гава Муса һ'эму хэбэред ве қануне к'ьтебеда ньвиси у хьлаз кьрын, ²⁵Муса ль лешийед кө Сьндоқа Пэймана Хөдан дьбьрын э'мыр кьр у гот: ²⁶«Ве к'ьтеба қануне һьлдын у дайньнэ к'елэкэкэ Сьндоқа Пэймана Хөдан Хвэдейе хвэ у бьра эв ль wьр бьбэ шэде мықабыли тэ. ²⁷Чьмки эз сэрһьлдан у сэрһ'ьшкийа тэ заньм, һ'эта р'ожа иро кө эз нава wэда дьжим һун ль бэр Хөдан сэрһ'ьшк бунэ, һе чьқас зедэ пэй мьрьна мынр'а. ²⁸Һ'эму р'успийед қэбилед хвэ у сэрwеред хвэ бьщьвиньнэ ль щэм мын, эзе ванр'а ван хэбэра бежым у гази эрд у э'змен бькьм чава шэде

мьрабьли ван. ²⁹Чьмки эз заньм кө пэй мьрна мьнр'а
хуне э'сэ бьх'эр'ьмын у бышь'ьт'ьн жь we р'ийа кө мын
ль wэ э'мьр кьр у пэйр'а we бэла бенэ пешийа wэ, бона
хьрабийа кө хуне ль бэр ч'э'ве Хөдан бькьн, бь кьред
дэстед хwэ herca wi р'акьн».

³⁰Муса хэбэред ве стьране ль бэр т'эмамыйа щьвина
Исраел h'эта хьлазийе гот:

Стьрана Муса

32

- «Göh бьд'ьнэ мын э'зманно эзе хэбэр дьм,
бьра э'рд гот'ьна заре мын бьбь'ье.
² Бьра ширэга мын мина баране бьбарэ,
мина цьр'авийе гот'ьна мын we дайнэ,
чава барана хур ль сэр шинайийе
у чава барана гөр' ль сэр ги'е.
³ Чьмки эзе наве Хөдан^ф бькьм дэнги.
Пэсьна бьд'ьнэ Хөдане мә!
⁴ Эw Qэйа йэ, кьрна wi к'амьл э,
чьмки h'эму р'ийед wi hэқи нэ.
Хөдан амьн э, нэ'хэқи щэм wi т'өнэйэ,
эw hэқ э у ль сэр hэқийе йэ.
⁵ Ле wэ мьрабьли wi гөнэ кьр,
хун жь дэст қөсуред хwэ иди нэ зар'е wi нэ,
ньсьле нэ'хэқ у хальфи.
⁶ Эв э кө хун ль Хөдан вэдьгэр'иньнэ,
мьлэте бе фэ'ми бе h'ьш?
Эw нинэ баве тэ кө тө қазьнщ кьри?
Эwi жи тө чекьри у т'эстиқ кьри!
⁷ Бир бинэ р'ожед бэре,
бьфькьрэ ль сэр салед h'эму р'ьк'ьнйата.
Бьпьрсэ жь баве хwэ у эwe тэр'а гьли кэ,
жь калед хwэ у эwe тэр'а бежьн.
⁸ Гава Йе hэри Жорьн мьлк' да мьлэта

- у зар'ед инсен щодэ кър,
эви синоред мьлэта данин,
анэтори р'эқәмед зар'ед Хwәде*.
- ⁹ Ле п'ара Хөдан щьмэ'та ви йә,
Ақуб мьлк'е wаре ви йә.
- ¹⁰ Эви әв ль бәр'ийеда дит,
ль чол у бәста гөжә-гөж,
эви дәсте хwә дабу ль бәр ви у әв хwәйи дькър,
мина р'онайийа ч'әвед хwә мьқати ви бу.
- ¹¹ Чаwа тәйре симьр' хwәйитийе хелуна хwә дькә,
ль сәр шущукед хwәр'а дьфьр'ә,
п'әр'е хwә вәдькә ван һьлдьдә
ль сәр баскед хwә дьбә.
- ¹² Хөдан т'әне р'ебәрийа ви дькър,
хwәдеки башқә т'әви Хөдан т'өнәбу.
- ¹³ Хөдан әв дани ль сәр бьльндщийед әрде,
эви бәре зәвийа дьхварьн.
Хөдан әв бь һьнгьв жь қәйайе
бь бьзьр жь қәйа һ'ьшк,
- ¹⁴ бь р'уне дөвер у шире пез да межандьн.
Доне бәрха, бәрана,
гайед Башане, бьзьна,
гәньме лапи р'ьнд да ви.
Тә хуна тьрийа, шәрав вәхвар.
- ¹⁵ Йешурун* бәз гьрт у да чьфта.
Тә бәз гьрт, к'ок буйи у жь һәв дәрк'әти.
Хwәдейе тө чекьри һьшт
у Қәйайе хьлазбуна хwә т'әхсир кър.

* 32:8 «Зар'ед Хwәде» п'р'анийа щара те фәмкьрьне чаwа «Һәйинед Хwәдейә әзмани» йан «Мьлийак'әт^Ф». һьнәк тек'стед ибранида ньвисар ә «Зар'ед Исраел» у һьнәкада жи «Зар'ед Хwәде».

* 32:15 «Йешурун» әв навәки дьне йә бона мьләте Исраел.

- 16 Бь хвәдейед башқә һелан данә к'öмр'әшийа Хөдан
у бь к'ьретийа һерса ви р'акьрын.
- 17 Қөрбан дькьрын щьнар'а нә кө Хвәдер'а,
хвәдейед кө нас нәдькьрын,
йед ну пешда һати,
жь к'ижана кө кал-бавед тә хоф нәдькьрын.
- 18 Тә Қәйайе тө вәльданди һышт,
тә Хвәдейе тө пешда анийи бир кьр.
- 19 Хөдан дит у т'әхсир кьр
бона кө қиз у көр'ед Хөдан әв һерс хьстьн.
- 20 У гот: «Әзе р'уйе хвә жь ван вәшерьм,
хьлазийа ван бьньһер'ьм,
чьмки әв ньсьләки хальфи йә,
зар'ед бе амьн ын.
- 21 Вана бь нә хвәдейа һелан данә к'öмр'әшийа мьн,
бь тыштед хвәйә п'уч' һерса мьн р'акьрын.
Әзе жи бь нә мьләта һелана бьдьмә ван,
бь мьләтәки бе фә'м әзе һерса к'öмр'әшийа
ван р'акьм.
- 22 Чьмки алава һерса мьн пе к'әт,
әве һ'әта к'урайийа Дийаре Мьрийа
бышәвьтинә,
дьнийайе у бәред we we һ'уфи хвә кә
у алав-агьр we һ'име ч'ийа к'әвә
- 23 Әзе бәла ль сәр ван қуч' кьм,
тиред хвә ль сәр ван р'әт кьм.
- 24 Бьр'чибуне ван бьмашинә, т'айе ван бьхвә
у өса жи нәхвәшийа һ'алә хьраб.
Қиле р'ә'вьра әзе бышиньмә ль сәр ван
у өса жи жә'ра шулькийед ахеда.
- 25 Дәрва шуре ван бьбьр'ә
һьндөр'да жи хоф, қиз у көр'а
ширхөр у кале әхтйар.
- 26 Мьн гот: «Әзе қьр'а ван биньм,

- жъ нава мәрвада биранина ван р'эсит кьм»,
27 ле эз жъ қәрфе дьжмьн тьрсийам,
кө дьжмьн нэфькьрьн
у нәбежьн: «Дәстед мә әв алт' кьрьн,
нә кө Хөдан әв һ'әму тьшт кьр»».
- 28 Чьмки Израел мьлэтәки чәлқйайи йә,
фә'ме ви т'өнәйә.
- 29 һәгәр әв сәрвахт буна әв йәк we те дәрхьстана,
ване фә'м бькьра чь we бе сәре вана.
- 30 Дьжмьнәк we чава бьда пәй һ'әзара
у дөдөйе бәри дәһә һ'әзари дьн,
һәгәр Қәйайе Израел әв нәфьрота,
һәгәр Хөдан әв нәда дәстед дьжмьнед ван.
- 31 Чьмки қәйайе ван нә мина Қәйайе мә йә,
дьжмьнед мә хвәха we йәке фә'м дькьн.
- 32 Чьмки дара ванә тьрийе жь йа Содоме йә,
жь бахче Гоморайе йә.
Тьрийед ван тьрийе жә'рдадаи нә
гушийед ван тә'л ьн.
- 33 Шәрава ван жә'ра мә'ра йә,
жә'ра зөlmә тирәмә'ра йә.
- 34 Т'ьвдира мьн ль щәм мьн вәшарти,
хьзна мьнда моркьри нинә?
- 35 һ'әйфһьлдан йа мьн ә, әзе һьлиньм,
гава ньге ван бьльк'өмә,
чьмки р'ожа ван ә қәда незик ә
у зутьрәке we ль сәр ванда бьгьрә.
- 36 Хөдан we һәқийе ль щьмә'та хвә бькә,
у р'ә'ме ль хөламед хвә бькә,
гава әв бьбинә кө дәсте ван сьст буйә,
нә гьрти манә нә жи аза манә.
- 37 Хөдане бежә: «К'аненә хвәдейед ван,
қәйайе кө ван гөмана хвә дабу сәр?
- 38 Йед кө бәзе қөрбанед ван дьхварьн,

- шэрава дийарийед ван вэдъхварьн?
Бъра эw р'абън у али ван бькън,
бъра бона wэ бьбьнэ мэрт'ал».
- ³⁹ Дэ ньна бьньһер'ън wэки ЭЗ, ЭЗ ЫМ*,
т'өнэ хwэде пештърн Мьн.
Эз дькөжъм, эз жи сах дькъм,
мьн леда эзе жи рэнщ към,
т'ө кэс жь дэсте мьн хьлаз накэ.
- ⁴⁰ Аwa эз дэсте хwэ бэр бь э'змен бьльнд дькъм
у дьбежъм: «Чаwa кө эз һ'эта-һ'этайе һэмэ
- ⁴¹ өса жи гава эз шуре хwэйи бьрьқи туж към
дэсте мьне дэст бь диwane бькэ,
һынге эзе һ'эйфе жь дьжмьнед хwэ һьлдъм,
у йед дьжэньнэ мьн wэкэ э'мэлед ван
бьдьмэ ван.
- ⁴² Эзе тиред хwэ бь хуне сэрхwэш към
у шуре мьн we гошт бьхwэ,
бь хуна көштига у гьртига,
бь сэред сэрwеред дьжмьн».*
- ⁴³ Э'зманно ша бьн т'эви wi!
Һ'эму мьляк'этФ бэр Хөдан та бьн.*
Чьмки эве һ'эйфа хуна хөламед хwэ һьлдэ,
эве һ'эйфе жь дьжмьнед хwэ һьлдэ,
эве бона э'рде хwэ у мьлэте хwэ гөнэк'эwандьне бькэ».
- ⁴⁴ Муса т'эви Йешуйе көр'е Нун һат у һ'эму хэбэред ве
стъране бь дэнге бьльнд готэ щьмэ'те. ⁴⁵ Гава Муса һ'эму
эв хэбэред кө готэ т'эмагийга Исраел сэр һэwда анин,

* 32:39 Бьньһер'э Дэрк'этын 3:13-15 у шьровэкьрьна р'еза 15-а.

* 32:42 «Бь сэред сэрwеред дьжмьн» ибрани хэбэр бь хэбэр ньвисар э «сэре дьжмьне п'ор' дьреж». Wi wэдэйи мере кө хэбата wi эскэри бу, чахе шер' ван п'ор'е хwэ нэ дьбьр'и.

* 32:43 Wэлгэр'андьна йунанийэ кэвьнда эв жи һэйе «Гэли мьлэта, ша бьн т'эви щьмэ'та wi!»

⁴⁶эви готә ван: «Эз иро һ'әму ван хәбәра ә'лами вә дькьм, ван бькьнә дьле хвә. Ль зар'ед хвә ә'мьр бькьн вәки һ'әму хәбәрәд ве қануне р'ьнд хвәй кьн бьқәдиньн. ⁴⁷Чьмки әв нә хәбәра бадихәва йә бона вә, ле әв ә'мьре вә йә. Бь we хәбәре ә'мьре вәйе дьреж бә ль сәр ви ә'рди кә һун Урдөнер'а дәрбаз дьбьне хвәр'а бькьнә мьлк'».

⁴⁸Хут we р'оже Хөдан Мусар'а хәбәр да у гот: ⁴⁹«Һьлк'ь-шә ль сәр бьльндцийед Абариме ль сәр ч'ийайе Нәбо к'ижан кә вәлате Мовабда йә, пешбәри Әриһайе. У дина хвә бьдә вәлате КәнанеФ, к'ижани кә әз дьдьмә зар'ед Израел ле вар бьн. ⁵⁰У ль сәр ви ч'ийайе кә те һьлк'ьши бьмьрә, һәр'ә т'әви кал-бавед хвә бә, чава һаруне бьре тә ль сәр ч'ийайе һор мьр у чу т'әви кал-бавед хвә бу. ⁵¹Чьмки вә һәр дөйа ль нава зар'ед Израел ль бәр авед Мерибаһ-Қадеше*, бәр'ийа Синда гөһдарийа мьн нәкьр у нава зар'ед Израелда пирозийа мьн нәда к'ьфше. ⁵²Те әви ә'рди бәр хвә бьбини ле нак'әви вьр, әв ә'рде кә әз дьдьмә зар'ед Израел».

Муса дөа Израел дькә

33 Әв ә әв дөа бь к'ижани Мусайе мәрьве Хвәде бә-ри мьрьна хвә дөа ль зар'ед Израел кьр. ²У гот:

«Хөдан жь Синайе һат,

жь Сеһире ванва шәwқ да,

жь ч'ийайе Паран ванва хөйа бу

әв т'әви беһ'есаб пироза һат,

жь дәсте вийи р'асте агьре қануне бона ван алав да.*

³Р'асти Хвәде мьләта һ'ьз дькә,

һ'әму пирозед ви дәстед тәда нә,

ван хвә авитьнә ль п'ийед тә

у we гөһ бьдьнә готьнед тә.

* 32:51 Бьньһер'ә Жьмар 20:11-13.

* 33:2 Фә'мина ве р'езе ибранида нә сафи йә.

⁴ Муса қанун ль мә ә'мьр кър,
вар бона щьмә'та Ақуб.

⁵ Хөдан бу п'адше Йешуруне*
гава сәрwerед щьмә'те
т'әви қәбилед Исраел щьвийа бун.

⁶ Бьра бьжи Р'убен у нәмьрә,
ле бьра һ'әсабе ви кем бә».

⁷ Әв жи бона Щьһуда гот:
«Бьбьһе Хөдан дәнге Щьһуда
у ви бинә ль щәм щьмә'та ви,
бьра бь дәстед хwә шәр'е хwә бькә
тө жи бьби алик'аре ви жь дьжмьнед ви».

⁸ Бона Леви гот:
«Урим у Тумиме* тә
ль щәм мәрьве тәйи хwәдехоф бә,
йе кө тә ль Масаһе щер'ьбанд,
т'әви к'ижани бәр авед Мерибаһе к'әти һ'өщәте.

⁹ Йе кө бона де у баве хwә дьбежә:
«Мьн хәмк'ешийа ван нәкър»,
бьрайед хwә қәбул нәкър
у зар'ед хwә нас нә кър*,
чьмки әw готьна тә дьқәдиньн
у пәймана тә хwәй дькьн.

¹⁰ Әw Ақуб һини қьраред тә дькьн,
Исраел жи һинкьрьна тә,
бьхуре^Ф датинын ль бәр тә,

* 33:5 «Йешурун» әw навәки дьне йә бона мьләте Исраел.

* 33:8 Урим у Тумим те фә'м кьрьне чава «Р'онайи у К'амьли».

Пе вана сәрәкк'аһин^Ф ль қьрара Хwәде дьһ'әсийа.

* 33:9 Бьньһер'ә Дәрк'әтын 32:35-39.

- қорбане т'эвайишәwате жи ль сәр горигәһа^Ф тә.
11 Дәа ль қәwата wi бькә Хөдан,
кьред дәсте wi қәбул кә.
Пышта дьжмьнед wi қат кә
өса кө йед дьжәнһнә wi р'анәбһнә».
- 12 Бона Бһнайамин гот:
«Һ'зкьрийе Хwәде we бе қәзи бьжи,
Йе һәри-Зор т'әмамия р'оже хwәйитийа wi дькә.
Әw ль нава гьред wi дьжи».
- 13 Бона Усьв гот:
«Дөайе Хөдан ль ә'рде wi бә,
бь қыр'авийа қәнщә жь ә'змен,
бь ава бебһнийайейә жер һәр'ьки,
14 бь дайина бәред қәнщә жь тә'ве,
бь дайина дәрәмәтед қәнщә жь мәһа.
15 Жь тыштед бьжартийә ч'ийайед кәвһн
у тыштед қәнщә гьред һ'әта-һ'әтайе.
16 Бь дайина қәнщә ә'рде т'ьжи,
бь к'әрәма йе кө нава к'ола стьруйе бу*.
Бьра әw бенә сәре Усьв,
ль сәр ә'нийа бьжартийе ль нава бьрада.
17 Мәзһнайийа wi мина ньхөрийе бох,
стьруйед wi мина стьруйед гайе бәйани,
йәк дәһә һ'әзаред Әфраим ә,
йәк жи һ'әзаред Мьнашә йә,
бь wan әwe мьләта һәвр'а һ'әта сәре дьне бьдә'финә».
- 18 Бона Зәбулон гот:
«Ша бә Зәбулон, дәрк'әтһна хwәр'а,

* 33:16 Бьһһер'ә Дәрк'әтһн 3:2-3.

- Исахар жи ль нава чадьред хвэ да.
19 Әве мьлэта гази ль сэр ч'ийе бькьн,
ль вьр әве горийед р'аст бьдьн.
Чьмки жь дэвлэмэндтийа бә'ра әве бьхвьн
у хьзнед ль нава қумеда вәшарти».
- 20 Бона Гад гот:
«Бьмбарәк ә йе кө синоре Гад фьрә дькә,
Гаде чава шер р'ьһ'әт бә,
мьл у т'әпа сери дьдър'инә.
21 Әви тыште һәри қәнщ хвәр'а бьжарт,
чьмки wir'a п'ара сәрвер һатә к'ьфшкьрьне,
әв т'әви сәрверед мьләт һат
р'астийа Хөдан у диванед ви
т'әви Израел бьк'ар ани».
- 22 Бона Дан гот:
«Дан щәврьке шера йә
кө жь Башане банздьдә».
- 23 Бона Нәфтәли гот:
«Нәфтәли херхвәзийева дагьрти йә,
бьмбарәкийа Хөданва т'ьжи йә,
р'оһьлат* у башуре war бә».
- 24 Бона Ашер гот:
«Жь нава көр'ада Ашер һәри бьмбарәк ә,
бьра һьзкьрийе бьрайед хвэ бә
у ньге хвэ р'унда кә.
25 Зәр'зед дәрийед тә һ'әсьн у сьфьр ьн,
у қәwата тә wәкә р'ожед тә бә».

* 33:23 «Р'оһьлат» ль вьр өса жи те фә'мкьрьне чава «Гол».

- 26 «Мина Хwәде Йешурун т'өнәйә,
 бона алик'арийа тә ль әзмен сийар дьбә
 нава нур-р'умәта хwә ль сәр ә'wr.
 27 Хwәдейе һ'әта-һ'әтайе кәла йә,
 мьлед вийә һ'әта-һ'әтайе алик'ар ын,
 әви дьжмьнед тә жь бәр тә р'ақәтандын,
 гот: «Qьр' кә!»
 28 Израел беқәзи, башқә дьжи,
 канийа Ақуб we әрде гәнъм у шәраведа бә,
 жь әзманед ви қьр'ави те харе.
 29 Хwәзи ль тә Израел!
 К'е йә мина тә?
 Мьләте бь дәсте Хөдан хьлазбуйи,
 мәрт'ал, алик'ар
 у шуре нур-р'умәта тә әw ә,
 дьжмьнед тә we ль бәр тә та бьн,
 төйе п'ейи ль сәргьрке мьлед wan бьки».

Мьрьна Муса у сәрверийа Йешу

34 Муса жь дәштед Мowabe һәвраз чу ч'ийайе Нәбо,
 ль сәр сәре Писгайе кә пешбәри Әриһайе йә. Хө-
 дан һ'әму әрде Гиләде һ'әта Дан, ² т'әмамийа Нәфтәлийе,
 әрде Әфраим у Мьнашә, т'әмамийа әрде Щьһуда һ'әта
 Бәра Навбәре*, ³ НәщәфФ, дәшта нәwала Әриһайе, бажар-
 ре даред хөрма һ'әта Соһаре нишани ви да. ⁴ Хөдан готә
 Муса: «Әв ә әрде бона к'ижани мьн Бьраһимр'а, Ишақр'а
 у Ақубр'а сонд хвар гот: «Әзе ви бьдъмә зөр'әта тә». Мьн
 һьшт wәки тө бь ч'әвед хwә бьбини, ле тө дәрбази wьр
 наби». ⁵ Ль wьр әрде Мowабда, Мусайе хөламе Хwәде
 мьр, анәгори хәбәра Хөдан. ⁶ Хөдан ль нәwала әрде Мо-
 wабда пешбәри Бет'-П'ьһоре әw дәфьн кьр у т'ө кәс һ'әта

* 34:2 Тек'ста ибранида ньвисар ә «Бәра К'өтасийе», әw бә'са
 Бәра Навбәре дькә awа готи Бәра Сьпи.

р'ожа иро щийе дэфьнкьрына ви нъзанэ. ⁷Э'мьре Муса сэдбист сали бу гава эw мър, нэ ишьqa ч'э'ве ви сьст бу, нэ жи сьh'эт-qəwата ви. ⁸Зар'ед Исраел^Ф си р'ожи ль дэшта Мовабда шина Муса кьрын. Р'ожед гьри у шина Муса хьлаз бун. ⁹Йешуйе көр'е Нун бь р'öh'e сэрвахти-йева hatə дагьртъне, чьмки Муса дэстед хwэ данибу ль сэр ви, зар'ед Исраел гөр'a ви дькьрын у öca дькьрын чава кө Хөдан ль Муса э'мьр кьрьбу.

¹⁰Иди п'ехэмбэрэки^Ф мина Муса ль нава Исраелда т'ö-нэбу, йе кө Хөдан р'у бь р'у нас дькьр, ¹¹бь h'эму нишан у к'эрэмэта, йед кө Хөдан эw шанд кө ль э'рде Мьсьреда ль сэр Фьрəwьн, öca жи ль сэр h'эму хөламед ви у т'ə-мамийа wэлате ви бькэ ¹²у Муса бь т'əмамийа qəwата дэсте хwэ hэр кьрьнед saw ль бэр ч'э'вед т'əмамийа Исраел кьр.